

Russiske ikke-standardspråklige varieteter i Lilija Kims

Anja Karenina og Ekaterina Vil'monts

Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji

Av

Ann-Louise Hafstad Pedersen

Masteroppgave i russisk

Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk

Universitetet i Oslo 2005 Høst

Forord

Arbeidet med ikke-standardspråklige varieteter i russisk har vært et veldig interessant og lærerikt prosjekt. Jeg vil først og fremst takke min veileder Professor Jan Ivar Bjørnflaten for all hjelp jeg har fått i arbeidet med masteroppgaven. Jeg vil også rette en takk til alle forelesere som jeg har hatt siden jeg startet på russiskstudiet på Blindern våren 2000. Dere har alle på ulikt vis inspirert meg til å fortsette med dette spennende språket.

Mange takk til Margarita Kapstad for hjelp med språklige elementer som er vanskelig å forstå uten hjelp fra en som har russisk som morsmål.

Jeg vil også takke min mor Anny Hafstad Pedersen for den finansielle støtten jeg har fått gjennom hele studietiden. Sist men ikke minst vil jeg takke min samboer Tore for all støtte jeg har fått i løpet av denne prosessen.

Sitater fra romanene og ikke-standardspråklige ord og uttrykk som er behandlet i oppgaven er ikke translitterert, da jeg går ut fra at leseren har kjennskap til russisk. Ellers har jeg benyttet Scando-Slavicas system for translitterering (bind 45 fra 1999), bortsett fra i enkelte egennavn og stedsnavn. Når det gjelder kildehenvisninger til sitater fra romanene har jeg kun oppgitt sidetall i parentes, ettersom det går klart frem av oppgaveteksten hvilken roman det er sitert fra. Jeg har gjennom hele oppgaven brukt det systemet for kildehenvisning som er å finne i heftet *Vade me cum*¹, med det unntak at henvisningene gis i fotnoter. Forkortelser som er brukt underveis i oppgaven er å finne i Appendiks, kapittel 8.

Oslo, november 2005

Ann-Louise Hafstad Pedersen

¹ Blomberg, 2000.

Innhold

1.0 Innledning.....	5
2.0 Standardspråk vs. ikke-standardspråk. Definisjoner.....	8
2.1 Varieteter av russisk språk.....	8
2.2 Sosiolekter.....	11
2.3 Slang.....	11
2.4 Argot.....	14
2.5 Sjargong.....	15
2.6 Intersjargong.....	16
2.7 Kilder til slang, argot og sjargong.....	17
2.8 Forholdet mellom slang, argot og sjargong.....	18
2.9 <i>Prostorečie</i>	20
2.10 <i>Mat</i> og <i>bran'</i>	22
2.10.1 Evfemismer.....	24
2.10.2 Forholdet mellom <i>mat</i> og <i>mat'</i>	25
3.0 Lilija Kim og romanen <i>Anja Karenina</i>.....	26
4.0 Ekaterina Vil'mont og romanen <i>Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji</i>.....	28
5.0 Analyse av ikke-standardspråklige elementer i <i>Anja Karenina</i> og <i>Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji</i>.....	30
5.1 Ikke-standardspråklige personbetegnelser.....	30
5.2 Farger i ikke-standardspråklige betydninger.....	41
5.3 Ord og uttrykk fra slang, argot og sjargong.....	43
5.4 Engelske ord og uttrykk i ikke-standardspråklige varieteter.....	64
5.5 Språkelementer som stammer fra andre utenlandske språk.....	68
5.6 Sjargong blant skoleelever og studenter.....	70
5.7 Forbryterargot.....	72
5.8 Språkelementer fra <i>prostorečie</i>	76
5.9 <i>Mat</i> og <i>bran'</i>	91
5.9.1 Evfemismer.....	111
5.10 Morfologiske kjennetegn i ikke-standardspråklige varieteter.....	114

5.11 Språkbruk blant hovedkarakterene i romanene.....	115
6.0 Oppsummering og konklusjon.....	119
7.0 Litteraturliste.....	122
7.1 Primærlitteratur.....	122
7.2 Sekundærlitteratur.....	122
7.3 Ordbøker.....	123
7.4 Internettkilder.....	124
7.5 Øvrig litteratur.....	125
8.0 Appendiks.....	126
8.1 Alfabetisk ordliste over ikke-standardspråklige ord og uttrykk i romanen <i>Anja Karenina</i> av Liliya Kim.....	126
8.1.1 Frekvensordliste over ikke-standardspråklige ord og uttrykk som forekommer tre ganger eller flere i romanen	135
8.2 Alfabetisk ordliste over ikke-standardspråklige ord og uttrykk i romanen <i>Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji</i> av Ekaterina Vil'mont.....	136
8.2.1 Frekvensordliste over ikke-standardspråklige ord og uttrykk som forekommer tre ganger eller flere i romanen	144

1.0 Innledning

I sovjetsamfunnet skulle standardspråket være alles språk. Alle skulle være like i dette samfunnet. Å innrømme at det fantes sosiale variasjoner i språket var det samme som å innrømme sosiale variasjoner i samfunnet. Derfor ble ikke-standardspråklige varieteter som slang, argot, sjargong, *prostorečie*, *mat* og *bran'* langt på vei ignorert, og frem til *perestrojka* var disse nærmest et tabubelagt emne.² Praktisk talt all forskning dreide seg om standardspråket.³ En av hovedårsakene til at fenomener som slang, argot, sjargong, *prostorečie*, *mat* og *bran'* var tabu i Sovjet, er nok at ordene og uttrykkene som tilhørte disse ikke-standardspråklige varietetene ofte refererte til negative fenomener i det sovjetiske samfunnet. De utgjorde en stor kontrast til den offisielle versjonen av virkeligheten, slik massemedia presenterte den. Sosiale fenomener som fattigdom, prostitusjon, narkomani og lignende var ikke-eksisterende ifølge den offisielle propagandaen. Den strenge sensuren ga seg for eksempel utslag i at ord og uttrykk som ble ansett som stående utenfor standardspråket ble fjernet fra ordbøkene.⁴

Siden Sovjetunionens oppløsning har det skjedd store endringer i språkbruken. Russiske forfattere har i sine skjønnlitterære verk stadig mer tatt i bruk språklig materiale som kan karakteriseres som *ikke-standardspråk*. Den dag i dag blir det stadig utgitt bøker der forfatterne anvender språkelementer som nevneverdig skiller seg fra det russiske standardspråk. Forfatterne og også språkbrukerne generelt har nå en større frihet når det gjelder språkvalg.

Denne oppgaven har som hovedmål å gi en analyse av to moderne russiske romaner med hensyn til bruken av ikke-standardspråklige varieteter. Det er romanene *Anja Karenina* av Lilija Kim, utgitt i 2003, og *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* av Ekaterina N. Vil'mont, utgitt i 2004. Det er viktig å poengtere at romanene er skrevet på standardrussisk, men at de i tillegg inneholder ikke-standardspråklige elementer.⁵ Det er disse språkelementene denne oppgavens fokus er rettet mot. Romanene utgjør til sammen 426 sider og blir analysert

² Etter revolusjonen ble en blanding av sjargongismer, slang og *mat* tillatt som "proletarspråk" en kort periode, men ble senere sett ned på. (Timroth, 1986, s. 97).

³ Etter midten av 1920-årene hadde forskning på "sosiale dialekter" en kort blomstring i Sovjetunionen. (Timroth, 1986, s. 19). Man kan trekke en parallell mellom situasjonen i denne tidsperioden og den språkfriheten som oppstod i 1990-årene og som har vart frem til i dag.

⁴ Timroth, 1986, s. 1.

⁵ Med begrepet *ikke-standardspråklige elementer* mener jeg ord og uttrykk som inngår i de ulike ikke-standardspråklige varietetene.

parallelt i oppgaven. Jeg har underveis foretatt en sammenligning av dem med hensyn til hvordan de to forfatterne anvender språkelementer fra ikke-standardspråklige varieteter. Er det likheter eller forskjeller i deres bruk?

Det jeg først og fremst ønsket å undersøke i disse romanene, var forekomsten av ord og uttrykk fra ikke-standardspråklige varieteter som slang, argot, sjargong, *prostorečie*, *mat* og *bran*. Jeg ville altså skille ut ikke-standardspråklige elementer fra det russiske standardspråk. Videre var det viktig å finne svar på hva disse ordene og uttrykkene bestod av og se på deres etymologi. Etterpå ble dette språkmaterialet samlet i en alfabetisk ordliste for hver av romanene. Jeg undersøkte også om det var enkelte ord og uttrykk fra de ikke-standardspråklige varietetene som gikk igjen flere ganger i romanene. Deretter lagde jeg en frekvensordliste til hver av dem. Disse inneholder ord og uttrykk som forekommer tre ganger eller flere i romanene. Ordlistene er å finne i Appendiks, kapittel 8.

Dette er en studie om russisk sosiolingvistikk. Sosiolingvistikk kan defineres som ”vitenskapen som studerer språket i dets sosiale kontekst”.⁶ Sosiolingvistene studerer altså sosiale forskjeller i samfunnet som reflekteres i språket. Sosiolingvistikken legger vekt på hvordan mennesker bruker språk avhengig av de sosiale faktorene alder, kjønn, sosial status og utdanning.⁷ En viktig oppgave for sosiolingvistene er å studere gruppespråk og språkatferden til et medlem av en bestemt gruppe. Sosiolingvistikken har ikke med den ideelle språkbruker å gjøre, en språkbruker som kun produserer korrekte ytringer på det gitte språk, men med virkelige mennesker som i sin tale kan bryte normen, si feil og blande ulike språkstiler.⁸

Oppgaven er bygd opp som følger: I kapittel 2 har jeg tatt for meg standardspråk vs. ikke-standardspråk. Her har jeg foretatt en gjennomgang av de ikke-standardspråklige varietetene. Jeg har forsøkt å skille de ulike typene av ikke-standardspråklige varieteter fra hverandre og se på deres forhold til hverandre og en eventuell påvirkning dem i mellom. Problematikken rundt skillet mellom begrepene slang, argot og sjargong har blitt nærmere undersøkt. Jeg har også sett nærmere på begrepet *intersjargong*. I kapittel 3 og 4 gis en kort presentasjon av forfatterne og deres romaner. I kapittel 5, hovedkapitlet i oppgaven, har jeg analysert de to

⁶ Belikov og Krysin, 2001, s. 17.

⁷ Belikov og Krysin, 2001, s. 9.

⁸ Belikov og Krysin, 2001, s. 11, 17.

romanene parallelt med hensyn til ikke-standardspråklige elementer som forekommer i dem. Analysen er basert på ordlistene som inneholder ikke-standardspråklige funn i romanene. Disse ordlistene er komplette. Grunnet plassmangel har jeg i oppgaven kun kommentert de ordene og uttrykkene som jeg anser for de mest relevante med hensyn til generell bruk og bruk i romanene. I dette kapitlet har jeg blant annet undersøkt hvilke personbetegnelser som blir brukt innenfor de ulike ikke-standardspråklige varietetene. Disse er enten av negativ, positiv eller nøytral karakter. Et annet underkapittel tar for seg farger som i ikke-standardspråklige varieteter får nye betydninger.

I arbeidet med romanene har jeg sett nærmere på ord og uttrykk som stammer fra slang, argot og sjargong. Et spørsmål som har vært viktig å besvare er hvor stor forekomsten av utenlandske ord og uttrykk i de ikke-standardspråklige varietetene er, og da spesielt engelske lånord. Det finnes flere undergrupper av slang, argot og sjargong, og mitt mål har derfor vært å undersøke hvilke undergrupper som blir brukt i romanene. Aktuelle undergrupper er blant annet sjargong brukt av skoleelever og studenter og forbryterargot. Jeg ønsket å undersøke den såkalte forbryterargots innvirkning på ungdomsslang, som en del forskere har hevdet er betydelig. Videre har jeg foretatt en gjennomgang av språkelementer fra *prostorečie* som forekommer i romanene. Det samme har jeg gjort med ord og uttrykk fra *mat* og *bran*.

Det ble forsøkt å finne morfologiske kjennetegn, som for eksempel suffikser, som kan sies å være karakteristiske for de ulike ikke-standardspråklige varietetene. Jeg har også undersøkt nærmere hvilken språkbruk forfatterne har utstyrt sine hovedkarakterer med og i denne sammenheng sett på forfatternes eventuelle bruk av ikke-standardspråklige varieteter som stilistisk virkemiddel i romanene. Dette har jeg undersøkt i de mange dialogene som forekommer i romanene. I kapittel 6 følger oppsummering og konklusjon. Kapittel 7 inneholder litteraturliste, mens kapittel 8, Appendiks, rommer ordlister over ikke-standardspråklige ord og uttrykk i romanene samt frekvensordlister over de ordene som er brukt tre ganger eller flere i romanene.

2.0 Standardspråk vs. ikke-standardspråk. Definisjoner

2.1 Varieteter av russisk språk

Nasjonalspråket russisk består av de to standardvarietetene 1) moderne standardrussisk(MSR) og 2) *razgovornaja reč'*. I tillegg består det av ulike ikke-standardspråklige varieteter som slang, argot, sjargong, *prostorečie*, dialekter⁹, *mat* og *bran'*.

Professor Jan Ivar Bjørnflaten bruker denne definisjonen på en varietet¹⁰:

En varietet består av et sett av språklige trekk som utgjør et system ved at de innbyrdes impliserer hverandre og er knyttet til en gruppe mennesker.

Det er diskutabelt om språkvarianter som slang, argot, sjargong, *prostorečie*, *mat* og *bran'* kan kalles varieteter. Om disse kan sies å være ikke-standardspråklige varieteter eller kun språkelementer som avviker fra standardspråket, er et komplekst spørsmål. Slang, argot og sjargong kjennetegnes ved at de kun gjør seg gjeldende på det leksikalske plan. De består altså bare av leksikalske enheter som avviker fra standardspråket og har for eksempel ingen egen grammatikk, ingen egen morfologi eller syntaks. Det blir lånt fra standardspråket. Kan språktrekkene som inngår i disse ”variantene” av språket likevel sies å implisere hverandre? Til en viss grad kan de kanskje det, i hvert fall hvis noen ord og uttrykk brukt av en gruppe mennesker nærmest forutsetter bruk av andre ord og uttrykk. Disse tre ikke-standardspråklige ”variantene” av språket blir alle knyttet til en gruppe mennesker. Dette gjør seg gjeldende i de ulike undergruppene av slang, argot og sjargong, som for eksempel kan være ungdomsslang, yrkessjargong, fengselssjargong eller forbryterargot. På en måte utgjør språkelementene i disse ikke-standardspråklige ”variantene” et system i form av leksikalske enheter. *Mat* og *bran'*, som også består av visse leksikalske enheter, kan ikke kalles for varieteter i denne forstand, for de brukes ikke av en bestemt gruppe mennesker. De anvendes jo av folk i alle lag i samfunnet. Her blir det derfor mer riktig å snakke om språkelementer som avviker fra standardspråket.

Når det gjelder *prostorečie*, vil nok en del forskere hevde at denne skiller seg fra de andre ”variantene” som ble omtalt ovenfor. Her inngår også visse leksikalske enheter som avviker

⁹ Dialekter vil ikke bli behandlet i denne oppgaven, ettersom det ikke finnes noen dialektale trekk i romanene.

¹⁰ Denne definisjonen ble brukt av Professor Jan Ivar Bjørnflaten under hans forelesning 26.01.04.

fra standardspråket. *Prostorečie* har dessuten visse språklige trekk som trer frem på andre plan enn kun det leksikalske, for eksempel på det morfologiske plan.¹¹ Morfologiske trekk som avviker fra standardspråket kan blant annet være en svært hyppig bruk av genitiv flertallsendelser på *-ov* hos substantiver. Eksempler på dette kan være ordene *мамов* og *летов*, der genitiv flertallsendelsen skiller seg fra den som blir brukt i standardspråket. I standardspråket får disse ordene nullendelse i genitiv flertall: *мам* og *лет*. Videre er bruken av u-genitiv og u-lokativ mye mer utbredt i *prostorečie* enn i standardspråket. Det samme gjelder nominativ flertallsendelser på *-a* hos substantiver.

På tross av argumentene mot å kalle disse ikke-standardspråklige ”variantene” av språket for ikke-standardspråklige varieteter, vil jeg likevel i min oppgave benytte meg av begrepet *ikke-standardspråklige varieteter*, selv om disse av ulike grunner også kan bli sett på som ikke-standardspråklige elementer i språket.

For at et språk kan sies å være et standardspråk må visse kriterier være oppfylt. Det er fire krav som stilles¹²:

- 1) det må være kodifisert
- 2) det må være polyvalent
- 3) det må være allment anerkjent
- 4) det må være stilistisk differensielt

Hva vil det si at et språk er kodifisert? Jo, det betyr at det er skriftlig fiksert. Det må finnes grammatikker og ordbøker på dette språket. Det må altså finnes bevisst etablerte regler for dette språket. Ut i fra dette skal det være mulig å avgjøre om en ordform tilhører standardspråket eller ikke. *Sovremennyy russkij literaturnyy jazyk*, som kan oversettes med ’det moderne russiske standardspråk’, er kodifisert. Det foreligger grammatikker, ordbøker og lærebøker på dette språket. Språknormen definerer hva som er riktig og hva som er feil språkbruk. Kravet om polyvalens innebærer at språket må kunne brukes på alle livets områder, ikke bare på et bestemt område. Russisk språk kan sies å være polyvalent, med unntak av i liturgien i kirken der kirkeslavisk benyttes. Disse to første kravene er de viktigste.

¹¹ Se i forbindelse med dette den første definisjonen av *prostorečie* med påfølgende kommentar under 2.9.

¹² Disse fire kriteriene er tatt fra Professor Jan Ivar Bjørnflatens forelesning 26.01.04. Belikov og Krysin omtaler også disse kriteriene. (Belikov og Krysin, 2001, s. 45).

I tillegg må språket være allment anerkjent av dem som bruker det. Det må også være stilistisk differensielt, det vil si at det gitte standardspråk må kunne brukes i ulike stiler.

Elena A. Zemskaia nevner tre kriterier som hun mener må være oppfylt for at man skal kunne kalle seg ”standardspråktalende”(«nositel’ literaturnogo jazyka»):¹³

- 1) man må ha russisk som morsmål
- 2) man må være født og oppvokst i byen
- 3) man må ha en høyere eller middels utdannelse

Leonid P. Krysin nevner også disse tre kriteriene og sier at en slik definisjon samsvarer med den tradisjonelle forestillingen om standardspråket som språket til den utdannede, kulturelle delen av folket.¹⁴

De som snakker den muntlige varieteten *razgovornaja reč’* behersker også det kodifiserte standardspråket og kan enkelt ”switche” over fra *razgovornaja reč’* til moderne standardrussisk. Disse menneskene har alle en formell utdannelse. Dagens *razgovornaja reč’* er under stadig påvirkning av sjargong. Ifølge Olga Ermakova tar den stadig inn ”sjargongismer” i sitt ordforråd.¹⁵ Zemskaia påpeker at barn frem til en bestemt alder kun bruker *razgovornaja reč’*. Det kodifiserte standardspråket må siden tilegnes og læres. Hun mener at dette vitner om at *razgovornaja reč’* ikke er noe sekundært i forhold til det kodifiserte standardspråket, men et likeberettiget språkssystem.¹⁶ Zemskaia skriver følgende om *razgovornaja reč’*:

Разговорная речь используется в условиях неподготовленного, непринужденного общения при непосредственном участии говорящих в речевом акте.¹⁷

Hun legger altså vekt på det uformelle aspektet i bruken av denne varieteten. Den skal ikke brukes i formelle situasjoner og kan heller ikke forberedes på forhånd.¹⁸

¹³ Zemskaia, 2004, s. 4.

¹⁴ Sovremennyj russkij jazyk: Social’naja i funkcional’naja differenciacija, 2003, s. 35.

¹⁵ Ermakova, 1994, s. 50.

¹⁶ Zemskaia, 2004, s. 4.

¹⁷ Zemskaia, 2004, s. 5.

En ikke-standardspråklig varietet avviker fra språknormen som standardspråket setter. Slang, argot, sjargong, *prostorečie*, *mat* og *bran'* er i motsetning til standardspråket ikke kodifiserte. Som nevnt tidligere eksisterer slang, argot, sjargong, *mat* og *bran'* kun på det leksikalske nivå, mens *prostorečie* dessuten har visse språklige trekk som trer frem på for eksempel det morfologiske plan.

2.2 Sosiolekter

Termen *sosiolekt* er av forholdsvis ny opprinnelse. Den oppstod i lingvistikken i andre halvdel av det tyvende århundre.¹⁹ Vladimir I. Belikov og Leonid P. Krysin oppgir denne definisjonen på begrepet:

Социолектом называют совокупность языковых особенностей, присущих какой-либо социальной группе – профессиональной, сословной, возрастной и т. п. – в пределах той или иной подсистемы национального языка.²⁰

En sosiolekt blir altså bestemt av sosiale forhold i motsetning til dialekter, som blir bestemt av geografiske forhold. Faktorer som har en innvirkning på sosiolekter er kjønn, alder, sosial status og utdanning. Som eksempler på sosiolekter nevner Belikov og Krysin gruppespråk som argot, sjargong og slang.²¹ Aleksej Plucer-Sarno påpeker at flertallet av ordbøkene over ulike sjargonger inneholder et stort antall grove ord og uttrykk. Han mener at dette viser at den jevne språkbruker oppfatter *mat* som en sosiolekt.²²

2.3 Slang

Begrepet *slang*, som i russisk skrives *сленг* eller *слэнг*, har engelsk opphav. Utdraget nedenfor viser en definisjon av begrepet:

¹⁸ Zemskaja, 2004, s. 6.

¹⁹ Belikov og Krysin, 2001, s. 47.

²⁰ Belikov og Krysin, 2001, s. 47.

²¹ Belikov og Krysin, 2001, s. 51.

²² Plucer-Sarno, 2005, s. 350.

Slang: very informal words and expressions that are more common in spoken language and are not thought suitable for formal situations. Slang is sometimes restricted to one particular group of people, for example soldiers or children.²³

Som man ser av definisjonen ovenfor er *slang* et mye mer generelt begrep i engelsk språk enn i russisk språk. Denne definisjonen kan likeså godt brukes om andre ikke-standardspråklige varieteter. Slang består som oftest av veldig ekspressive ord og uttrykk, som ofte kan ha en nyanse av ironi. En stor del av ordene er betegnelser på fenomener og gjenstander i det dagligdagse liv. Bruken av metaforer er svært vanlig i slang. De kan være av ulike typer, noe vi kommer til å se senere i oppgaven. Engelske ord og uttrykk utgjør en betydelig bestanddel av russisk slang. Ofte brukes det engelske betegnelser på ting, fordi det ikke finnes russiske ekvivalenter til disse tingene. Årsaken til dette er ofte at disse tingene er nye i det russiske samfunn.

Slang kjennetegnes ved en raskt endrende karakter. Særlig slang brukt blant ungdom har en tendens til å forandre seg fort. I en periode kan noen ord og uttrykk være populære innenfor de enkelte ungdomsgruppene, og ofte forsvinner de etter en viss tid for så å bli byttet ut med nye ord og uttrykk. Det spennende med slang ligger i dens evne til å fornye seg. Et slangord eller slanguttrykk mister sin opprinnelige vitalitet ut fra jo flere ganger det blir brukt og jo flere personer som anvender det i sitt språk. Når dette ”nye” ved ordet eller uttrykket forsvinner, finner man nye ord og uttrykk som erstatter de forrige ordene og uttrykkene.

Hvorfor bruker folk slang? Jo, blant annet fordi disse ordene og uttrykkene gjør språket mer uttrykksfullt. Dessuten gjør slangen sitt i å forenkle det vedkommende ønsker å si. Det språkbrukeren ønsker å formidle skal kunne sies fort og enkelt. Et eksempel på dette kan man se hos korrespondenten Ljubov' N. Klinovskaja²⁴, der hun sammenligner et standardspråklig uttrykk med et slanguttrykk i den samme betydningen:

«Я испытаю сильное приятное чувство от этой песни».(литературный язык).

«Я просто тащусь от этой песни!».(сленг).

²³ Oxford Advanced Learner's Dictionary, 1995, s. 1111.

²⁴ Klinovskaja, 2005, 4. avsnitt.

I setning nummer to brukes slangverbet *тащутся* som har betydningene 'være begeistret for noen eller noe, nyte, få fornøyelse av noe'. I begge ytringene gjøres det et forsøk på å formidle at man liker en spesiell sang. Her ser vi tydelig av det andre eksemplet, som tilhører slang, at det er mye enklere og raskere å si det på denne måten enn i den første setningen, som viser en standardspråklig måte å si dette på. Dessuten må jo setning nummer to sies å være mer ekspressiv enn den første. For ungdom er det altså ikke bare det man skal formidle som er viktig. Hvordan man uttrykker seg er også av stor betydning.

Ungdomsslang er for de unge en måte å uttrykke seg på og er på denne måten med på å skape en identitet for de som befinner seg i gruppen. Den skaper tilhørighet til gruppen. Ungdom som anvender slang kan være av ulik alder. Dette gir seg utslag i at de ulike aldersgruppene tar i bruk ulike slangvokabularer. Slang har en mye bredere sosial basis sammenlignet med argot og sjargong, siden den ikke bare er brukt innenfor en smal krets av personer slik som i argot og sjargong.²⁵ Ifølge Karl Sornig er slang en språkvariant som er åpen for bruk av hvem som helst som velger den som en spesifikk stilistisk variant.²⁶ Et kjent eksempel på dette er da Vladimir Putin, mens han ennå var statsminister, sa disse velkjente ordene om terroristene i Tsjetsjenia: «Если в туалете поймал, то и в сортире их замочим».²⁷ Dette sitatet kan oversettes til norsk slik: "Dersom vi fanger(dem) i do, så skal vi og kverke/mose/drepe dem i dassen". Ordet *сортир* har betydningene 'dass, do'(груб.-прост.). Verbet *мочить* brukes i slang i betydningene 'slå, drepe, slå i hjel' og i argot i betydningene 'pryle, banke'. Verbet *мочить* har blant annet betydningene 'fukte, væte, legge i bløt' i standardspråket.

I slang er det ikke snakk om å skjule for andre hva man snakker om, slik man gjør i hemmelige språk som for eksempel argot. Det er bare en måte å uttrykke seg på, og nye ekspressive ord og uttrykk trengs for å betegne nye opplevelser og nye fenomener. Slang blir brukt i uformelle situasjoner og egner seg også best der. Det er viktig å bemerke at ungdom som anvender slang eller sjargong hovedsakelig benytter slikt språk blant "sine". En student anvender studentsjargong i det miljøet han/hun tilhører, mens i situasjoner som foregår utenfor dette miljøet tyr studenten til standardspråket.²⁸ Denne situasjonen der man behersker

²⁵ Timroth, 1986, s. 80.

²⁶ Sornig, 1981, s. 61–62.

²⁷ Putin: "My žuem sopli", 2005, 3. avsnitt.

²⁸ Belikov og Krysin, 2001, s. 55.

ulike undersystemer av nasjonalspråket og bruker dem avhengig av situasjon eller omgangssfære kalles for *intraspråklig diglossi*.²⁹

I dagens samfunn observeres det et stort innslag av slang i massemedia, både i radio, tv, aviser, tidsskrifter og på Internett. Flere av slangordene er gått inn i dagligtalen til folk som befinner seg utenfor grupper som benytter slang. De er altså gått inn i alminnelig bruk.

I vanlige normative ordbøker over det russiske språk finner man som regel ikke ord og uttrykk som kan karakteriseres som slang. Dette gjelder generelt blant de ikke-standardspråklige varietetene. I Valerij P. Berkovs *Russisk-norsk ordbok* kan man finne enkelte slike ord og uttrykk, men dette er meget begrenset. Derimot finnes det nå et stort antall slangordbøker over det russiske språk som alle er av forholdsvis ny dato. Det samme gjelder for de andre ikke-standardspråklige varietetene.³⁰

Det er delte meninger blant forskerne og folk generelt om slangens inntog i det russiske språk. Noen hevder det er en ødeleggelse av standardspråkets norm. Disse ser med argusøyne på det at tradisjonelle russiske ord som har eksistert i lang tid blir presset ut av språket til fordel for nye, mer prestisjefylte ord, som blir sett på som ”in” å bruke. Andre igjen har sett på dette som en berikelse av det russiske språk, nærmere sagt en slags demokratisering av språket. Det er ifølge dem en naturlig prosess som man må la skje uten innblanding. Uansett standpunkt så har det i lang tid eksistert slang, det eksisterer fortsatt og kommer nok alltid til å ha sin plass i alle språksamfunn. Det kan i hvert fall sies at slang har vært med på å øke ordforrådet i russisk språk.

2.4 Argot

Begrepet *argot* stammer fra det franske ordet *argot*. Denne definisjonen på fenomenet blir brukt i *Slovar’ lingvističeskich terminov*:

АРГО(франц. argot- жаргон). Речь отдельных социальных групп, сообществ, искусственно создаваемая с целью языкового обособления(иногда «потайной» язык), отличающийся главным образом наличием слов, непонятных людям

²⁹ Belikov og Krysin, 2001, s. 56.

³⁰ Se oversikt over ordbøkene som er brukt i arbeidet med oppgaven i litteraturlisten, kapittel 7.

непосвященным. Школьное аргю. Студенческое аргю. Спортивное аргю. Аргю картежников. Воровское аргю.³¹

Argot har tradisjonelt blitt sett på som et kunstig språk som blir brukt innenfor en avgrenset gruppe av mennesker, først og fremst blant kriminelle i samfunnet, derav betegnelsen *ugolovnoe argo* eller *vorovskoe argo*. Disse kan til norsk oversettes med *forbryterargot*, *tyveargot*. Dette er et hemmelig språk som snakkes av medlemmene innenfor en bestemt gruppe i den hensikt å ikke bli forstått av utenforstående. Det kan for eksempel dreie seg om samtaler om kriminelle affærer som skal holdes skjult for folk utenfor gruppen. En del forskere mener at forbryterargot særlig har hatt en stor innflytelse på ungdomsslang/ungdomssjargong.³² Mange ord og uttrykk derfra er gått inn i språket til de unge.

2.5 Sjargong

Begrepet *sjargong* stammer fra det franske ordet *jargon*. En definisjon på fenomenet finner man i *Slovar' lingvističeskich terminov*:

ЖАРГОН(франц. jargon). То же, что аргю, но с оттенком уничижения.³³

I definisjonen ovenfor blir sjargong altså sett på som det samme som argot, bare med en nedsettende nyanse. Begge begrepene dukket første gang opp i russiske ordbøker i løpet av 1860-årene.³⁴ Sjargong kan dessuten erstatte begrepet *slang*, jf. *moloděžnyj žargon*-ungdomssjargong i stedet for *moloděžnyj sleng*- ungdomsslang.

Sjargong anvendes av en smal krets av språkbrukere som har noe til felles, for eksempel samme yrke eller felles interesser av noe slag. Ved å bruke en bestemt type sjargong demonstrerer folk sin solidaritet med den bestemte gruppen. Et bestemt vokabular som anvendes innenfor et bestemt yrke kalles yrkessjargong, *žargony professional'nye*. En annen type sjargong er *lagernyj žargon*, som er oppstått og brukt av folk som har sittet i fengsel eller fangeleire. Et eksempel på dette er sjargong som oppstod i Stalins fangeleire. *Moloděžnyj*

³¹ Rozental' og Telenkova, 2003, s. 30.

³² En av dem som deler denne oppfatningen er Chimik.(Chimik, 2000, s. 14, 41–42).

³³ Rozental' og Telenkova, 2003, s. 115. Se definisjonen på argot under 2.4.

³⁴ Timroth, 1986, s. 67.

žargon er, som nevnt ovenfor, en annen betegnelse på ungdomsslang. Det finnes også en egen sjargong blant studenter og en egen sjargong blant skolebarn, *studenčeskij žargon* og *škol'nyj žargon / žargon škol'nikov*.

Det er en utbredt bruk av metaforer i sjargong. Her finnes alle typer metaforer. Ermakova nevner følgende typer: fra ting til person, fra dyr til person, fra person til person, fra ting til ting, fra dyr til ting og fra person til ting.³⁵ I de to utvalgte romanene vil vi senere se at det er de to første typene som anvendes, og da særlig dyrebetegnelser brukt om mennesker.

Når det gjelder "sjargongismer" og også "argotismer", er det ulike meninger om hva dette er. Noen mener at det er leksikalske enheter som befinner seg utenfor sjargong og argot og som fungerer som lån i hverdagstale eller i litteraturspråket. Andre igjen hevder disse "sjargongismene" og "argotismene" går tilbake på enhver leksikalske enheter i sjargong eller argot uansett om de blir brukt innenfor eller utenfor sjargong eller argot. Wilhelm von Timroth diskuterer dette i sin bok.³⁶ En definisjon på "argotismer" finner man i *Slovar' lingvističeskich terminov*:

АРГОТИЗМЫ (франц. argotisme от argot- жаргон). Слова и обороты, входящие в состав какого-либо аргю. Арготизмы могут быть использованы в литературном языке со стилистической целью.³⁷

Denne definisjonen kombinerer på en måte de to standpunktene ovenfor. Den klassifiserer "argotismer" som ord og vendinger som inngår i en eller annen argot. Samtidig sier den at de kan bli brukt i litteraturspråket som stilistisk virkemiddel.

2.6 Intersjargong

Filologen Vasilij V. Chimik hevder at slang er det samme som intersjargong. Han omtaler slang som en "felles" sjargong, *obščij žargon*, eller en intersjargong, *interžargon*, det vil si summen av populære ikke-standardspråklige ord og vendinger som er tatt fra separate sjargongundersystemer. Som eksempler på ord som inngår i intersjargong nevner han de

³⁵ Ermakova, 1994, s. 59.

³⁶ Timroth, 1986, s. 71.

³⁷ Rozental' og Telenkova, 2003, s. 30.

velkjente ordene *клёвый, крутой, тусоваться, кайф* og *прикид*.³⁸ Betydningene til disse ordene kommer jeg tilbake til senere.

Krysin sier at *obščij žargon* er enheter som ikke tilhører et bestemt sosialt miljø, men som derimot er godt kjent i de ulike sosiale gruppene av russiske språkbrukere.³⁹

2.7 Kilder til slang, argot og sjargong

Det finnes ulike kilder til slang, argot og sjargong.⁴⁰ Lån fra utenlandske språk utgjør en betydelig del av slang, og dette gjelder spesielt engelske lånord. Slike utenlandske lån observeres også i sjargong og argot. Tatt mine egne undersøkelser i betraktning ser det ut til at lån av slike ord og uttrykk kan foregå på to ulike måter:

1) ord og uttrykk blir lånt direkte inn i språket uten å forandre verken form eller betydning. Et eksempel på dette kan være ordet *wow* som i russisk argot har samme form og betydning som i engelsk språk(wow).

2) et ord eller uttrykk blir lånt fra utenlandske språk, men når det blir tatt i bruk i russisk slang, argot eller sjargong endres ordets skrivemåte slik at den blir tilpasset russisk. Ordet får altså en russisk endelse, og dermed får det et mer russisk utseende. Ordet kan enten få endret sin betydning eller brukes i den opprinnelige betydningen. Slang- og argotordet *баксы* for eksempel har fått satt på den russiske nominativ flertallsendelsen *-ы*. Ordet er lånt fra engelsk *bucks*. Slangordet *зёпла*, som stammer fra engelsk *girl*, har fått satt på nominativ entallsendelsen *-а* som viser at substantivet er feminint.⁴¹ Begge ordene har beholdt sine opprinnelige betydninger.

Standardspråket har også en sentral rolle i dannelsen av språkelementer i slang, argot og sjargong. Det finnes utallige eksempler på ord og uttrykk som allerede finnes i standardspråket i en viss betydning, men som får et helt nytt semantisk innhold når de blir tatt i bruk i disse ikke-standardspråklige varietetene. Et godt eksempel på dette er ordet *блин*, som i standardspråket anvendes i betydningen 'pannekake'. Når ordet blir brukt i slang, kan det få

³⁸ Chimik, 2000, s. 14, 57–58.

³⁹ Sovremennyj russkij jazyk: Social'naja i funkcional'naja differenciacija, 2003, s. 76.

⁴⁰ Alle eksempelord i dette kapitlet er hentet fra oppgavens to romaner.

⁴¹ I *Anja Karenina* forekommer det sammensatte ordet *шоу-зёплы*.

en av disse betydningene: 1) ordparasitt som brukes til å binde sammen ord i en samtale, 2) utrop ved ergrelse, analogisk med «О, чёрт», 3) utrop ved henrykkelse, 4) cd-plate, 5) dataharddisk. Dette ordet blir dessuten brukt i argot. Andre eksempler på standardspråklige ekvivalenter i slang, argot og sjargong er diverse farger som *голубой, зелёный, синий* og andre ord som *торчать, клеить, шнурки, вешалка, баран, тёлка*.⁴²

Nydannelser av ord og uttrykk i slang, argot og sjargong er en tredje måte. Det går altså ikke an å spore etymologien til disse ordene og uttrykkene. Eksempler på disse kan være *прибамбас, чувырла, шалава*.⁴³

2.8 Forholdet mellom slang, argot og sjargong

Det har ikke vært gjort tilstrekkelig med forskning på distinksjonen mellom begrepene slang, argot og sjargong. Dette vitner uklarheten hos mange forskere om når det gjelder forholdet mellom disse termene. Hva er det som skiller eller eventuelt forener disse begrepene? Noen forskere hevder at argot er det samme som sjargong. Det ser man blant annet i definisjonen av argot under 2.4. Andre igjen hevder at slang er det samme som sjargong.⁴⁴ Ofte brukes disse tre termene om hverandre, slik at leseren sitter igjen med en følelse av å ikke riktig ha forstått skillet dem i mellom.

Chimik forsøker å gi en løsning på problemet ved å avgrense de ovenfor nevnte begrepene i sin bok *Poëtika nizkogo, ili Prostorečie kak kul'turnyj fenomen*. Han peker på i hvilken grad hver av disse undersystemene av språket, *podsystemy*, som han kaller dem, kan sies å være åpne eller lukkede. Om begrepet argot skriver han følgende:

Арго – это закрытая лексическая подсистема специальных номинаций, обслуживающих узкие социально-групповые интересы, чаще всего профессиональные.⁴⁵

Han sier altså at argot er et lukket leksikalsk undersystem. Videre i boken påpeker han at brukere av argot i enkelte tilfeller anvender spesielle ord og uttrykk for å skjule

⁴² Disse standardspråklige ekvivalentene vil bli behandlet mer utfyllende senere i oppgaven.

⁴³ Disse ordene vil bli behandlet senere i oppgaven.

⁴⁴ Chimik diskuterer dette problemet i sin bok.(Chimik, 2000, s. 11–12).

⁴⁵ Chimik, 2000, s. 12.

hemmeligheter fra omgivelsene. Dette kan for eksempel være konkurrenter eller myndighetene.⁴⁶

Chimik definerer sjargong som et betydelig videre begrep enn argot. Det er ifølge ham et ”halvåpent” leksikalsk-fraseologisk undersystem, *poluotkrytaja leksiko-frazeologičeskaja podsistema*, som anvendes av en sosial gruppe med et mål om avsondring fra den resterende delen av språksamfunnet. Chimik mener at det ikke finnes noen skarp grense mellom sjargongismer og argotismer, og at argot utgjør kjernen til sjargong.⁴⁷

Slang definerer han som et åpent undersystem av ikke-normative leksikalske-fraseologiske enheter av talespråk og *prostorečie*. Som nevnt tidligere anser Chimik slang som en ”felles” sjargong eller intersjargong:

Сленг – это надсоциальный «общий» жаргон, или *интержаргон*, по выражению Б. А. Серебrenникова(1970: 495; см. также: Скворцов, 1977: 29-31; Крысин, 1989: 109), т. е. совокупность популярных, но субстандартных слов и речений, привлекаемых из частных жаргонных подсистем лексики(поэтому открытая система), представляющая собой наддиалектное интегральное явление.⁴⁸

Han hevder altså at disse tre varietetene har ulik grad av åpenhet, fra argot som er det mest lukkede systemet til slang som er det mest åpne av dem. Sjargong inntar en slags mellomstilling.

Chimik mener at til forskjell fra argot og sjargong har ikke slang noen klar sosial-gruppe orientering. Den kan brukes av folk i alle typer yrker, av ulik sosial status, av ulik utdanning og til og med i ulike alder. Han hevder at det ikke finnes noen skarp grense mellom sjargong og slang, blant annet fordi slang henter sitt språkmateriale først og fremst fra de ulike sjargongene. Chimik fremstiller hierarkiet av de sosiale by-underspråkene i russisk slik:

арго → жаргон → сленг (интержаргон) → просторечие.⁴⁹

⁴⁶ Chimik, 2000, s. 12.

⁴⁷ Chimik, 2000, s. 13.

⁴⁸ Chimik, 2000, s. 14.

⁴⁹ Chimik, 2000, s. 17.

Belikov og Krysin skriver at de tre termene slang, argot og sjargong ofte blir brukt som synonymer, men at det er hensiktsmessig å skille mellom begrepene. De bruker noen av de samme argumentene som Chimik bruker. Ifølge dem skiller argot seg fra sjargong ved at det er et hemmelig språk som er skapt for å gjøre talen til den gitte sosiale gruppen uforståelig for utenforstående. Om termen slang sier de at den er mer karakteristisk for den vestlige lingvistiske tradisjon. De hevder videre at slang og sjargong er innholdsmessig ganske like.⁵⁰

I arbeidet med denne oppgaven har det i flere tilfeller vært problematisk å klassifisere ikke-standardspråklige ord og uttrykk som tilhørende en viss ikke-standardspråklig varietet, fordi det samme ordet eller uttrykket ofte kan brukes i flere av dem samtidig. Mange ganger har for eksempel visse slangord sitt opphav i argot, nærmere bestemt forbryterargot. Andre ganger har ordet opprinnelig vært brukt i sjargong og så gått over til å brukes i slang. Flere ord har sjargongopphav, men har gått over til å brukes i *prostorečie*-2⁵¹ i tillegg. Disse ordene som finnes i flere av de ikke-standardspråklige varietetene samtidig har enten helt lik betydning, tilnærmet lik betydning eller en helt annen betydning.

Tatt dette problemet i betraktning, har jeg i denne oppgaven, etter å ha brukt en rekke ulike ordbøker over de ikke-standardspråklige varietetene, tatt med de mest relevante betydningene ord og uttrykk har sett ut i fra romanenes kontekst. Dette er gjort både i selve oppgaven og i ordlistene. Ofte kan det være flere betydninger som passer i hvert enkelt tilfelle. Der det er relevant har jeg inkludert alle de ulike ikke-standardspråklige varietetene som ord og uttrykk inngår i, selv om mange ord og uttrykk nok egentlig kan sies å tilhøre kun én av dem. Det er *bruken* av disse ordene og uttrykkene i ikke-standardspråk jeg ønsker å få frem. Det uklare skillet mellom slang, argot og sjargong er med på å forvanske plasseringen av ord og uttrykk i kun én av de ikke-standardspråklige varietetene.

2.9 *Prostorečie*⁵²

I *Slovar' lingvističeskich terminov* står det følgende om *prostorečie*:

ПРОСТОРЕЧИЕ. Слова, выражения, формы словообразования и словоизменения, черты произношения, не входящие в норму литературной речи,

⁵⁰ Belikov og Krysin, 2001, s. 48, 51.

⁵¹ Se nærmere forklaring av *prostorečie*-2 under 2.9.

⁵² Denne varietetten kalles også *городское просторечие*.

характеризующиеся оттенком упрощения, сниженности, грубоватости, часто используемые в литературных произведениях и разговорной речи как экспрессивные элементы. Одни исследователи рассматривают просторечие как слова и формы различного происхождения, однородные по своим стилистическим признакам, образующие один из экспрессивных стилей литературной речи, противостоящий таким стилям, как книжный, нейтрально-деловой и др. По мнению других исследователей, просторечие – это отклонения от лексической, грамматической и произносительной нормы литературного языка, присущие массовой городской речи.⁵³

Prostorečie er ifølge definisjonen ord, uttrykk, orddannelses- og bøyningsformer og uttaletrekk som ikke inngår i standardspråkets norm. Disse karakteriseres med en nyanse av simplifisering og grovhet.

En mer sociolingvistisk definisjon på *prostorečie* finner vi hos Belikov og Krysin:

Просторечие – это речь необразованного и полуобразованного городского населения, не владеющего литературными нормами.⁵⁴

Her blir det hevdet at *prostorečie* er den utdannede og delvis utdannede bybefolkningens tale. Disse menneskene behersker ikke standardspråkets normer.⁵⁵

Praksisen med å markere visse ord og uttrykk som *prostorečie* eller *prostorečnoe* ble først introdusert av D. N. Ušakov i hans ordbok. Dette ble senere tatt over av sovjetiske leksikografer.⁵⁶ Krysin omtaler *prostorečie* som det mest egenartede undersystemet av det russiske nasjonalspråk. Ifølge ham har den ingen direkte analogier i andre nasjonalspråk.⁵⁷

Prostorečie kan til norsk oversettes med ”enkel tale”. Begrepet er dannet av ordene *просто*-enkel(t) og *речие* som må stamme fra *печь*- tale. Denne varieteten kan også kalles ”folkelig tale”. Den snakkes av folk som bor i byene og som har ingen eller mangelfull formell

⁵³ Rozental’ og Telenkova, 2003, s. 394.

⁵⁴ Belikov og Krysin, 2001, s. 53.

⁵⁵ Som nevnt på side 10 i denne oppgaven beskriver Krysin standardspråket som språket til den utdannede, kulturelle delen av folket.

⁵⁶ Timroth, 1986, s. 72.

⁵⁷ Sovremennyj russkij jazyk: Social’naja i funkcional’naja differenciacija, 2003, s. 53.

utdannelse. *Prostorečie* blir delt inn i to typer avhengig av språkbrukernes alder: *prostorečie 1* og *prostorečie 2*. Krysin beskriver den gruppen som snakker *prostorečie 1* som bestående av byfolk i eldre alder med mangelfull utdannelse og en tale som utviser klare forbindelser med dialekt og halvdialekt. Den gruppen som taler *prostorečie 2* klassifiserer han som byfolk av middels og ung alder som ikke har fullført sin utdannelse. Disse behersker ikke standardspråkets normer. Deres tale har ingen forbindelse med dialekter, men derimot er den i betydelig grad preget av sjargong.⁵⁸ Ermakova påpeker at disse innslagene av sjargong ikke innebærer "sjargongismer-anglisismer".⁵⁹ Ifølge Krysin utgjør de som snakker *prostorečie 1* hovedsakelig eldre kvinner, og blant dem som snakker *prostorečie 2* utgjør en betydelig prosent menn. *Prostorečie 2* kan plasseres mellom gruppe- og yrkessjargongene og standardspråket, mens *prostorečie 1* opptar plassen mellom standardspråket og dialektene.⁶⁰

Prostorečie er et uensartet fenomen. De som snakker denne varieteten kan hver og én ha en ulik kombinasjon av trekk fra *prostorečie* i sin tale. *Prostorečie* anvendes kun i muntlig tale. Den blir imidlertid ofte brukt av forfattere som stilistisk virkemiddel i skjønnlitteraturen, noe som vi også vil se senere i analysen av de to romanene.⁶¹ *Prostorečie* blir oppfattet som "vulgærtale" og har dermed en mye lavere status enn standardspråket. Den blir av mange forbundet med lavkultur. De menneskene som snakker *prostorečie* har en manglende evne til å variere sin tale avhengig av situasjonens karakter, mål og mottaker.⁶² De kan for eksempel ikke skifte over til standardspråket når de befinner seg i en formell situasjon, for de behersker ikke standardspråket.⁶³ Ord og uttrykk som inngår i *prostorečie* kan være grove i ulik grad. Noen ord og uttrykk er meget vulgære, mens andre igjen er av en mer nøytral karakter.

2.10 Mat og bran´

Mat, også kalt *materščina*, er den mest vanlige ikke-standardspråklige varieteten i russisk språk. Praktisk talt alle russere forstår den og har et eller annet forhold til den. Russisk *mat* har eksistert i lang tid og blir fortsatt brukt på alle nivåer av samfunnet av alle typer

⁵⁸ Sovremennyj russkij jazyk: Social'naja i funkcional'naja differenciacija, 2003, s. 56.

⁵⁹ Ermakova, 1994, s. 52.

⁶⁰ Sovremennyj russkij jazyk: Social'naja i funkcional'naja differenciacija, 2003, s. 56, 64.

⁶¹ Et annet skjønnlitterært verk der *prostorečie* blir brukt som stilistisk virkemiddel er Vasilij Šukšin's novelle *Mil' Pardon, Madam!*. Her observeres blant annet partikkelen *дак* som har en tilnærmet lik betydning som de standardspråklige ordene *ведь* og *вот*. Adverbet *маленько* med betydningen 'litt' forekommer også. Dessuten anvendes uttrykket *тратить языком*- sladre. (Šukšin, 2005).

⁶² Sovremennyj russkij jazyk: Social'naja i funkcional'naja differenciacija, 2003, s. 55.

⁶³ Kēster-Toma, 1993.

mennesker, i alle aldersgrupper og både av menn og kvinner.⁶⁴ *Mat* er ikke, til sammenligning med de andre ikke-standardspåklige varietetene, avgrenset til en bestemt gruppe mennesker. Timroth kaller den en *generell lingvistisk varietet*.⁶⁵ Ofte blir den brukt i kombinasjon med andre ikke-standardspåklige varieteter. Det som er litt spesielt med *mat* er at ord og uttrykk som inngår i denne varietetten ikke blir foreldet, i motsetning til i slang, der man er mer avhengig av stadig fornyelse.⁶⁶

Frekvensen av ord og uttrykk fra *mat* varierer imidlertid fra person til person. Noen anvender *mat* hele tiden, andre bruker den ved følelser som sinne eller forbauselse og noen bruker den svært sjelden eller aldri. Timroth påpeker at forskning har vist at intellektuelle benytter seg mindre av *mat* enn for eksempel arbeidere, og kvinner avholder seg mer fra *mat* enn hva menn gjør.⁶⁷

Ord og uttrykk som hører inn under *mat* ble sammen med de andre ikke-standardspåklige varietetene erklært tabu av de sovjetiske myndighetene. Dette er ord og uttrykk som blir regnet som svært vulgære, grove skjellsord. Til tross for intense forsøk fra sovjetmyndighetenes side på å kontrollere bruken av den i samfunnet, var det vanskelig å få bukt med den. Gorbatsjovs *glasnost* gjorde det endelig mulig å få på trykk det som tidligere ikke kunne settes på trykk, *nepečatnoe*, nemlig uanstendige, grove ord og uttrykk.⁶⁸

I *Bol'soj tolkovyj slovar' russkogo jazyka* finner vi denne definisjonen på *mat*:

Мат- неприличная оскорбительная брань; сквернословие.⁶⁹

Mat blir her karakterisert som uanstendige, fornærmende skjellsord, grovt språk. I *Slovar' russkoj brani*⁷⁰ blir *mat* sagt å være en kombinasjon av de to begrepene *obscennaja leksika* og *bran'*. *Obscennaja leksika* er grove, vulgære uttrykk som brukes når den talende reagerer på en uventet og ubehagelig situasjon som har oppstått. Begrepet *bran'* innbefatter skjellsord som ofte kan oppfattes som krenkende. Det er en uklar grense mellom disse to begrepene,

⁶⁴ Timroth, 1986, s. 96.

⁶⁵ Timroth, 1986, s. 103.

⁶⁶ Timroth, 1986, s. 106.

⁶⁷ Timroth, 1986, s. 103.

⁶⁸ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 13.

⁶⁹ Bol'soj tolkovyj slovar' russkogo jazyka, 2000, s. 524.

⁷⁰ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 27–28.

men de er ikke identiske. Med utgangspunkt i det leksikalske innholdet i *mat* oppfattes den som mer seksuelt betonet enn *bran*'.

Plucer-Sarno diskuterer etymologien til ordet *mat*, og én av tolkningene er at den bokstavelige betydningen til *mat* er 'høy stemme, skrik'.⁷¹ Han sier videre at forestillingen om at det grove ordforrådet er av tatarisk opprinnelse og at det ble brakt til Rus' i løpet av Mongolåket er absurd. Han mener at det er allment kjent at det grove ordforrådet opprinnelig er slavisk.⁷²

De tre ordene *хуй*, *пизда*, *ебать* og avledninger av disse ordene, samt disse ordene i kombinasjon med andre ord, har en sentral rolle i *mat*. Ifølge Timroth utgjør de den leksikalske sammensetningen i *mat*.⁷³ Enkelte forskere mener at ordet *блядь* også tilhører kjernen av *mat*.⁷⁴ Plucer-Sarno er én av dem som åpner opp for denne muligheten.⁷⁵ De tre førstnevnte ordene har alle med kjønnsorganer eller seksuell omgang å gjøre. I *Slovar' russkoj brani*⁷⁶ finner man hovedbetydningene til disse ordene:

Хуй: Общ. Грубо-прост. Бранно. Мужской половой орган

Пизда: Общ. Грубо-прост. Женский половой орган

Ебать: Общ. Грубо-прост. Совершать половое сношение с кем-л.; выполнять роль активного полового партнера.

Ёб твою мать! er et av de mest vanlige og mest utbredte uttrykkene i russisk *mat*. Det er et meget grovt uttrykk som jeg kommer tilbake til senere i oppgaven.

2.10.1 Evfemismer

Det er svært vanlig med bruk av evfemismer i *mat* og *bran*'. Dette er "formildende" ord som brukes i stedet for grove, uanstendige ord. De "mildner" altså det uanstendige og vulgære.

⁷¹ Plucer-Sarno, 2005, s. 321.

⁷² Plucer-Sarno, 2005, s. 328.

⁷³ Timroth, 1986, s. 105.

⁷⁴ Dette ordet blir behandlet i 5.1 og 5.9.

⁷⁵ Plucer-Sarno, 2005, s. 323. Këster-Toma anser disse fire ordene som kjernen i *mat*. (Këster-Toma, 1993).

⁷⁶ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 363, 250, 131.

Disse ordene er svært utbredt i tale, skjønnlitteratur og i journalistikken. Ordene *член*, *хрен*, *блин* og *фигня* er eksempler på meget utbredte evfemismer. Dette er ord jeg vil komme tilbake til senere i oppgaven.

2.10.2 Forholdet mellom *mat* og *mat'*

Ordet *mat'* - mor brukes ofte i russisk grov *bran'/mat* eller i dens evfemismer. Noen av de vanligste uttrykkene der *mat'* benyttes er (*ёб*) *твою мать!*, *к ёбаной матери!*, *иди к матери!* og *к чёртовой матери!*. Til å begynne med ble *mat'* brukt i betydningen 'hundemor'.⁷⁷ Uttrykket *ёб твою мать!* går tilbake til den urslaviske periode og har mytologiske røtter. I begynnelsen var *mat* hedenske trylle- eller besvergelsesformularer og gjenspeilet forestillingene om parring med jorden, men i den kristne perioden ble utgangsideen om fornærmelse av Moder-Jord overført til Gudsmoder. Utskjelling av fiendens mor var dessuten en fast bestanddel av de gamle slavernes hedenske ritualer, ettersom det ble antatt at det ved hjelp av grove skjellsord var mulig å komme i kontakt med den onde, siden de onde åndene bare forstod slike ord.⁷⁸

Ordet *mam* hadde i folkelig tale til å begynne med betydningen 'голос' (stemme). Betydningen 'grov *bran'*' fikk ordet sekundært under innflytelse av assosiasjonen med ordet *mat'*, som har blitt brukt aktivt i russisk banning.⁷⁹ I denne sammenheng kan man nevne verbene *материть* og *материться* som begge inngår i *prostorečie*, der det første ordet har betydningen 'skjelle ut grovt og uanstendig', mens det andre har betydningen 'banne, bruke skjellsord'. Ordet *materščina*, som er et annet navn på *mat*, har vanligvis sammenheng med bruken av ordet *mat'*.

⁷⁷ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 199.

⁷⁸ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 201.

⁷⁹ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 196–197.

3.0 Lilija Kim og romanen *Anja Karenina*

Forfatteren Lilija Kim er i begynnelsen av tyveårene og bor i St. Petersburg. Hun er av koreansk, kinesisk, italiensk og tysk opprinnelse, men regnes for å være russisk forfatter siden hun både snakker russisk og skriver sine bøker på russisk. Lilija Kim er blitt mest kjent for trilogien *Biblija-Millennium*. I hennes bøker er ikke noe tema tabu. Hennes historier sjokkerer med sin åpenhet, nakenhet og til tider groteskhet. Kims første publikasjon var romanen *Anja Karenina*, som ble utgitt i 2003 i samlingen *Denezkina i Ko. Antologija prozy dvadcatiletnich*.⁸⁰ Dette er en grotesk samfunnssatire med et til tider meget vulgært språk. Sentrale temaer i romanen er homofili, de nyrikes liv i samfunnet, dop- og hallikvirksomhet. Romanens tittel minner om Lev Tolstojs verdenskjente roman *Anna Karenina*. Flere av navnene på karakterene i hans roman finner vi også igjen i Lilija Kims roman. Med unntak av et par likhetstrekk i handlingsforløpet, stopper også likheten mellom de to romanene her.

Romanen handler om den 16 år gamle Anja Karenina som bor sammen med sin mor, Anna Arkad'evna Karenina, og sin bror med kone og barn. Anja trives ikke med sitt nåværende liv. Hun drømmer om at det skal skje noe mer spennende i livet og er misfornøyd med alt, både kroppen sin og klærne hun må gå i. Forholdet til moren er svært turbulent. Anna Arkad'evna Karenina sitter i rullestol etter at hun en del år tidligere ble dyttet foran et tog av sin eksmanns mor. Anjas skolevenninne Kitty Ščerbatskaja er modell, og Anja er veldig misunnelig på henne. Kitty møter den eldre Levin som har tjent seg rik som hallik og forsøker å lokke henne inn i bransjen. Plutselig en dag ser Anja en utlysning på tv der det søkes etter unge jenter til en popgruppe. Fra nå av forandres livet hennes totalt. Hun går på audition og møter den litt eldre Maksim Veselovskij, sønn av damen som har ansvaret for å velge ut jentene til popgruppen. Mens Anja venter på sin tur stjeler hun lommeboken fra faren til en av de andre jentene. I den finner hun en stor sum penger, som hun etter avsluttet audition kjøper seg mobiltelefon og nye, kule klær for, akkurat som hun har drømt om. Anja blir valgt ut til å være med i popgruppen. Maksim legger an på henne og begynner allerede å snakke om giftermål, og hun føler seg lykkelig for første gang på lenge. Det hun ikke vet er at Maksim er homofil, og at han vil bruke henne for å skjule nettopp dette. Det er dessuten et forsøk på å blidgjøre faren sin. Foreldrene kjenner til sønnens legning, men faren er ikke villig til å akseptere dette og ønsker at sønnen skal finne seg ei jente. Moren til Anja er verken fornøyd

⁸⁰ Lilija Kim, 2005.

med datterens valg av kjæreste eller yrke og ser helst at hun tar seg en enkel jobb som servitrise.

Maksim er gått lei av Anja etter kort tid. Han orker ikke å spille lenger, og han og moren har hyrt en leiemorder som skal drepe Anja. Leiemorderen viser seg å være Anjas far, Aleksej Karenin, som hun aldri har hatt noen kontakt med. Selv etter å ha funnet ut at det er hans egen datter han skal drepe, tenker han kun på sitt hat til moren hennes.

Mot slutten av romanen tar moren til Anja livet av seg ved å hoppe fra balkongen. Anja reagerer ikke så veldig på dette, siden hun hele tiden har syntes at moren hindrer henne i alt hun har lyst til å gjøre. Karenin ender likevel ikke opp med å drepe Anja. Hun blir i stedet lokket til huset til foreldrene til Maksim. Der blir hun bundet og dopet ned av Maksim og moren. Faren hans, som til slutt skulle vise seg å være en trussel for både Maksim og moren, deler samme skjebne.

4.0 Ekaterina Vil'mont og romanen *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji*

Forfatteren Ekaterina Vil'mont kommer fra Moskva. Hun er datter av de kjente oversetterne av klassisk vestlig litteratur, Nikolaj Vil'mont og Natal'ja Man, og er derfor vokst opp i et litterært miljø. Ekaterina drev selv med oversetterarbeid i mange år, som hovedsakelig bestod av oversettelser av tysk litteratur. Så fant hun ut at hun ville skrive egne bøker. Sin første bok skrev hun i en alder av 49. Den kom ut i 1996 og var en kjærlighetsroman. Hun har også gitt ut en rekke detektivromaner for barn.

Kjærlighetsromanen *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* ble utgitt i 2004. Vil'monts kjærlighetsromaner har alltid kvinnelige heltinner i moden alder som er selvstendige og som har en bra karriere. Her begynner livet ved 40-årsalderen, og tema for romanene er ofte lidenskapelig kjærlighet, kvinner som er omgitt av en rekke beundrere og kjærlighet ved første blick. Romanene til Vil'mont får som regel en lykkelig slutt. Flere av bøkene hennes er blitt filmatisert. Ekaterina Vil'mont er blitt kalt en av de mest populære og moderne forfatterne av moderne kjærlighetsromaner, og hennes bøker utgjør en sentral del av russisk kvinneprosa.⁸¹

Romanen handler om den 38 år gamle Marina som er alenemor for sin 9 år gamle sønn Miška. Hun trives godt i sitt yrke som dekoratør. Parallelt skildres livet til den rundt 50 år gamle gifte Michail som opp gjennom årene har vært utro med mange kvinner. Plutselig møtes Marina og Michail i et bryllup. Michail blir forhekset av Marinas grønne øyne. De kjenner hverandre igjen fra mange år tilbake, da de tilfeldigvis så hverandre den dagen Marina giftet seg. Han har aldri kunnet glemme øynene hennes, så han oppsøker henne flere ganger, men det tar litt tid før hun gir etter. Hun er opptatt av å beskytte sønnen sin mot å dra inn en ny mann i livet sitt.

Plutselig en dag dukker det opp en gammel venninne av Marina fra den tiden hun bodde i Sveits. Hun truer med å avsløre en hemmelighet som Marina bærer på. Marina og Michail finner kjærligheten, og Miška liker morens nye flamme svært godt og kaller ham far etter kort tid. Mot slutten av romanen forteller Marina Michail hemmeligheten. Det viser seg at Miška

⁸¹ Solodova, 2005.

Kidsbook Biblioteka detskoj literatury: Ekaterina Vil'mont, 2005.

ikke er hennes sønn, men at hun tok omsorgen for ham da moren til Miška, Marinas venninne, døde. Michail og Miška får et veldig nært forhold, og søsteren til Michail påpeker at Miška ligner på broren. Det viser seg at hun har rett, for Michail tar en DNA-test, og Miška er virkelig hans sønn. Gutten er et resultat av én av hans mange utroskap. Nå har han endelig funnet den rette, og de lever alle sammen som en lykkelig familie.

5.0 Analyse av ikke-standardspråklige elementer i Lilija Kims *Anja Karenina* og Ekaterina Vil'monts *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji*

5.1 Ikke-standardspråklige personbetegnelser

I romanene observeres et stort antall ikke-standardspråklige betegnelser brukt om kvinner og menn. De er av ulik karakter. Noen av dem er positive betegnelser, enda flere av dem er negativt ladet, mens andre igjen er nøytrale betegnelser på kjønnene.

En meget vanlig betegnelse på kvinner er *баба*. I *Anja Karenina* er den brukt flere ganger. Ordet har betydningene 'kjerring, kvinnfolk, kone'(прост.). Det forekommer også avledninger av ordet som *бабуща* og *бабьё*. *Бабуща* har betydningen 'stor, tykk kvinne'. *Бабьё* er et kollektivt ord som har betydningen 'kvinner, kvinnfolk'. Disse avledningene blir også brukt i *prostorečie*. I Vil'monts roman er *баба* den absolutt mest brukte betegnelsen på kvinner. Den forekommer hele 43 ganger. Den mer sjeldne *бабёнка* er også brukt. I *prostorečie* har ordet betydningene '(rappkjeftet) fruentimmer, vulgær kvinne'.

Ordet *девка*, som har betydningene 'jente(прост.), utsvevende kvinne, flyfille'(груб.-прост.), anvendes flere ganger i begge romanene. I *Anja Karenina* observeres dessuten varianten *деваха*- sterk, frisk jente(прост.), jente, kvinne(vanligvis stor, røslig)(разг.-сниженное). Den blir imidlertid brukt mer sjelden i romanen.

Тётка- kvinne, jente, venninne(apro), voksen kvinne, henvendelse til eldre kvinne(прост.), kjerring, kone(разг.) forekommer i begge romanene. I *Anja Karenina* anvendes dessuten *тётушка*- kvinne, jente, venninne(apro). Utdrag fra *Anja Karenina* der *тётка* blir brukt:

Это если к нормальной тетке в руки попадет, может, такие еще есть, он же из нее за два дня чтения проходную стервозу сделает!(s. 345).

Представляешь, дневник, она Камасутру постоянно читает, чуть ли не наизусть заучивает! Вот тетка с ума сходит без секса!(s. 223).

I *Anja Karenina* finnes betegnelsen *мёлка* som har betydningene 'kvinne som er beregnet for seksuell tilfredsstillelse, jente(apro, muligens fra forbryterargot), jente, venninne, elskerinne(жарг.), stor, røslig kvinne'(прост.).

I *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* anvendes følgende positive betegnelser på kvinner:

Краля har betydningene 'sympatisk, bra kledd kvinne(сленг), jente(apro: пренебрежительно-ироническое), skjønnhet, elskerinne'(прост.). I *Slovar' russkogo argo* henviser Vladimir S. Elistratov til det foreldede ordet *краля* som har betydningene 'rik, anselig dame'.⁸² Utdraget nedenfor viser bruken av ordet:

- Ты там небось со своей кравей, но уж извини, дело прежде всего.
- Но что я могу сделать ночью?
- Через три часа летишь нашим самолетом в Марсель!(s. 132).

I sitatet ovenfor brukes *краля* sannsynligvis i betydningen 'elskerinne'. Betydningene 'sympatisk, bra kledd kvinne, skjønnhet' kan også passe. Ordet er her i hvert fall ikke brukt i den mer negative betydningen som ordet har i argot.

Betegnelsen *красотка* har betydningene 'sympatisk, bra kledd jente(сленг), pen jente, skjønnhet'(разг.). *Киска* er en annen positiv betegnelse i slang brukt i betydningen 'veldig vakker jente'. I *razgovornaja reč'* har ordet betydningen 'sympatisk jente', mens i standardspråket har det betydningen 'pus'. Ordet *лапочка* er en diminutivsform av slangordet *лапа*- sympatisk jente.

I romanene florerer det av negative og ofte svært nedsettende betegnelser på det kvinnelige kjønn. Noen av dem er rene skjellsord. Eksempler på disse er:

Гадина brukes flere ganger i Vil'monts roman i betydningen 'et menneske som blir foraktet'(прост., бранно).

⁸² Elistratov, 2000, s. 213.

I *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* blir det brukt en rekke ulike ord i betydningen 'prostituert'. Ordet *лярва* har betydningene 'kvinne(сленг), dårlig kvinne(арго), utsvevende kvinne, prostituert(прост.), prostituert, kvinnelig tyv, forræder'(жарг.). Hos Elistratov står det at ordet muligens kommer fra forbryterargot: *лярва*- prostituert, som igjen kan gå tilbake på ordet *larva* i sigøynerspråk med samme betydning.⁸³ *Курва* er et annet ikke-standardspråklig ord for 'prostituert'. Det brukes i argot og vulgær *prostorečie*. Chimik hevder at ordet stammer fra polsk forbryterargot.⁸⁴ *Шалава* er et ord som brukes i samme betydning: jente, prostituert(сленг), utsvevende kvinne, prostituert(жарг.), prostituert(арго, прост., бранно). Ordet *поганка* kan ha de ulike betydningene 'prostituert med venerisk sykdom, sladderhank, løgn, bedrag(жарг.), svineri, skitt, åpen løgn'(сленг). I *Anja Karenina* anvendes betegnelsen *прошмандовка*- prostituert(сленг, арго, жарг.). Her brukes også den velkjente betegnelsen *блядь* som blir nærmere omtalt nedenfor.

Et annet ord som finnes i Vil'monts roman er *лохушка*. Dette ordet har i slang betydningene 'dum jente, fjols'. En annen betegnelse som blir brukt er *кретинка*, jf. *кретин*- idiot, fe(прост., бранное), dumrian, dumming(сленг, kjæleform) som blir brukt om menn. I romanen anvendes ordet i betydningen 'dumma!'.

I den sistnevnte romanen forekommer ordet *молодка*. Det brukes i argot om en kvinne, ofte om en aldrende kvinne. Dette ordet har en ironisk nyanse ved seg. Betegnelsen kan også brukes i *prostorečie* i betydningen 'ung, gift kvinne'. I denne romanen anvendes også ordet *товарка*. Sannsynligvis er dette en diminutiv av *товар*- jente, kvinne(сленг, арго). Hos Elistratov står det at ordet muligens stammer fra forbryterargot.⁸⁵

En annen betegnelse som anvendes i Vil'monts roman er *чертовка*- erfaren tyv, prostituert(арго), heks(прост., бранно). Ordet er en avledning av *чёрт*. Et uttrykk som forekommer i begge romanene er *bran'*-uttrykket *чёртова кукла*(груб.-прост.). Ordet *кукла* har i argot betydningene 'jente, kvinne'.

I *Anja Karenina* brukes disse negative betegnelse om kvinner:

⁸³ Elistratov, 2000, s. 235.

⁸⁴ Chimik, 2000, s. 72.

⁸⁵ Elistratov, 2000, s. 468.

Блядь- hore, prostituert, drittsekk(обценное, грубо-прост.) forekommer flere ganger. Dette ordet kan også brukes om menn i betydningene 'drittsekk, ussel person'. Varianten *блядица*-prostituert(обценное, грубо-прост., бранно) forekommer også.

Betegnelsen *курица* har betydningene 'jente(сленг), sen, klossete kvinne, smålig, grisk, grådig kvinne'(прост.).

En annen betegnelse som forekommer i romanen er *чмошница*. Den har de samme betydningene som *чмошник*(сленг, апро, жарг.), som igjen betyr det samme som ordet *чмо*-ekstraordinært klokt individ, et menneske med et frastøtende utseende mm.(сленг), brukt som forkortelse til «Человек, морально опустившийся»- om en person som er forkommen, gått i hundene(апро, жарг.), dårlig menneske(жаргон хиппи), lathans, brukes som *bran*'-ord (жарг.)

Чувырла har betydningene 'jente, kvinne(апро), fæl, dum jente(сленг), kvinne, stygg jente, dum person'(жарг.)

Skjellsordet *илюха* med betydningene 'hore, ludder'(груб.-прост., бранно) er hyppig brukt i romanen. Diminutiven *илюшка* forekommer også.

I en krangel mellom hovedpersonen Anja og hennes venninne Kitty, der den sistnevnte avslører for Anja at Maksim er homofil, blir betegnelsen *вешалка* brukt. I standardspråket har ordet betydningen 'kleshenger, knagg'. I ikke-standardspråk er det vanlig å bruke metaforer av alle slags typer. For eksempel blir betegnelser på ting og dyr overført til mennesker. Disse ordene får da en ny betydning, ofte med en negativ nyanse. Her går betegnelsen *вешалка*, som vanligvis betegner en ting, over til å brukes om en person, og ordet får da betydningene 'hurpe, utsvevende kvinne, veldig mager, lite tiltrekkende kvinne(прост.), fotomodell, ironisk henvendelse'(апро). Eksempel fra teksten der betegnelsen brukes:

– А знаешь, Кити, – Аня прищурила глаза, – я думаю, что ты мне завидуешь! Я думаю, что тебе завидно. Да! Ты спишь со стариком из-за денег! А я встречаюсь с молодым парнем, меня мама его приняла в группу, я буду певицей! А ты просто вешалка! Поняла? Ходячая вешалка! И груди у тебя нету!(s. 311).

I utdraget ovenfor kan alle betydningene til ordet *вешалка* passe, men sannsynligvis er det her brukt i betydningen 'fotomodell', siden Kitty er modell og Anja i denne samtalen sammenligner yrkene deres.

En annen nedsettende betegnelse brukt om kvinner er *корова*- tykk jente, kvinne(сленг), stor, dum kvinne(арго), tykk, sen, klossete kvinne, dundre, sugge(прост.). Den finnes i begge romanene. *Корова* brukes flere ganger i *Anja Karenina*:

– Да вряд ли. Кошелек вон сразу нашелся, как только эти коровы все прошли внутрь. Грамотно сделано. Деньги вынули – портмоне бросили.(s. 270).

Стерва med betydningene 'beist, svinepels, dævel(груб., бранно), nedrig, sjofel person, skurk, kvinne med skandalekarakter'(прост., бранно) anvendes i begge romanene. Denne betegnelsen kan også brukes om menn. I Kims roman anvendes også *стервоза*- dævel, beist(прост., бранно), jævlig kjerring(груб., бранно). Betegnelsen brukes også om menn.

Betegnelsen *сука*- hore(арго), tise, hore, skurk(груб.-прост., бранно) anvendes i begge romanene. Den blir også brukt om menn. Dessuten forekommer diminutiven *сучка*- tøs, ludder(груб.-прост., бранно), men den er ikke så frekvent som utgangsformen.

Дылда er en annen betegnelse som finnes i begge romanene. Den inngår i *prostorečie* og har betydningene 'rekel(lang, mager person), branne'.

Ordet *тварь* med betydningene 'utskudd, beist, svin, uverdig, usselt menneske'(прост., бранно) anvendes flere ganger hos Vil'mont. Betegnelsen forekommer også hos Kim. Den kan brukes om begge kjønn.

Når det gjelder menn er den absolutt mest brukte betegnelsen *мужик*. Det er også den mest nøytrale betegnelsen brukt om menn. Den har betydningene 'ung mann(сленг, арго), mann, ektemann(прост.), mannfolk, mann, kar'(разг.). I *Anja Karenina* forekommer betegnelsen 28 ganger. Den blir også benyttet gjennom hele Vil'monts roman. Ordet er der brukt hele 41 ganger. I Kims roman finnes også den mer sjeldne varianten *мужикашка*, mens i Vil'monts roman blir den mindre frekvente diminutiven *мужичок* brukt. I standardspråket forbinder vi

ordet *мужик*, som er et foreldet ord, med betydningen 'bonde'. Det har imidlertid måttet vike for ordet *крестьянин*.

I *Anja Karenina* blir følgende betegnelser på menn brukt:

Пацан- ung mann(сленг), guttunge(разг.) kan sies å være en nøytral betegnelse. Den stammer fra forbryterargot, der betydningen av ordet er 'ung tyv'. Eksempel fra romanen:

Пацаны за его спиной расхохотались.(s. 264).

I romanen anvendes også ordet *папик* som har betydningene 'pappa, far' i argot og slang.

I Vil'monts roman er følgende betegnelser brukt på menn:

Малец anvendes i *prostorečie* og har betydningen 'gutt, unge, tenåring, ungdom'.

Мачо brukes i slang i betydningen 'pen, rik, flott kar'.

Betegnelsen *шутка* anvendes i *prostorečie* i betydningene 'pamp, storkar'.

Blant betegnelse som blir brukt om menn, finnes det mange som er negativt ladet eller som oppfattes som direkte nedsettende:

Uttrykket *сукин сын*- svinepels, krapyl(бранно), et usselt menneske, skurk(груб.-прост., бранно) anvendes i begge romanene. Hos Vil'mont forekommer dessuten varianten *сукин кот*- kjeltring, usling, skurk, trollunge(груб.-прост., бранно/шутливо-ироническое).

Betegnelsen *хрен*- person som ikke er høyt aktet (вульг.-прост., бранно), ethvert menneske, (vanligvis nedsettende)(арго) forekommer i begge romanene. Ordet kan også ha betydningen 'mannlig kjønnsorgan'(вульг.-прост., эвфем., арго). *Гад*- kryp, usselt, avskyelig menneske(прост., бранно) anvendes også i begge romanene.

Кобель- kåt, lysten mann, dumrian, tosk(вульг.-прост.), skjortejeger(арго) er også et felles ord i romanene. I Vil'monts roman finnes dessuten varianten *кобелина*. Betegnelsen har samme betydning som *кобель*.

Кретин- idiot, fe(прост., бранное), dumrian, dumming(сленг, kjæleform) anvendes også i begge romanene. Et annet ord som finnes i begge romanene er *придурок*- tulling, tomsing(прост.).

Betegnelsen *сволочь*- pakk, svinebeist, svin, djevel(грyb.) blir brukt flere ganger i Vil'monts roman. I *Anja Karenina* er den enda mer frekvent.

I tillegg til disse betegnelse som anvendes i begge romanene, finnes det i hver av dem andre nedsettende betegnelser brukt om menn. I Vil'monts roman forekommer disse:

Чурбан- kjøtthue(прост., бранное, apго).

Собака- djevel(apго), brukes som *bran'*-ord.

Паскуда- svinebeist(прост., грyb.), slyngel, skurk(грyb.-прост., бранно).

Падла- svinebeist, dævel(прост., грyb.), et veldig dårlig menneske, gjerrigknark, grov henvendelse til en person(сленг), verdiløs, ubrukelig person mm.(вульг.-прост., бранно), ironisk-vennskapelig henvendelse, skjellsord, ukvemsord(apго).

Свинья- ussel menneske, et menneske som opptrer grovt og uanstendig, egoist(прост., бранно), svin(разг.).

Зараза- beist, djevel(вульг., бранно).

Жмот- gjerrigknark(молодёжный жаргон, прост.).

Соплюха- uerfaren jypling, grønnskolling, barn(apго), jf. *сопля*- snørr(грyb., прост.).

Скотина- beist, svin, ussel person(прост., бранно), krøtter, buskap, dyr(разг.).

Поганец- ussel person, drittsekk(прост., бранно)

I *Anja Karenina* forekommer disse betegnelse:

Блядун- mann som er tilbøyelig for å drive hor, horebukk(обсценное, грубо-прост.).

Лох- tosk(сленг), ubehøvlet person, knøl, klossete person(apго), naiv, enfoldig person(жарг.).

Падаль- skjellsord(apго), slyngel, kjeltring(грyb.-прост.).

Козёл- ussel mann mm.(вульг.-прост., бранно), et dårlig menneske(сленг).

Хам- frekk person(бранно), røbel, ramp(бранно).

Чмо- ekstraordinært klokt individ, et menneske med et frastøtende utseende mm.(сленг), brukt som forkortelse til «Человек, морально опустившийся»- om en person som er forkommen, gått i hundene(апро, жарг.), dårlig menneske(жаргон хиппи), lathans(жарг.). Шваль- pakk, verdiløs person(прост.). Betegnelsen kan også brukes om en utsvevende kvinne.

Хлам- dårlig menneske(апро). Ordets standardspråklige betydning er for øvrig 'skrammel'.

Гнида- nedrig person(прост.). Ordet kan brukes om både menn og kvinner.

Зануда- tørrpinn(прост.). Betegnelsen kan brukes om begge kjønn.

Det sammensatte ordet *чмырь-ботаник* består av ordene *чмырь*- dårlig, udugelig person, dranker(апро), sjuskete person, dranker(жарг.) og *ботаник*- begynnende narkoman, fremragende arbeider, skolelys mm.(сленг), skolelys(апро школьников), aldrende mann som gjør kur til en yngre kvinne(апро). Som man ser kan disse ordene ha flere ulike betydninger. Sannsynligvis er ordet her brukt om en sjuskete person, en dranker eller begynnende narkoman. Det passer best til adjektivet *убогий*- elendig, ynkelig, tarvelig, ussel, kummerlig, som i teksten kommer like før det sammensatte ordet. En annen tolkning kan være at Anja mener de såkalte "skolelysene" i klassen, som hun ikke er spesielt begeistret for. Eksempel fra romanen der ordet anvendes:

Как мне хочется куда-нибудь поехать, дневничок! Каждое лето я сижу в городе. Все куда-то уезжают! Даже самые убогие наши чмыри-ботаники по дачам расползаются. А я получаюсь хуже всех. Всем вру, что была на море пару раз. А я его только по телевизору и видела!(s. 220).

Betegnelsen *мудак* kan ha flere ulike betydninger: naiv, treg, kjedelig person(обценное, грубо-прост.), null, ubetydelig menneske(обценное, грубо-прост., бранно), idiot, tosk(апро), rasshøl(Берков). Ordet kan dessuten ha betydningen 'mannlig kjønnsorgan'(обценное, грубо-прост.). Varianten *мудила*(обценное, бранно) forekommer også. Denne betegnelsen har nesten like betydninger som den foregående betegnelsen. Den blir brukt i betydningene 'naiv, treg person(обценное, грубо-прост.), null, ubetydelig menneske(обценное, грубо-прост., бранно), rasshøl(Берков), idiot, tosk'(апро,

вульг.). Ordet *мудачьё* anvendes også i romanen. Det er et kollektivt ord brukt i betydningen 'tullinger, tosker, fjols, tomsinger' (арго, вульг.).⁸⁶

Utdragene nedenfor, som er hentet fra *Anja Karenina*, illustrerer omfanget av nedsettende ord og uttrykk brukt om personer i romanen:

– Сволочь! Козел! Блядун! – Остервенело колотя мужа брюками, визжала она.
– Козел! На тебе, гад! Сука! Тварь! Гнида болотная! Получи, мудак! Получи! Куда?!...(s. 203).

Эта сволочь, стерва, глупая сука вела себя так, словно она, блин, принцесса Уэльская, мисс Мира и Кондолиза Райс в одном лице!(s. 284).

Siden en av hovedpersonene i *Anja Karenina* er homofil, forekommer det her naturligvis flere ulike ikke-standardspåklige betegnelser på homofile. De mest brukte er *нюдор*- homofil, skurk, slyngel (вульг.-прост., жарг., бранно), homofil (арго, сленг) og *гей*- homofil (жарг.), av engelsk *gay*. I *Slovar' russkoj brani*⁸⁷ står det at *нюдор* er dannet som en pejorativ og fordreid forkortelse av ordet *недепаст*, som også er en betegnelse på homofile og som blir brukt i *prostorečie* og sjargong. Siden store deler av romanen skildres i et homofilt miljø, er det nærliggende å tro at *нюдор* brukes nettopp i betydningen 'homofil' gjennom hele romanen. Ordet finnes i utdraget nedenfor:

Всю дорогу до метро он бежал бегом, казалось, что все прохожие ухмыляются ему в лицо. Пидор! «Я – пидор!» – стучало в висках. «Меня поймали в зад! Меня выебали!» – и тут у Вронского встал. Алексей кусал губы, чтобы не зареветь. «Я – пидор! Господи! Почему я?!»...(s. 327).

Голубой- homofil, homoseksuell person (сленг, арго, жарг.) er også en vanlig betegnelse på homofile. I *Slovar' russkoj brani*⁸⁸ står det at det har vært en utbredt mening at denne betegnelsen er et lån fra engelsk *blue*- blå, men at noen av dagens forskere derimot hevder at ordet er en folkeetymologisk nytolkning av russisk *голубок*, *голубь*- due, kjærlig henvendelse

⁸⁶ Les mer om disse betegnelse under 5.9.

⁸⁷ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 250.

⁸⁸ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 108–109.

til en mann. En annen betegnelse som blir brukt er *недрило*- homofil(арго, жарг., презрительное). Varianten *недрила* finnes også. I et avsnitt der Kitty prøver å fortelle Anja at kjæresten til den sistnevnte er homofil, dukker det opp to av de nevnte betegnelse:

- Короче, – Кити старалась говорить как можно серьезнее. – Аня, будь с Максимом поосторожнее, ясно? Я сегодня просто в осадок выпала от твоей заявы. Всем известно, что Веселовский – гей. Понятно?
- Кто гей? – Аня уставилась на Кити, как упрямый баран.
- Веселовский!
- Какой Веселовский?
- Твой Максим, дура! Он – гей! Голубой! Понятно?!(s. 311).

I *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* er homofili også et tema. Dermed blir det også her brukt ikke-standardspåklige betegnelser på homofile. Den mest frekvente betegnelsen er *голубой* som forekommer 15 ganger. Varianten *голубенький* anvendes også, men den er mye mindre frekvent. Den blir brukt i slang om en homoseksuell person. En annen betegnelse som blir brukt om homofile i romanen er *недепаст*. Den anvendes i *prostorečie* og sjargong. Betegnelsen *недрило* forekommer også i denne romanen.

I mange tilfeller blir det brukt metaforer i form av dyrebetegnelser som er myntet på mennesker. Når disse betegnelse går over til å brukes om personer, får de som oftest en nedsettende nyanse og blir derfor ansett som negative ord. Når det gjelder dyrebetegnelser brukt på kvinner, ser vi at den betegnelsen som er mest frekvent i *Anja Karenina* er *сука*. Den forekommer 15 ganger i romanen. I standardspåket betyr ordet 'tispe(hunnhund)', men når det blir brukt om personer får det betydningene 'hore(apro), tispe, hore, skurk'(груб.-прост., бранно). Diminutiven *сучка* forekommer også. *Сука* og *сучка* anvendes også i Vil'monts roman, men de er ikke på langt nær så frekvente som i den førstnevnte romanen. Et annet ord som blir brukt ved flere anledninger er *корова*. Betegnelsen har den nøytrale betydningen 'ku' i standardspåket. I romanene får betegnelsen derimot betydningene 'tykk jente, kvinne(сленг), stor, dum kvinne(apro), tykk, sen, klossete kvinne, dundre, sugge'(прост.).

I *Anja Karenina* er betegnelsen *купица* brukt. Ordet har betydningen 'høne' i standardspåket. I ikke-standardspåk har betegnelsen betydningene 'jente(сленг), sen, dum, klossete kvinne, smålig, grisk, grådig kvinne'(прост.). *Тёлка* er en annen dyrebetegnelse som anvendes i

denne romanen. Den har den nøytrale betydningen 'kvige' i standardspråklig bruk, men har i ikke-standardspråk betydningene 'kvinne som er beregnet for seksuell tilfredsstillelse, jente(apro, muligens fra forbryterargot), jente, venninne, elskerinne(жапр.), stor, røslig kvinne'(прост.). Eksempel fra romanen:

Оле стало плохо, Петрицкий закрылся с ней ванной, что там происходило – Алексей вообще не хотел знать. От одной мысли, что Петрицкий там домогается блующей, зеленой от алкогольного отравления телки, у Вронского к горлу подкатывала тошнота.(s. 304).⁸⁹

I Vil'monts roman anvendes det tidligere omtalte ordet *гадина*, som i standardspråket har betydningene 'øgle, kryp'. Når ordet brukes i *prostorečie* eller *bran'*, går det over til å gjelde et menneske som blir foraktet.

Blant dyrebetegnelse som blir brukt på menn er *козёл* den mest frekvente betegnelsen i *Anja Karenina*. I standardspråklig bruk betyr ordet 'bukke'. I romanen blir ordet brukt i betydningene 'en ussel mann, et dårlig menneske'. Disse betydningene av ordet finner vi i slang, vulgær *prostorečie* og i *bran'*. *Гад* er også et frekvent ord i romanen og blir her brukt i betydningene 'kryp, usselt, avskyelig menneske'(прост., бранно). I standardspråket refererer det til 'kryp, krypdyr'. Betegnelsen finnes også i Vil'monts roman. Det tidligere omtalte ordet *кобель*, som anvendes i begge romanene, blir brukt i betydningene 'kåt, lysten mann, dumrian, tosk(вульг.-прост.), skjørtejeger'(apro). Den standardspråklige betydningen av ordet er 'hannhund'. Varianten *кобелина*, som er å finne i Vil'monts roman, har samme betydning som *кобель*.

Betegnelsen *баран* anvendes i Kims roman. Ordet har i standardspråket betydningene 'sau, vær', mens det i argot får betydningen 'sløv, treg person':

Смотреть противно! Бараны безмозглые, наркоманы, пидоры вонючие!(s. 331).

Et annet ord som finnes i *Anja Karenina* er *надавь*. Det har i standardspråket betydningen 'åtsel'. I romanen blir det brukt som et skjellsord på menn. Brukt om menn er blant annet

⁸⁹ Sannsynligvis er det i dette utdraget en skrivefeil fra forfatterens side. Det riktige er *в ванной*.

betegnelse *сукин сын* og *сукин кот*, som jeg omtalte tidligere. Begge uttrykkene finnes i Vil'monts roman. I Kims roman forekommer det første uttrykket. Uttrykkene går tilbake på ordet *сука*. Andre uttrykk med tilsvarende betydning som de to sistnevnte uttrykkene er *сучий сын*, *собачий сын*, *чёртов сын*, *курвин сын* og *курыцын сын*. Disse forekommer imidlertid ikke i romanene.

I Vil'monts roman finnes ordet *свинья*, som brukes i betydningene 'usselt menneske, et menneske som opptrer grovt og uanstendig, egoist' (прост., бранно). I standardspråket har betegnelsen den nøytrale betydningen 'svin, gris'. Et annet ord som anvendes i denne romanen er *собака*. Det har betydningen 'hund' i standardspråket og får i argot betydningen 'djevel'. Ordet blir brukt som *bran'*-ord:

– Нет, он когда все сделает, разочтемся, но деньги вы уж мне отдавайте, а то пропьет... Он мужик золотой, и руки у него золотые, но пьет, собака...(s. 16).

Ordet *скотина* forekommer flere ganger hos Vil'mont. Betegnelsen har betydningene 'beist, svin, ussel person' (прост., бранно), 'krøtter, buskap, dyr' (разг.). I romanen anvendes ordet i den førstnevnte betydningen:

А он просто и искренне пожелал ей счастья... И кажется, даже вздохнул с облегчением. Мерзавец! Сколько лет я на него потратила, а он, скотина, мне счастья желает...(s. 151).

5.2 Farger brukt i ikke-standardspråklige betydninger

Flesteparten av ordene som i standardspråket betegner de ulike fargene får andre betydninger i enkelte av de ikke-standardspråklige varietetene. I *Anja Karenina* blir i flere tilfeller de standardspråklige ordene på enkelte farger brukt i andre betydninger i slang, argot og sjargong. Et ord som forekommer noen ganger i romanen er det tidligere omtalte ordet *голубой*. Dette ordet har i standardspråket betydningene 'lyseblå, blå, himmelblå'. I slang, sjargong og argot derimot blir ordet brukt i betydningen 'homofil, homoseksuell person'. Ordet finnes også i *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji*. Der er det hyppig brukt. Her forekommer også, som tidligere nevnt, diminutiven *голубенький*. Et ord som ikke blir brukt i romanene, men som likevel kan nevnes i denne sammenheng, er ordet *розовая*. Det brukes i

slang, argot og sjargong i betydningen 'lesbisk kvinne'. Ordet stammer fra fargen *розовый*-rosa. En annen farge som blir brukt hos Vil'mont er *фиолетовый*. I romanen er det predikativet *фиолетово*⁹⁰ som brukes. I slang, argot og sjargong har ordet betydningen 'likegyldig'. Det har bortimot samme betydning som uttrykket *всё равно*. Ermakova påpeker at predikativet *оранжево* har samme betydning som den sistnevnte predikativet.⁹¹ Denne predikativet forekommer imidlertid ikke i romanen.

Et annet ord som blir brukt i andre betydninger enn den som blir brukt i standardspråket er *зелёный*. *Зелёные* får i slang og argot betydningen 'amerikanske dollar'. Dette ordet finnes i *Anja Karenina*:

Сто, двести, триста... семьсот долларов! Трясущимися руками, не чувствуя под собой ни пола, ни крышки унитаза, Аня стала перебирать ту пачку, которую вытащила из обычного незакрытого отделения. Тысяча , три... и двенадцать тысяч триста пятьдесят рублей! Итого больше тысячи зеленых!(s. 269).

Denne betegnelsen er sannsynligvis oppstått som følge av at de amerikanske dollarsedlene er grønne av farge. *Зелёнки* er en annen variant som også har betydningen 'amerikanske dollar', men denne varianten forekommer ikke i romanen. Dessuten anvendes adjektivet *зелёный* i argot i en annen betydning også, nemlig i betydningen 'uerfaren'. Ordet finnes også i *razgovornaja reč'*. Eksempel fra *Anja Karenina* der adjektivet anvendes:

– Потому, что ты нищий и слишком зелёный, – тон Ирки стал агрессивным.(s.305).

Ordet *синий* finnes også i den sistnevnte romanen. I standardspråket har det betydningen 'mørkeblå', mens ordet i slang og argot får betydningene 'beruset, full':

«Голубиная туса» быстро накидалась водки, и уже через час творилась синяя вакханалия.(s. 304).

⁹⁰ Se eksempel med predikativet *фиолетово* på side 116.

⁹¹ Ermakova, 1994, s. 55.

5.3 Ord og uttrykk fra slang, argot og sjargong

I dette kapitlet har jeg tatt for meg språkelementer fra slang, argot og sjargong som forekommer i romanene. En del av disse er svært populære ord og uttrykk både i romanene og i ikke-standardspråk generelt.

I *Anja Karenina* anvendes ordet *блин*. I slang kan *блин* ha ulike betydninger: 1) ordparasitt som brukes til å binde sammen ord i en samtale, 2) utrop ved ergrelse, analogisk med uttrykket «О, чёрт», 3) utrop ved henrykkelse, 4) cd-plate, 5) dataharddisk. Elistratov oppgir denne generelle betydningen: ord som uttrykker enhver følelse.⁹² I *Slovar' russkoj brani*⁹³ blir *блин* beskrevet som en parentetisk ordparasitt som blir brukt i stedet for ordet *блядь*(вульг.-прост., эвфем.). *Блин* har en meget høy frekvens i romanen. Ordet forekommer hele 28 ganger i teksten. I Vil'monts roman brukes det ikke én eneste gang. *Блин* blir i de fleste av tilfellene brukt i negativ forstand:

«Блин! На хрен побрилась?!» – мелькнуло у Карениной в голове.(s. 211).

Ordet blir ofte brukt helt alene:

Блин!(s. 226).

Ved flere tilfeller blir *блин* brukt sammen med *вот*:

– Вот блин!(s. 217).

Ordparasitten anvendes i dette tilfellet til å binde sammen ordene i setningen:

Было же, блин, время, когда чем толще – тем лучше.(s. 219).

Блин sammen med verbet *достать* blir brukt ved flere anledninger:

Достали, блин! Педрилы картонные... (s. 226).

⁹² Elistratov, 2000, s. 38.

⁹³ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 82.

Достать har betydningene 'være/bli lei av, plage, mase på(апро), plage, kjede, bli dødsens lei av(сленг),være/bli lei av, skake opp, opprøre, bekymre'(прост.). Det er et meget frekvent verb i ikke-standardspråk generelt, og i *Anja Karenina* er ordet hyppig brukt:

Ходила к Кити, посидела десять минут, попила чаю. Потом она меня достала – разговоры только о шмотках! Такое впечатление, что ее больше вообще ничего не волнует.(s. 219).

I flere tilfeller brukes *достать* sammen med det ovenfor omtalte ordet *блин*:

Раздался звонок в дверь.

«Черт! Каренина, что ли, приперлась? Достала, блин!» – Кити пошла открывать.(s. 238).

I Vil'monts roman forekommer uttrykket *до печёнок достать*. Det er ikke å finne i noen ordbok, men i dette uttrykket er sannsynligvis *до печёнок*, jf. *печёнка*- lever, med på å forsterke betydningen av verbet *достать*, det vil si at vedkommende er veldig lei av noe, drittlei noe.

I slang og sjargong anvendes ordet *muna*. Det er en partikkel som brukes i funksjonen parentetisk ord, på russisk *вводное слово*. Dette er innskutte ord eller ordgrupper som gir uttrykk for den talendes forhold til det han/hun sier.⁹⁴ Ordet kan også kalles for en ordparasitt. *Tuna* blir brukt hele 17 ganger i *Anja Karenina*. Ordet kan ha disse betydningene: lik(e)som, som, som om, i retning av, bortimot, lik, liknende. I Chimiks *Bol'shoj slovar' russkoj razgovornoj ekspressivnoj reči* blir ordparasitten beskrevet som et innholdsløst ord som innfører pauser i samtalen og som ofte blir brukt av representanter for den kriminelle verden:

Бессодержательный заполнитель пауз, «словесный мусор», обычно встречается в несколько затрудненной, неразвитой речи, чаще у представителей криминального мира.⁹⁵

I romanen er *muna* et svært frekvent ord:

⁹⁴ Denne forklaringen av *вводное слово* brukes i Berkovs *Russisk-norsk ordbok*, 1994, s. 66.

⁹⁵ Chimik, 2004, s. 608.

Мужик такое понимание, типа, оценит реально. Да я тоже думаю, что Стиве если по-хорошему сказать, с ним можно договориться...

– Я валяюсь! – Долли хлопнула ладонью по столу. – Аня, ты что, всерьез своему мужу будешь говорить, что он может там, на стороне, гулять, но только чтоб с презервативом?!

– А почему нет? Сейчас, типа, другое время, – заявила Аня. – Все должно быть по-честному. Если он мою свободу не будет ограничивать, и, типа, все там нормально делать...(s. 216).

Кайф er et ord som fortjener litt ekstra oppmerksomhet. Første gangen *кайф* ble offisielt nedtegnet i russisk var i 1821. I første halvdel av 1900-tallet ble dette ordet nærmest glemt. Det ble sett på som et foreldet ord. I ordbøkene ble ordet oppført med karakteristikken *устаревшее*. I begynnelsen av 1960-årene ble ordet på ny tatt i bruk. Det var spesielt populært i slutten av 1960-årene og i begynnelsen av 1970-årene.⁹⁶

Кайф stammer fra det arabiske ordet *kef* som har betydningene 'lediggang, ørkesløshet, hvile i form av røyking'. Svetlana I. Levikova skriver dessuten at ordet *kef* har betydningen 'berusningstilstand ved bruk av hasj'.⁹⁷ Elistratov henviser til det foreldede russiske ordet *кейфствовать* som har betydningene 'røyke en sigar etter middagen, hvile'.⁹⁸ Han skriver videre at man blant annet møter på dette ordet hos forfatteren Anton Tsjechov. Den dag i dag brukes *кайф* i slang i betydningene 'berusningstilstand som følge av inntak av narkotika eller alkohol, nytelse, fornøyelse, tilfredsstillelse, flott mm.' og i argot i betydningene 'fornøyelse, tilfredsstillelse, nytelse mm.' Et ordspråk som anvendes i slang og argot er *без кайфа нет лайфа*. Det kan oversettes til norsk slik: Uten nytelse, intet liv. Det finnes en rekke avledninger av ordet *кайф*. Noen av disse er: кайфануть, кайфный, кайфовый, кайфовать, кайфешник, кайфолом. I Vil'monts roman forekommer foruten ordet *кайф* også varianten *кайфец*. Uttrykket *ломать (мне) кайф* brukes også. Det har betydningen 'forhindre nytelse(сленг), ødelegge noens fornøyelse'(apro). Utdrag fra romanen der *кайф* og *кайфец* anvendes:

⁹⁶ Maročkin, 1997.

⁹⁷ Levikova, 2003, s. 185.

⁹⁸ Elistratov, 2000, s. 182.

– С добрым утром, киска, – зевая, проговорила она. – Я так спала сегодня, просто кайфец!(s. 65).

I eksemplet ovenfor brukes *кайфец* i betydningen 'fornøyelse' eller 'nytelse'.

– Надо же, а я всю жизнь читаю лежа, иначе какой кайф? – огорчился Михаил Петрович. – Можешь тихонько включить телевизор, но я думаю, ты будешь спать без задних ног!(s. 185).

I *Anja Karenina* forekommer adjektivet *кайфовый*- flott(сленг, апро). I romanen opptrer kun adjektivet:

К приходу Левина она заботливо выставила на самые видные места, самые кайфовые вещи, подаренные ей бывшими любовниками.(s. 303).

En del av de mest populære og mest brukte ordene i slang, argot og sjargong uttrykker positive følelser i betydninger som 'bra, utmerket'. Ofte er dette adjektiver og adverb:

Клёво er et populært ord i slang og særlig blant ungdom. Det har betydningene 'bra, interessant, utmerket(сленг), utmerket'(apro). I enkelte slangordbøker hevdes det at ordet er lånt fra engelsk *clever*.⁹⁹ Vladimir Dal' skriver at *клевый* blant annet har betydningene 'bra, nyttig, vakker'. Adjektivet er her knyttet til ulike russiske byer som Rjazan, Tambov, Tver og Vladimir.¹⁰⁰ Sannsynligvis er ordet blitt brukt i dialektene i disse byene. I *Étimologičeskij slovar' Fasmera* står adjektivet oppført med betydningene 'staselig, staut, vakker'. Det står dessuten at ordet stammer fra verbet *клевать* som har betydningen 'bite' i standardspråket. Videre står det at ordet trolig stammer fra språk brukt blant fiskere, jf. *рыба клюёт*- fisken biter.¹⁰¹ I Elistratovs *Slovar' russkogo argo* får man opplyst at adjektivet *клёвый*- bra, flott, bemerkelsesverdig stammer fra *клевый*- bra, nyttig, vakker, som er et foreldet og dialektisk ord.¹⁰² Tatt disse funnene i betraktning kan det tyde på at *клёво* opprinnelig er et russisk ord og ikke en kalkering fra det engelske ordet *clever*, som enkelte hevder. Ordet har sannsynligvis blitt tatt i bruk på ny, og det har da gått inn i ungdomsslang. *Клёвый* anvendes i

⁹⁹ En som hevder dette er Levikova.(2003, s. 204.).

¹⁰⁰ Tolkovij slovar' V. Dalja ON-LINE, 2005.

¹⁰¹ Étimologičeskij slovar' Fasmera, 2005.

¹⁰² Elistratov, 2000, s. 197.

slang i betydningene 'interessant, bra, utmerket, munter'. I *Anja Karenina* blir adverbet *клёво* brukt, men det er ikke så frekvent. I Vil'monts roman er adjektivet *клёвый* hyppig brukt, og varianten *клевейший* forekommer også i et par tilfeller. Dessuten anvendes adverbet *клёво*. Eksempler fra sistnevnte roman:

– Мамочка, миленькая, не надо продавать этот дом! Мамочка, ну пожалуйста! – взмолился Мишка. – Тут так клево!(s. 13).

– А кто, кстати, канючил: «Мамочка, какая клевая дача!»?(s. 90).

– Здорово! Он клевейший дядька! Знаешь, он где только не был, а один раз к нему в гости слон приходил! Африканский! И он нисколько не испугался, представляешь?(s. 89).

Eksempel fra *Anja Karenina*:

– Да че ты, один, как с цепи сорвалась?! Я тебе что, сказал что-нибудь? Нашла папика – клево. Мама! – Облонский постучал в стену. – Слышишь, Анька папашу своего нашла, и сегодня уезжает с ним в Италию!(s. 338).

Классный har betydningen 'flott' i slang og betydningene 'flott, utmerket' i argot. Ordet anvendes også i *prostorečie* i betydningen 'utmerket'. Adjektivet forekommer i begge romanene. Adverbet *классно* blir generelt brukt mye i slang. Det anvendes også i Vil'monts roman. Utdraget nedenfor fra sistnevnte roman viser bruken av *классный*:

– Спасибо, я почему-то сразу к вам... прониклась... Вы добрая... Да, и еще... Мне сказали, что вы классный декоратор!(s. 37).

Eksempel på bruk av *классный* i *Anja Karenina*:

Но с другой стороны – так кто угодно похорошеет, когда есть стилисты, визажисты, шмотки классные.(s. 243).

I Kims roman blir adjektivet *крутой* brukt ved flere anledninger. I slang har ordet betydningene 'tøff, interessant, flott', mens i argot brukes ordet i betydningene 'fremragende, spesiell'. Larissa Ryazanova-Clarke og Terence Wade sier at adjektivets betydninger er influert av de engelske ordene *tough* og *cool*.¹⁰³ Det kan da sies å være et oversettelseslån fra de engelske ordene. Komparativformen *круче* forekommer også i teksten:

Ведь все это в надежде, что когда-нибудь Кити возьмет ее с собой на крутую вечерину, где она, Аня, возможно, подцепит себе нормального мужика-насоса! (s. 243).

– Так еще бы! Мать у тебя высокая была, статная! Родись я лет на тридцать позже, да слушай родителей в молодости, была бы сейчас модель, круче, чем твоя Щербацкая! – не без гордости заявила Каренина-старшая, весело постукав друг об друга обрубками ног.(s. 251).

I Vil' monts roman anvendes adverbet *круто*- flott, veldig bra(сленг):

– Круто! Ну я пойду, мне надо перед отлетом уладить еще кое-какие личные дела.(s. 93).

Et ord som brukes noen ganger i *Anja Karenina* er *понтовый* med betydningene 'utmerket, bra, interessant, moderne, moteriktig(сленг), bra, kunstig, positiv'(apro). Adjektivet er dannet av substantivet *понт*- nytte, fordel, bedrag(apro), bedrag, morsomt tilfelle, uoppriktighet, arroganse(сленг), som for øvrig også forekommer i romanen. Adverbet *понтово*- flott, utmerket(сленг) blir også brukt. Eksempler fra teksten:

У Ани в одной руке была зажата пачка купюр, а в другой куча мелочи. Куда же ей их деть. Она была уже готова бросить их на землю, но... джинсы, куртка, может быть, даже зимние сапоги! Все новое! Понтовое!(s. 268).

Молодой человек показался Ане ужасно понтовым.(s. 286).

¹⁰³ Ryazanova-Clarke og Wade, 1999, s. 120.

I *Anja Karenina* forekommer det litt mindre frekvente slangordet *нотрясно* med betydningene 'flott, utmerket'.

Прикольный er også et ord som har positive betydninger: flott, bra, original, morsom, interessant mm.(сленг), morsom, vittig(апро). Adjektivet finnes i begge romanene. Det er dannet av substantivet *прикол*- spøk, morsom historie(сленг, апро), spøk, forsøke å bli kjent med noen med mål om å flørte(жагр.), som for øvrig er observert i *Anja Karenina*. Der finnes dessuten verbene *приколоться/прикалываться* med betydningene 'spøke, vitse, le av'. De brukes i slang og argot. Utdrag fra den sistnevnte romanen der disse ordene anvendes:

– Прикольный у тебя костюм, только, по-моему, стразы сейчас уже отходят, – скривила рот Варвара.(s. 299).

– Ну, понимаешь, эти дурочки читают же всякие там советы. Я один раз решил приколоться. Написал книжонку «Как завлечь, женить и удержать мужчину», где очень серьезными фразами написал конкретную муть.(s. 346).

I Vil'monts roman brukes dessuten adverbet *прикольно*- morsomt, originalt, med humor mm.(сленг).

Супер er et populært slangord som har betydningene 'bra, flott'. Dette ordet forekommer 10 ganger i *Anja Karenina*. Eksempel fra teksten:

Алексей Левин был просто супер – одежда, манеры, речь. Все VIP-класс.(s. 235).

Det ovennevnte ordet finnes også i *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji*. Der brukes dessuten adjektivet *суперский*. Det forekommer 10 ganger i romanen:

– Привет, Люда! Это ты маме платье сшила?

– Я!

– Суперский прикид!(s. 247).

Пучком er et annet ord som gir uttrykk for noe positivt. Det har betydningen 'utmerket' i argot og kommer av ordet *пучок*- noe bra, utmerket(арго), noe utmerket, flott(сленг). Ordet brukes i ett tilfelle i *Anja Karenina*:

– Если тачка крутая – значит все пучком. – Стива опустил углы рта вниз и подмигнул Долли.(s. 337).

I *Anja Karenina* anvendes ordet *офигенно* som betyr 'flott, veldig bra'. Det inngår både i slang, argot og sjargong. Adjektivet *офигенный* forekommer også. Det har betydningene 'flott(сленг, арго, жарг.), fantastisk, forbløffende'(вульг.).¹⁰⁴ Eksempler fra romanen:

Музыка реальная, пацаны сами пишат, сами играют, девица у них поет офигенно...(s. 330).

Сейчас Аня разглядывала Варвару, одетую в светлые брюки в обтяжку и короткий светлый пиджачок, и мысленно сравнивала ее с собой.
«Я офигенная!» – эта мысль наполнила Каренину торжеством.(s. 298).

I Vil'monts roman finnes det lignende ordet *офигительный*- veldig bra, flott(сленг, арго, жарг.), fantastisk, forbløffende(вульг.). Et annet ord som brukes i *Anja Karenina* er *нефигово*. I ordbøkene står kun *фигово* oppført. Det har betydningene 'dårlig(сленг, арго, жарг.), elendig, dritt-'(прост.). Dermed må *нефигово* ha betydningene 'ikke dårlig, bra'. Alle disse ordene er avledninger av ordet *фиг*.¹⁰⁵

I Vil'monts roman finnes også disse positive ordene:

Отпадно- flott, utmerket(сленг), jf. *отпадный*- utmerket(арго).

Нехило- utmerket, bra(арго, жарг.), utmerket, flott(сленг).

Улёт- noe flott, utmerket, fornøyelse(сленг), uttrykker enhver følelse(арго).

¹⁰⁴ Verbet *офигеть*- bli frekk, forbauset, miste evnen til å forstå seg på hva som skjer(сленг, жарг.), bli forbauset(арго), bli sløv, dum, bli fortomset(вульг.) anvendes også i denne romanen.

¹⁰⁵ *Фиг* kommer jeg tilbake til under 5.9, s. 103.

Зашибись- noe bra, flott, utmerket(сленг), hør nå hva jeg sier til deg, se!(apro), alt i orden(прост., эвфем. от *заебись*). I eksemplet nedenfor brukes ordet enten i betydningene 'noe bra, flott, utmerket' eller i betydningen 'se!':

– Ну у тебя и платье – зашибись! – прошептала Нора, когда Марина зажгла свет в прихожей.(s. 45).

I den sistnevnte romanen anvendes dessuten ordet *замётано*!. Det kan ha de ulike betydningene 'avgjort, bestemt, det er en avtale!', forstått, bra, enig(сленг), bra, det er en avtale(apro), bestemt, enig(прост.), enig!, greit!, saken er i boks!'(пазг.). Utdraget nedenfor viser bruken av ordet:

Слушай, мороженого я не предлагаю, нам может влететь, а вот кофе с пирожными можем себе позволить, как ты считаешь?
– Я лучше чай буду!
– Замётано!(s. 192).

I romanene forekommer det også noen ord og uttrykk som er negativt ladet:

I Vil'monts roman anvendes ordet *геморрой*. Det har i slang betydningene 'noe kjedelig, et problem' og i argot betydningene 'noe kjedelig, ubehagelig'. Eksempel fra teksten:

– И слава богу. А остальное – геморрой!(s. 50).

I begge romanene anvendes et ord som har en lignende betydning som det ovennevnte ordet, nemlig argotadverbet *обрыдло*. Det stammer fra adjektivet *обрыдлый*- kjedelig, lei av. Adjektivet anvendes også i *prostorečie* i betydningen 'dødsens lei av'. Eksempel fra *Anja Karenina*:

В шестнадцать лет женское внимание Вронскому обрыдло.(s. 227).

Отстой er et slangord som har betydningene 'alt kjedelig, uinteressant, dårlig'. Utdragene nedenfor viser bruken av dette ordet i romanen *Anja Karenina*:

Пятнадцать каналов – и по всем отстой! Реклама, пожалуй, самое интересное.

Ярко и знакомые лица мелькают.(s. 238).

– А... У Варвары... Да, полный отстой! Все напились как свиньи.(s. 310).

Et ord som ofte blir brukt når en ønsker å uttrykke seg om noe negativt er *фигня*. Det kan ha betydningene 'tøv, tull, noe dårlig, negativt, ord som erstatter enhver glemt betegnelse for noe(сленг), tøv, tull, noe dårlig, dritt(арго), tøv'(вульг.-прост., эвфем. к хуйня- tøv, noe ubetydelig, skrap(обсценное, грубо-прост.)). Dette ordet anvendes i begge romanene.

Eksempel fra *Anja Karenina*:

Перед Аней поставили тарелочку с темно-коричневыми фигнями, похожими на поп-корн из тараканов, с ними вперемешку лежали чьи-то щупальца, похожие на застывший комбижир, сбоку кусочек лимона и пара розовых, глазастых креветок.(s. 317).

I eksemplet ovenfor er *фигня* sannsynligvis brukt som et ord som erstatter den glemte betegnelsen for denne matretten Anja får servert, eller så er ordet brukt i betydningen 'dritt'.

I eksemplet nedenfor fra Vil'monts roman kan *фигня* passe i alle de ovenfor nevnte betydningene:

– Ма, это фигня!

– Почему?

– Там же до июня никого не будет! С кем мне там общаться?(s. 90).

Uttrykket *в лом* har betydningene 'alt er dårlig, fælt, latskap, ulyst, uvilje(сленг), latskap, ulyst'(арго). I sjargong finnes uttrykket *быть в лом*- ikke like, synes noe er kjedelig, ergerlig(жарг.). Eksempel fra *Anja Karenina* der uttrykket brukes i betydningene 'uvilje, ulyst':

Аня поплелась вслед за ней, хотя ей это было ужасно в лом.(s. 311).

Долбанный har i argot betydningene 'unormal, dum' og i slang betydningene 'dårlig, uinteressant'. I noen ordbøker blir adjektivet dessuten oppført med karakteristikken *вульг.* og omtalt som en evfemisme til det grove ordet *ёбанный*¹⁰⁶, som er dannet av verbet *ебать*.¹⁰⁷ Adjektivet *зрёбанный*- 1)ekspressivt epitet, 2)unormal, med psykiske avvik(apro) er også en evfemisme for *ёбанный*. Det blir brukt noen ganger i *Anja Karenina*. *Долбанный* forekommer en rekke ganger i den sistnevnte romanen, blant annet i dette utdraget:

Я долго молчал, но теперь скажу – ты и все твои затеи долбанные в шоу-бизнесе, все эти твои прибамбасы стильные, как вы говорите, все это без моих денег не существует! Ясно тебе?(s. 329).

Ordet *прибамбасы*, som finnes i sitatet ovenfor, brukes både i argot og slang. Det kan ha de ulike betydningene 'historie, skrøne, anekdote, noe unødvendig, pynt(apro), aksessorier, noe overflødig, anekdote'(сленг). Ordet blir også brukt i *prostorečie* i betydningene 'sak, ting affære, historie'. Ut i fra konteksten anvendes ordet i dette tilfellet sannsynligvis i betydningen 'pynt, aksessorier'.

Den tidligere omtalte predikativten *фиолетово*, som forekommer i Vil'monts roman, brukes i slang, argot og sjargong i betydningen 'likegyldig'. Uttrykket *по барабану* har samme betydning og blir også brukt i slang, argot og sjargong. Uttrykket anvendes i begge romanene. Eksempel fra *Anja Karenina*:

– Но тебе все это по барабану, конечно. Ты купишь себе всякого дерьма, которое выйдет из моды через полгода и опять начнешь стонать, что тебе нечего надеть.(s. 234).

I slang finnes det en rekke ulike betegnelser på foreldre. En betegnelse som er brukt i Kims roman er *родичи*. Dette ordet er en slags variant av det standardspråklige ordet for foreldre, *родители*. *Предки*- foreldre(сленг, жарг., apro) er et annet ord som anvendes i *Anja Karenina*.¹⁰⁸ Andre ord som i slang blir brukt om foreldre, men som ikke finnes i romanen, er for eksempel *шнурки*, *олды*, *паренты*, *перенсы*, *перенты* De fire siste betegnelsene er

¹⁰⁶ Dette ser man blant annet i *Tolkovyj slovar' nenormativnoj leksiki russkogo jazyka*(Kveselevič, 2003, s. 180).

¹⁰⁷ Dette verbet vil bli behandlet under 5.9.

¹⁰⁸ Se eksempel med dette ordet i det andre sitatet på side 83.

direkte lån fra de engelske ordene *old* og *parents*. Ordet *шнурки* er et eksempel på ord som i standardspråket betegner ting, men som i ikke-standardspråklige varieteter blir brukt om personer. I standardrussisk finnes ordet *шнурок* med betydningene 'snor, lisse'. Hos Vil'mont brukes ordet i flertallsform i betydningen 'foreldre'. Ordet inngår både i slang og argot:

– Девочки, не ругайтесь!

– Папа, мы не ругаемся, мы обмениваемся любезностями. Ладно, пойду лучше еще поплю, благо выходной! Пока, шнурки!(s. 21).

Шнурки в стакане var en veldig populær frase på 80-tallet, men er lite brukt i dag. Uttrykket har betydningen 'foreldrene er hjemme'.

Ordet *тусовка* har en sentral plass i slang. Det har blant annet betydningene 'omgangskrets, gruppe folk'. I sjargong og argot har ordet betydningene 'møte, forsamling'. Det kommer opprinnelig fra forbryterargot og brukes egentlig om en samling av kriminelle. Ordet brukes flere ganger i begge romanene. Andre ord med samme rot som finnes i *Anja Karenina* er *туса*, *тусоваться*, *потусоваться*. *Туса* har betydningene 'selskap, tidsfordriv, flokk, forsamling' (сленг, арг). *Тусоваться* har betydningene 'tilbringe tid et sted og omgås mennesker som står en nær, befinne seg blant "sine", ha en fast omgangskrets med noen, være venner med mm.(сленг), befinne seg et sted det er mye folk, være blant "sine" mm.(арго), samles i selskap/lag for felles tidsfordriv' (жарг.). Det perfektive verbet *потусоваться* har i slang betydningen 'være sammen med venner'. Hos Elistratov knyttes *тусоваться* til ordet *тасовать*, som stammer fra argot blant kortspillere. Det har betydningen 'stokke(kort)'.¹⁰⁹ Levikova antar at *тусовка* stammer fra *тасование карт*, *тасовка*, men hun sier også at det muligens kan stamme fra det franske ordet *toussier*- hoste.¹¹⁰ Det finnes en rekke andre ord som har roten *тус*-. Noen av disse er: *тусовый*, *тусучий*, *туснуться*, *тусман* og *тусовщик*. Utdrag fra *Anja Karenina* der ord med roten *тус*- er brukt:

– Это еще почему? – Алексея начинала бесить вся эта гнилая бабская тусовка. (s. 305).

¹⁰⁹ Elistratov, 2000, s. 479.

¹¹⁰ Levikova, 2003, s. 459.

Вокруг нее сколотилась стайка девиц, которые шушукались и радостно обсирали абсолютно всех, оправдывая название «голубиная туса».(s. 297).

Но на машину денег нет и поэтому приходится дохло тусоваться до шести утра, в ожидании открытия метро.(s. 285).

Utdrag fra Vil'monts roman der *тусовка* blir brukt:

– Слава богу, в ближайшее время никаких тусовок не предвидится. Терпеть не могу! Идиотское сборище! Хорошо, что Туська пока замуж не собирается.(s. 52).

– Ничего, на твоей мощной тусовке будут всякие богатенькие, им сразу захочется увешать тебя изумрудами.(s. 227).

Et verb som er hyppig brukt i begge romanene er *послать*. Det har betydningene 'kvitte seg med, jage ut' i argot. Utdragene nedenfor, der det første utdraget er hentet fra *Anja Karenina* og det andre er tatt fra Vil'monts roman, viser bruken av *послать*:

– Думаешь, поведется? – Аня постаралась сказать это с максимальным недоверием, чувствуя внутри жгучее желание послать Кити, но стоя в одной сатиновой блузке и нуждаясь в одежде, сделать такой выпад было бы, мягко говоря, некстати.

– А куда он денется?!

– Ты что, прямо позвонишь и попросишь? – спросила Аня, уже представляя себе, как разрыдается Кити, когда Вронский ее пошлет. А он непременно пошлет, как только Щербацкая сама попросит его прийти!(s. 256).

Представляешь, Маринхен, я своего супружника послала. Надо же в Москве где-то приземлиться, а кроме тебя, нигде.(s. 44).

Uttrykket *послать* на три буквы кого forekommer i Vil'monts roman:

Вот я искренний, а ты нет! Ты притворяешься! Тебе вот хочется послать меня на три буквы или на пять, а ты сдерживаешься.(s. 70).

Det lignende argotuttrykket *послать на три весёлых буквы* har betydningene 'kvitte seg med, jage ut'.¹¹¹ I forordet til *Slovar' russkoj brani*¹¹² står det at de tre kjerneordene i *mat*, *хуй*, *пизда* og *ебать*, ofte kodes av sensorene med tre prikker.¹¹³ En av de populære evfemismene for det første av de tre ordene er vendingen *три буквы*. Det står videre at det i dagens språk er svært populært å bruke uttrykket *послать на три буквы кого*.

I romanene blir det brukt ikke-standardspråklige betegnelser på visse gjenstander: Ordet *прикид* med betydningene '(mote)klær, dyrt motetøy(сленг, арг, жарг.), mote, stil'(жарг.) finnes i begge romanene. Uttrykket *быть в прикиде*, som ikke forekommer i romanene, betyr 'være moteriktig kledd'. I *Anja Karenina* er *прикид* et sentralt ord med hensyn til Anja som er lei av klærne sine og ønsker seg dyre moteklær, noe hun også etter hvert får. Eksempel fra den sistnevnte romanen:

– Вау! Сестра! Какой прикид! Телефон! Дай посмотреть! – Стива вынул у Ани из руки телефон.(s. 295).

Тачка med betydningene 'bil, taxi' er også et meget utbredt ord i slang. Det brukes også i *prostorečie*. Ordet dukker opp flere ganger i begge romanene. Eksempel fra Kims roman:

Максим сильно напрягся, заезжая в тесный двор на своей шикарной спортивной тачке. Раздолбанная дорога, дети бегают, собаки, все какими-то колымагами заставлено.(s. 302).

I Vil'monts roman anvendes dessuten ordet *мерс* et par ganger. Det har i slang, argot og sjargong betydningen 'bilmerket Mercedes'. Ordet er altså en forkortelse av *Mercedec* som blir brukt i *razgovornaja reč'*. Her kan det for øvrig nevnes at det i norsk talespråk brukes ordet *merse*, som kan sies å tilhøre slang.

Мобильник er et ord som anvendes gjennom hele *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji*. Det forekommer hele 17 ganger. Ordet blir brukt i både slang, argot og *razgovornaja reč'* i betydningen 'mobiltelefon'. *Мобила* er et annet slang- og sjargongord med samme betydning,

¹¹¹ Uttrykkene *посылать/послать к чертям* og *посылать/послать ко всем чертям*, som er behandlet under 5.9, har en mer grov nyanse ved seg. De har begge tilnærmet like betydninger som de omtalte uttrykkene.

¹¹² Mokienko og Nikitina, 2004, s. 35.

¹¹³ Dette ser vi eksempel på i *Anja Karenina* s. 220: Да пусть все едут в ... ! Мне все равно.

men dette ordet er ikke så frekvent i teksten. Verbet *звякнуть* har i slang og *razgovornaja reč'* betydningen 'ringe'. Eksempel fra sistnevnte roman der begge ordene forekommer:

– Умница! Ну пока, солнышко! Как освобожусь, звякну на мобильник!(s. 24).

Мобильник dukker også opp i Kims roman, men har ikke så høy frekvens der.

Argotordet *телек*- tv anvendes noen ganger i den sistnevnte romanen. I slang og argot finnes varianten *телик*. Begge de to ordene anvendes dessuten i *prostorečie*. *Телик* forekommer i Vil'monts roman. Utdragene nedenfor viser bruken av disse ordene. Det første er tatt fra *Anja Karenina*, mens det andre er hentet fra Vil'monts roman:

Ну вот закапала все слезами. Да пусть все едут в ...! Мне все равно. В городе тоже есть чем заняться. Можно вот телек смотреть...(s. 220).

– Вот и чудненько. Я сейчас кофейку дерну, а потом поваляюсь, телик ваш посмотрю.(s. 66).

I *Anja Karenina* forekommer dessuten ordet *видик*- videobåndopptaker(slenг, арго, прост., разг.).

I slang, argot og sjargong finnes det flere ulike ord for penger. *Бабки* har betydningen 'penger' i slang, argot og sjargong. Det har sin opprinnelse i forbryterargot og har siden kommet inn i slang. Ordet er å finne i Vil'monts roman:

Он, конечно, великий юрист, интересный мужчина, наконец, просто хороший человек, но все же не стоит бросать работу, за которую платят такие бабки, это раз, и которая может принести вам европейскую известность – два.(s. 220).

– По-твоему, мама, если у меня родители при бабках, у меня не может быть проблем?

– Так, может, поделишься? Мы не только при бабках, как ты выражаешься, у нас и мозги тоже есть!(s. 21).

Det lite russiskklingende ordet *баксы* har i slang og argot betydningen 'dollar', men kan også ha betydningen 'penger'. Ordet finnes i begge romanene. Eksempel fra Vil'monts roman der ordet brukes i den første betydningen:

– Понимаешь, у меня тут денег не хватает, я точно помню, что было триста баксов, а сейчас двести...(s. 76).

Башля er et tredje slangord som brukes hos Vil'mont i betydningen 'penger':

А уж как поглядела, с какими башлями русские приезжать стали, так вообще...
Надоело мне там хуже смерти. Волюшки хочу, воли! Freiheit!, понимаешь?
(s. 46).

I Vil'monts roman forekommer også ordet *стольник*. Det har betydningen '100 rubler' (apro, сленг, прост.). I *Anja Karenina* blir ordet *пятихатка* brukt. Det har betydningen 'pengeseddel på 500 rubler' i slang. I den sistnevnte romanen forekommer dessuten ordet *штука*. Det har betydningen '1000 rubler' i slang, argot og sjargong. Her anvendes også det tidligere omtalte ordet *зелёные*- amerikanske dollar (сленг, апро).

I *Anja Karenina* anvendes en del ord og uttrykk fra slang og argot som ikke finnes i Vil'monts roman:

Ordet *вечерина* brukes i slang i betydningen 'fest'. Dette ordet er sannsynligvis dannet av de standardspråklige ordene *вечер* eller *вечеринка*, som brukes i samme betydning.

Клеить har i slang og argot betydningene 'å flørte med, kurtisere'. Verbet blir også brukt i standardspråket, men da i betydningene 'lime, klebe, klistre'. Et annet ord som har omtrent samme betydning er verbet *цеплять*- flørte med en representant for det motsatte kjønn, trekke til seg oppmerksomhet (сленг). I standardspråket derimot har ordet blant annet betydningen 'gripe fatt i'. Verbet *торчать* har i ikke-standardspråklig bruk betydningene 'elske, være begeistret for, få nytelse av (сленг), få fornøyelse av' (apro). I standardspråket har det betydningen 'stikke opp/ut/fram'. Ordet brukes sammen med preposisjonen *ом*. Det anvendes flere ganger i romanen:

Хотя он просто дурак. И торчит от Кити, или вид делает, что торчит, потому что она типа продвинутая девчонка. Жили бы мы в восемнадцатом веке – он торчал бы от меня.(s. 219).

– Вся отделка Версаче. Тебе нравится Версаче?

– Я от него торчу, – мрачно ответила Аня, изо всех сил стараясь казаться трезвой.(s. 351).

Verbet *колбаситься* har betydningene 'more seg, bli gal, danse mm.(сленг), få fornøyelse, nyte, late seg mm.(арго), flokke seg'(груб.-прост.). I romanen kan ordet forstås i flere av betydningene:

И началось полное безумие. Все трое колбасились до утра. Аня, сама не своя от счастья, и Вронский с Максимом, по обе стороны, не отрывающие глаз друг от друга.(s. 312).

Uttrykket *в натуре* anvendes flere ganger i romanen. I slang kan uttrykket ha disse betydningene: 1) virkelig, 2) uttrykk for fornærmelse, skuffelse, frustrasjon, irritasjon. I argot brukes uttrykket enten som parentetisk ord eller partikkel i betydningene 'selvfølgelig, definitivt, absolutt' eller som partikkel eller interjeksjon i betydningene 'jöss, fy, nå'. Uttrykket anvendes også i *prostorečie* i betydningen 'virkelig'. I sjargong brukes det som et parentetisk ord som gir en uttalelse ulike forsterkende nyanser. Utdragene nedenfor viser bruken av uttrykket:

– Ты че, охренел, в натуре? – делая грозный вид, типа, наехал в ответ Петрицкий.(s. 224).

– Ты, че в натуре, пошел? – глаза загорелись, лица перекосило.(s. 305).

Som man kan se av utdragene ovenfor brukes uttrykket *в натуре* ofte sammen med ordet *чѐ*, som jeg kommer tilbake til i kapitlet om *prostorečie*. Faktisk i alle tilfellene med dette uttrykket dukker *чѐ* opp.

Adjektivet *реальный*, som i standardspråket blant annet har betydningene 'reell, virkelig, faktisk', får i slang betydningene 'respektert, bra':

Здравствуй, мой дружок-дневничок, сегодня мы видели Вронского в торговом центре. Он был реальный!!! Он был просто супер!!!(s. 218).

Et meget populært slangord i romanen er *продвинутый*- hypermoderne:

Всем, в так называемой «продвинутой тусовке», известен прибабах родителей Максима – вылечить своего сынка от гомосексуализма.(s. 308).

– 12 июля в одном из самых продвинутых клубов Питера пройдет набор в новый шоу-проект...(s. 240).

Uttrykket *слететь с катушек* inngår i slang og betyr 'miste selvkontrollen':

– Нет, он, че, вообще с катушек слетел?! – Максим отошел от матери и сел в кресло.

– Та-а-ак.... Что он еще сказал?(s. 332).

Ordet *халява* brukes både i slang og *prostorečie* om noe man får gratis. I Vil'monts roman forekommer adjektivet *халявный*- gratis mm.(сленг, прост.).Utdrag fra *Anja Karenina* der *халява* blir brukt:

Вчера к Облонскому подкатился пидор средних лет. В изящных выражениях предложил «доставать Стиве бесплатное оральное удовольствие». Облонский считал себя продвинутым членом общества, уважал права геев и любил халяву.(s. 203).

Verbet *обалдеть* anvendes i flere av de ikke-standardpråklige varietetene. Det har betydningene 'komme i en ytterst emosjonell tilstand(apro), bli forbauset, bli forbløffet, nyte, gå fra forstanden(сленг), komme i en ivertilstand(жапр.), bli ør, fortomset, sløv, dum'(прост.). I romanen forekommer ordet flere ganger. I eksemplene nedenfor brukes verbet i betydningene 'bli forbauset, bli forbløffet':

Мы обалдели, даже Кити. В короткой белой майке в обряжку, загорелый живот торчит с кубиками, джинсы тоже в обтяжку, попа – просто пэрсик!(s. 218).¹¹⁴

Ведь если Максим приедет, Варвара просто на дерьмо изойдет от зависти, и даже если он и не приедет – хоть обалдеет от ее нового прикида.(s. 297).

Uttrykket *крыша поехала* er et velkjent slanguttrykk som kan oversettes med 'hun/han er blitt (spenna) gæren'. Uttrykket stammer opprinnelig fra sjargong, men har senere fått innpass i slang. I romanen anvendes uttrykket kun i ett tilfelle:

– Ты в своем уме, Аня? – мать повертела пальцем у виска. – Ты чего с Мадонной-то сравниваешься? Совсем крыша поехала?(s. 249).

I romanen forekommer substantivet *крыша* også alene. Det har betydningene 'hode, hjerne, forstand(сленг, арг), hode'(жарг.). Eksempel fra romanen:

– Что ты на меня так уставилась? Аня! – Каренина-старшая подняла брови. – У тебя крыша перестала звуковые сигналы принимать? Или соображаешь так медленно?(s. 233).

Феньки er et ord som anvendes både i slang og argot. Det kan ha mange ulike betydninger: nips-gjenstand, noe interessant, morsomt, anekdote, nyhet, bak(apro), liten morsom historie, bak, problemer, hjemmelaget pynt av tre, skinn osv. mm.(сленг). I romanen brukes ordet i betydningen 'hjemmelaget pynt av tre, skinn osv.':

Однако нужно еще, наверное, какие-нибудь феньки надеть для просмотра, костяные бусы, может?...(s. 247).

Феньки stammer fra hippislang i 60-70-årene da hippiene brukte slik hjemmelaget pynt av tre, skinn og så videre. Belkina hevder at ordet er dannet av det engelske ordet *thing*.¹¹⁵

¹¹⁴ I dette sitatet er det en skrivefeil: *в обтяжку*- ettersittende er det riktige, ikke *в обряжку*.

¹¹⁵ Belkina, 19.12.1997, 7.avsnitt.

I romanen finnes ordet *минетчик*. Det blir brukt i sjargong og slang og har betydningen 'en som bedriver oralsex'. Det anvendes også i *prostorečie* i betydningen 'mann som foretrekker oralsex'. Substantivet *минет*- oralsex(жарг.) forekommer også.

Лады har i argot betydningen 'alt i orden'. Ordet fungerer også som partikkel i *prostorečie* med betydningene 'bra, ok, enig'. Det ligner på det standardspråklige ordet *ладно*.

Стрелять brukes i betydningene 'be om, bomme'. I eksemplet nedenunder gjelder dette bomming av røyk. Ordet anvendes både i argot og i *razgovornaja reč'*:

Что ей сторублевый подарок? А Карениной из-за этого подарка неделю не покупать себе сигарет, стрелять по всей школе!(s. 255).

I *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* finnes ord og uttrykk som ikke brukes i Kims roman:

Verbet *расслабиться/расслабляться* blir brukt gjentatte ganger. Ordet anvendes i slang i betydningen 'hvile', men det finnes også i betydningene 'slappe av, stresse ned' i standardspråket. Sannsynligvis er det i teksten brukt i de standardspråklige betydningene av ordet:

А только, гляжу, Виталька мой выпивать начал, да уж не выпивать, а пить по-серьезному. Я тревогу подняла, а Светка-то, невестка моя, все говорит: ничего, мама, не страшно, он так расслабляется, очень тяжело жить стало, вот он и хочет забыться.(s. 140).

Слинять er et annet verb som går igjen hos Vil'mont. Det har betydningene 'stikke av, forsvinne, rømme' i slang, argot og sjargong. Verbet brukes i *prostorečie* i samme betydning. Eksempel fra romanen:

– То есть? Ты что, думаешь, я буду звонить Вике и докладывать, что ты куда-то слинял? Ты, по-моему, за дурака меня держишь, дружище!(s. 105).

Slanguttrykket *будьте-наме* har betydningene 'alle tiders, det må jeg si'.

Eksempel fra teksten:

– Не выдумывай! Мы накануне познакомились на свадьбе, вот и все. Кстати, он там был с женой, и я тоже не одна.

– Ладно, меня не проведешь, я в таких делах будьте-нате! И если вы на второй день опять встретились, значит, у вас кармическая связь!(s. 65).

Verbet *прикипеть* brukes i slang i betydningen 'like' og i *prostorečie* i betydningen 'bli glad i noen/noe':

Ребенок с первого раза к нему прикипел, а он потом вильнет хвостом – и до свидания? Ну нет, Михаил Петрович, не на ту напали!(s. 109).

Uttrykket *Ну ты даёшь!* anvendes i slang i betydningene 'det må jeg si!, det var da svært!'. Verbet *загзрести* har i slang og *prostorečie* betydningene 'å arrestere, pågripe(noen)'. Et annet verb som brukes er *оттянуться* med betydningene 'få fornøyelse, glede, nyte(сленг), slappe av, atsprede seg, more seg'(жарг.).

I argot finnes uttrykket *бред сивой кобылы!* som kan ha følgende betydninger: 1) noe absurd, søkt, 2) uttrykk for ergrelse, misnøye. Uttrykket brukes også i grov *prostorečie* i betydningene 'fullstendig meningsløst, tøv'. I ikke-standardspråk har ordet *кобыла* betydningene 'digert kvinnfolk, dundre'(груб., прост.). Dette ordet har i standardspråket betydningen 'merr'. Substantivet *бред* uttrykker misnøye, irritasjon og blir brukt i argot. I denne forbindelse kan det nevnes at dette ordet brukes alene i *Anja Karenina*. Eksempel fra Vil'monts roman der hele uttrykket anvendes:

Совсем старуха рехнулась, подумал он. С какой это стати ей видеть про меня вещие сны? Бред сивой кобылы! Вся страна помешалась на таких штуках, хоть вой!(s. 117).

Andre ord og uttrykk fra argot som forekommer i romanen:

Замажем- vi får se.

Назюзюкаться- å drikke seg full.

Не раскатывай губешки- å ønske noe veldig.

Не смотрите на меня как солдат на вошь!- ikke se på meg med uvennlighet, uvilje, (for)dømmende.

Перекаптоваться- tilbringe tid, vente, greie seg uten.

Немерено- mye, tilstrekkelig, fullt, jf. det standardspråklige verbet *мерить*- måle og slangordet *немеренно*- veldig mye.

Følgende ord brukes både i slang og argot:

Глюк har i slang og argot betydningen 'hallusinasjon'. Eksempel fra romanen:

Он стоял и разговаривал с каким-то мужчиной, а рядом вертелся Мишка. Кадрится Севка, что ли? И вдруг у нее екнуло сердце. Мужчина, с которым разговаривал Сева, был до ужаса похож на Михаила Петровича. Глюки, решала она.(s. 162).

Залететь har betydningene 'bli gravid, være i en vanskelig situasjon(сленг), komme i en ubehagelig situasjon(ofte om uønsket graviditet)'(apro).

Кадриться er et verb som både i slang, argot og sjargong har betydningene 'kurtisere, flørte'.

Заморочка brukes i romanen i noen tilfeller. Ordet har betydningene 'problem, sak(apro), problem(сленг), hodepine, trøbbel'(разг.). Eksempel fra romanen der ordet blir brukt:

Зачем мне эти заморочки, у меня в жизни все хорошо и без нее.(s. 95).

Uttrykket *западать на* har betydningene 'forelske seg i(сленг), bli oppover ørene forelsket i, falle pladask for'(apro).¹¹⁶

5.4 Engelske ¹¹⁷ord og uttrykk i ikke-standardsspråklige varieteter

Engelske ord og uttrykk må sies å ha en stor innflytelse på russisk slang, men forekommer også i argot og sjargong. Denne innflytelsen har nok gjennom tidene vært varierende. Ifølge

¹¹⁶ Se eksempel med dette uttrykket i det tredje sitatet på side 78.

¹¹⁷ Dette innbefatter også amerikanske ord og uttrykk. Jeg velger likevel å bruke termen *engelsk* i oppgaven.

forfatterne av boken *The Russian Language Today*¹¹⁸ var engelsk primærkilden til russisk ungdomsslang i løpet av perioden fra 1960-årene til 1980-årene. Det blir videre hevdet at i 1990-årene da språket var mettet med nye ord av utenlandsk opprinnelse, begynte slang å ty til opprinnelige russiske ord og uttrykk. Grunnen til dette er ifølge den ovennevnte boken at engelsk tidligere hadde isolert en subkultur fra en annen, det vil si de som brukte slang fra resten av samfunnet, mens engelsk nå var blitt for populært til å kunne fungere som en del av et subkulturelt språk.

Basert på mine egne undersøkelser ser det ut til at en betydelig andel av ordene og uttrykkene som i dag inngår i moderne ordbøker over slang, argot og sjargong i større og større grad stammer fra opprinnelige russiske ord.¹¹⁹ Innflytelsen fra engelsk er likevel fortsatt betydelig. Det ser ut til at disse ordene som er blitt lånt direkte fra engelsk enten har beholdt ordets opprinnelige betydning eller fått endret sin betydning i ulik grad. Når disse ordene har kommet inn i russisk språk har de enten beholdt den opprinnelige endelsen eller fått satt på en russisk grammatisk endelse. I tilfelle det siste har ordene fått et litt mer russisk preg over seg både når det gjelder skrivemåte og uttale. Man kan sammenligne de tidligere omtalte ordene *vay* og *баксы*, der det første ordet har beholdt ordets opprinnelige endelse og det andre ordet har fått lagt til en russisk endelse. Begge ordene har beholdt sine opprinnelige betydninger.

I *Anja Karenina* er antallet engelske ord og uttrykk brukt i slang ganske høyt. Det kan av naturlige årsaker skyldes at en del av personene som skildres i boken, inkludert hovedpersonen selv, er forholdsvis unge mennesker som bruker mye slang i sin tale. Dessuten lærer de unge engelsk på skolen. I *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* derimot er frekvensen av engelske ord og uttrykk svært lav.

Det tidligere omtalte ordet *баксы*, som kun opptrer i flertallsform, har betydningene 'amerikanske dollar, penger'. Det går tilbake på det amerikanske slangordet *buck-* dollar. I russisk inngår *баксы* både i slang og argot. Ordet finnes i begge romanene.

I *Anja Karenina* brukes disse engelske ordene:

¹¹⁸ Ryazanova-Clarke og Wade, 1999, s. 119.

¹¹⁹ Se 2.7 for eksempler på standardspråklige ekvivalenter brukt i slang, argot og sjargong.

Sjargongordet *зеї*- homofil, som også ble omtalt tidligere, er et lånord fra engelsk *gay*. Ordet dukker opp flere ganger i romanen.

Det ovenfor nevnte ordet *vay* uttrykker hvilken som helst følelse, men som oftest en positiv følelse(*apro*). Det er lånt fra engelsk *wow*.

Et slanguttrykk som anvendes et par ganger i romanen er *быть в ауте*. Det kan ha ulike betydninger, men i romanen er det den siste av følgende betydninger som brukes: være fraværende, ikke delta i noe, bli veldig forundret, forbauset over noe. Ordet *aym* er et lån fra engelsk *out*- ut, ute. Eksempler fra romanen:

Хотя потом, конечно, задолбают своими рассказами, что все от нее были в ауте, припрет три чемодана со шмотками, загорит дочерна.(s. 219).

Левин был в ауте.

Само по себе занятие сутенерством не вызывало у него никаких моральных терзаний. Он искренне верил в то, что молоденькая девушка, проявляющая интерес к состоятельному мужчине старше тридцати пяти, в душе проститутка, поэтому вся его задача сводилась лишь к тому, чтобы помочь малолетней шлюшке встретиться со своим призванием.(s. 281).

Adjektivet *тинейджерский* anvendes i ett tilfelle i romanen. Det er dannet av argotordet *тинэйджер*- ungdom, som er lånt fra engelsk *teenager*. I slang og argot finnes dessuten ordet *тин*, som er et lån fra engelsk *teen*.

Slangordet *хай* med betydningen 'hei' stammer fra engelsk *hey*.

Ordene *пашен*- russisk og *инглиш*- engelsk inngår i slang og er lånt fra de engelske ordene *Russian* og *English*.

Лейбл brukes i slang og argot og har betydningen 'firmamerke på klær'. Ordet er et lån fra engelsk *label*.

Ordet *колледж* stammer fra engelsk *college*. Det brukes i studentsjargong i betydningene 'institutt, høyskole, universitet, akademi'.

Топлесс har som det engelske ordet *topless* betydningene 'toppløs, bart kvinnebryst'. Ordet blir benyttet i slang.

Ordet *шоу-гёрла* er satt sammen av de engelske ordene *show* og *girl*. I russiske slang- og sjargongordbøker finner man både *гёрла* og *гёрла*, begge med betydningen 'jente'. Ordet *шоу* står ikke oppført i ordbøkene og er da sannsynligvis bare et vanlig engelsk lånnord. I romanen finnes også *шоу-мен*. I slang- og argotordbøkene står formen *мэн* oppført, og den går tilbake på engelsk *man*- mann.

Ordet *цыперхит* er satt sammen av de to slangordene *цыпер* og *хит*. *Хит* tilhører gruppen av slangord som har engelsk opphav. Det stammer fra engelsk *hit*. Ordet har betydningene 'noe aktuelt, moteriktig, populært'.

Uttrykket *секонд-хэнд* er heller ikke særlig russiskklingende. Hele uttrykket er ikke å finne i de diverse slangordbøkene, men derimot står *хэнд* oppført i slang og argot med det engelske opphavsordet *hand*- hånd. Adjektivet *секондхэндовский* forekommer også i romanen.

Eksempler fra teksten:

Я толстая и шмотки у меня дерьмовые, все из секонд-хэнда!(s. 212).

Аня старалась одеться так, чтобы выглядеть как можно более продвинутой, чтобы заношенные, застиранные секондхэндовские шмотки выглядели как нечто из заоблачно высокой моды.(s. 245).

Боди inngår i russisk slang med betydningene 'undertøy, body' og stammer naturligvis fra det engelske ordet *body*- undertøy, body, kropp

Sammensatte ord som *ток-шоу* og *бэк-вокал* er ingen av dem særlig russiske verken når det gjelder skrivemåte eller uttale. *Ток* har i slang betydningene 'samtale, snakk' og er tatt fra engelsk *to talk*- snakke. *Бэк* anvendes i både slang og argot i betydningen 'bak'. Det stammer

fra engelsk *back*. *Вокал*- stemme inngår også i slang og argot. Det stammer nok fra engelsk *vocal*- stemme-.

Ordet *мүтинг*- møte brukes i slang og er lånt fra engelsk *meeting*. Dette ordet har for øvrig også en utbredt bruk i standardspråket.

5.5 Språkelementer som stammer fra andre utenlandske språk

Foruten de ordene og uttrykkene som er lånt fra engelsk og som ble omtalt ovenfor, finnes det i romanene ord som stammer fra andre utenlandske språk og som er blitt tatt i bruk i ikke-standardpråklige varieteter. Disse utgjør imidlertid et mindretall i forhold til de engelske lånordene, som spiller en mer sentral rolle. Det er størst forekomst av slike ord i Vil'monts roman.

I *Anja Karenina* inngår ordet *руссуу*¹²⁰ i uttrykket *инглиш-руссуу*. Ordet *руссуу* blir brukt i skolesjargong og har betydningen 'skolefaget russisk'. Det er sannsynligvis en etterlikning av det tyske ordet for 'russisk', *russisch*.

I den sistnevnte romanen forekommer ordet *шнобель*- nese(сленг, арг, груб.-прост.). Timroth oppgir betydningene 'nebb, ørnenese' til dette ordet. Ifølge ham stammer det fra det jiddiske¹²¹ ordet *Schnobel*. Han hevder at russisk slang inneholder noen få jiddiske ord.¹²²

Ordet *чао* finnes i begge romanene. Det brukes i betydningene 'på gjensyn, ha det' i slang og i betydningene 'hei, ha det' i argot. Ordet er et lån fra italiensk *ciao*- hei, ha det.

Et annet ord som forekommer i begge romanene er *мент*- purk, politimann(сленг, арг, жарг.). Ordet har sin opprinnelse i polsk argot: *mente, menta, menda*- soldat, politimann.¹²³

Баука med betydningene 'hue, knoll, nøtt' blir brukt i *prostorečie*. Ifølge Chimiks *Bol'soj slovar' russkoj razgovornoj ekspressivnoj reči*¹²⁴ stammer ordet fra turkotatarisk *baş, başka*- hode. Dette ordet forekommer i begge romanene.

¹²⁰ I romanen står det skrevet *руссуу* med to *с*, men sannsynligvis er dette en variant av ordet *руссуу* som blir brukt i skoleelevers sjargong.

¹²¹ Jiddisk eller jiddisch er et blandingsspråk blant jøder i tysktalende deler av Øst-Europa.

¹²² Timroth, 1986, s. 109.

¹²³ Les mer om dette ordet i 5.7.

I Kims roman anvendes det tidligere omtalte adjektivet *кайфовый*, som er dannet av substantivet *кайф*, som igjen stammer fra arabisk *kef*- berusningstilstand ved bruk av hasj, leddiggang, ørkesløshet, hvile i form av røyking. I Vil'monts roman anvendes, som tidligere nevnt, ordene *кайф* og *кайфец*.

I den sistnevnte romanen anvendes også følgende ord:

Бзик har betydningene 'underlighet, lune, nykke, grille'(прост., сленг). Ordet har også disse betydningene i argot, men her brukes betydningen 'en altfor sterk iver' i tillegg. Elistratov sier at ordet muligens er tatt fra forbryterargot: *бзик*- mål, som igjen går tilbake på polsk *mięc bzika*- ha mani, en fiks ide.¹²⁵ Setningen *Он с бзиком* betyr 'han har en skrue løs'. Adjektivet *бзиканутый* benyttes flere ganger i romanen. Det har samme betydning som *с бзиком*.

Ordet *вундеркинд* brukes i skoleelevers sjargong om en *отличник*, det vil si en utmerket elev, en elev som har de beste karakterer, et skolelys. Første delen av ordet stammer sannsynligvis fra det tyske ordet *Wunder*- under, mirakel. Siste del av ordet, *кинд*, er nok lånt fra tysk *Kind*- barn. I slang brukes *кинд* i betydningen 'barn'.

Лярва har betydningene 'kvinne(сленг), dårlig kvinne(апро), utsvevende kvinne, prostituert(прост.), prostituert, kvinnelig tyv, forræder'(жарг.). Ordet stammer muligens fra forbryterargot: *лярва*- prostituert, som igjen kan gå tilbake på ordet *larva* i sigøynerspråk med samme betydning.

Den tidligere omtalte betegnelsen *курва* er et annet ikke-standardspråklig ord som har betydningen 'prostituert'. Det brukes i argot og vulgær *prostorečie*. Ordet stammer fra polsk forbryterargot.

Ordet *надла*- svinebeist, dævel(прост., груб.), et veldig dårlig menneske, gjerrigknark, grov henvendelse til en person(сленг), verdiløs, ubrukelig person мм.(вульг.-прост., бранно), ironisk-vennskapelig henvendelse, skjellsord, ukvemsord(апро), som ble omtalt tidligere, har også sitt opphav i polsk forbryterargot.

¹²⁴ Chimik, 2004, s. 40.

¹²⁵ Elistratov, 2000, s. 35.

Писать brukes i betydningene 'urinere(apro, прост.), pisse, tisse'(детск., разг.).

Hos Elistratov står det at ordet muligens kommer fra det dialektiske ordet *нысать* med samme betydning.¹²⁶ I fransk finner man ordet *pisser* og i italiensk ordet *pisciare*, begge med samme betydning. Varianten *пронисать* forekommer også i romanen.

Айда! kan oversettes med 'kom an!'. Dette ordet anvendes i *prostorečie* og er en interjeksjon som uttrykker en invitasjon eller tilskyndelse til handling. Det stammer fra det tatariske ordet *aida*- anrop.

5.6 Sjargong blant skoleelever og studenter

Blant skolebarn er det oppstått en type skolesjargong, *škol'nyj žargon* eller *žargon škol'nikov*, som de bruker aktivt i skolehverdagen. Disse ordene kan betegne alt fra elever, lærere, skolen til karakterer. Likeledes er det oppstått en studentsjargong, *studenčeskij žargon*, som ofte sammenfaller med skolesjargongen. I *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* finnes det ingen språkelementer som inngår i sjargong brukt av skoleelever eller studenter.¹²⁷ I *Anja Karenina* derimot er denne typen sjargong svært aktuell, for Anja er bare 16 år og midt i prosessen av å velge videre utdanning og planlegge fremtiden sin. Hun bruker derfor skole- og studentsjargong, og dette kommer særlig til uttrykk i dagboken hennes.

I den sistnevnte romanen forekommer ordet *домашка*. Det brukes om de standardspråklige uttrykkene *домашняя работа, письменное домашнее задание*, som på norsk har betydningene 'hjemmelekse, hjemmeoppgave'. Dette ordet brukes i skoleelevers sjargong og slang.

Ellers finnes det ord som betegner skolefagene. Et eksempel er *русии*¹²⁸ som brukes om skolefaget russisk. Ordet anvendes i skoleelevers sjargong. Likeledes brukes ordet *инглиии* om skolefaget engelsk i skoleelevers og studenters sjargong. Ordet *матера*, som anvendes i romanen, er ikke å finne i ordbøkene, men derimot står ordformen *матра* oppført som en av betegnelse på faget matematikk. Ordet blir brukt av skoleelever i deres sjargong. *Физра* har betydningene 'gymnastikk, kroppsøving' og er en forkortelse av det standardspråklige ordet

¹²⁶ Elistratov, 2000, s. 334.

¹²⁷ Her kunne man nevnt det tidligere omtalte ordet *вундеркинд* som eksempel på skolesjargong, men jeg anser ikke dette ordet som skolesjargong i romanen grunnet romanens kontekst.

¹²⁸ Som tidligere nevnt under 5.5 er det varianten *руссии* som brukes i romanen.

for 'kroppssøving', *физкультура*. Ordet anvendes både i studenters og skoleelevers sjargong og dessuten i slang. Ordet *физручка* benyttes også i romanen. Det har betydningen 'kvinnelig gymmlærer' i skoleelevers sjargong. *Лупа* brukes om skolefaget litteratur i skoleelevers sjargong. Det anvendes også i slang.

Læreinstitusjonene har også sine egne betegnelser blant skoleelever og studenter:

Ordet *универ*- universitet er en forkortelse av det standardspråklige ordet *университет* og brukes i både studentsjargong, slang og argot. Ordet *колледж* er en del av studenters sjargong. Betydningene av ordet er 'institutt, høyskole, universitet, akademi'. *Путяга* blir i skolesjargong, studentsjargong, slang og argot brukt om den standardspråklige forkortelsen *ПТУ*(Профессиональное техническое училище), som betyr 'yrkesskole'. Betegnelsen *юрфак* forekommer også i romanen. I studentsjargong brukes ordet *фак* i betydningen 'fakultet'. Dette er en forkortelse av det standardspråklige ordet *факультет*. Ordet blir også brukt i slang og argot. Her får dermed det sammensatte ordet betydningen 'juridisk fakultet'. Utdrag fra romanen der studentsjargong forekommer:

Школа, объявление итогов учебного года, «классное чаепитие» с коллективным обсуждением «кто куда после», с рассказами о подготовительных курсах и репетиторах, про необходимые баллы, про взятки, связи и знакомства! Даже лучшая подруга Кити, забыв про Аню, включилась в разговор и блеснула планами гарантированного поступления на юрфак универа.(s. 211).

Et utdrag fra Anjas dagbok, der hun punktvis setter opp sin livsplan, viser hvordan hun benytter seg av skole-/studentsjargong:

4. Придумать куда идти учиться дальше. Мать говорит, что надо идти учиться на бухгалтера. К нам в школу приходили люди из колледжа, Петровского, кажется. Говорили, что если поступать после 11-го класса к ним, то учиться два года, а потом можно в институт сразу на третий курс пойти. На бухгалтера у них надо сдать математику, английский и сочинение. Плюс еще тесты на интеллект, но это на прием не влияет. Короче, если я подтяну за год матеру, инглиш-руссиш и

лит-ру – то, может, и поступлю. И не буду никого слушать. Решено, подтягиваюсь и поступлю в колледж.(s. 241).

I utdraget ovenfor observeres det at standardspråklige og ikke-standardspråklige ord med samme betydning brukes side om side i samme avsnittet: standardspråklig *математика* vs. ikke-standardspråklig *матера*¹²⁹, standardspråklig *английский* vs. ikke-standardspråklig *инглиш*. Det standardspråklige ordet *сочинение* kan knyttes opp mot ordet *лупа* som brukes i skoleelevers sjargong.

5.7 Forbryterargot

Ugolovnoe argo eller *vorovskoe argo*, som til norsk kan oversettes med 'forbryterargot, tyveargot', snakkes av folk som befinner seg innenfor kriminelle miljøer. Ofte er disse ordene og uttrykkene uforståelige for utenforstående, noe som også er hensikten med dette "hemmelige" språket. Enkelte ord og uttrykk har imidlertid i senere tid blitt mer allment kjent, og flere av dem har gått over i slang eller sjargong brukt av ungdom. I romanene finnes det noen argotord som hos Elistratov blir betraktet som ord som muligens stammer fra forbryterargot. Etter å ha undersøkt de ulike ordene nærmere, har jeg funnet ut at alle disse ordene også blir brukt i slang eller sjargong blant ungdom. Sannsynligvis har ordene opprinnelig vært brukt i argot blant kriminelle og siden gått over i språket til ungdommen. I *Anja Karenina* brukes følgende ord og uttrykk med opprinnelse i forbryterargot:

Мажор har i argot, muligens forbryterargot, betydningene 'spissborger, besteborger, sønn av velstående foreldre'. Tilsvarende betydninger har ordet i slang: besteborger, spissborger, sønn av foreldre av høy rang. Eksempel fra teksten:

Аня читала журналы, не в силах скрыть злорадную улыбку. Ей ужасно нравилось злить этого жирного избалованного мажора. И ведь главное – ему теперь некуда деться!(s. 327).

Den tidligere omtalte betegnelsen *пацан*- ung mann(сленг), *гuttunge*(пазг.) har sitt opphav i forbryterargot, der betydningen av ordet er 'ung tyv'.

¹²⁹ I skolesjargong brukes *мама*. *Матера* er sannsynligvis en variant av dette ordet.

Тёлка har, som tidligere nevnt, betydningene 'kvinne som er beregnet for seksuell tilfredsstillelse, jente' i argot. Betegnelsen stammer muligens fra forbryterargot. Den har i sjargong betydningene 'jente, venninne, elskerinne' og i *prostorečie* betydningen 'stor, røslig kvinne'.

Трыба har blant annet betydningene 'slutt, fiasko' i argot og stammer muligens fra forbryterargot. I slang og *prostorečie* har ordet betydningene 'undergang, slutt mm.' I *razgovornaja reč'* brukes uttrykket *это трыба!* - det er/går skitt.

Ordet *штука*- 1000 rubler, som er hyppig brukt i slang og sjargong, anvendes også i argot. Sannsynligvis har det først vært brukt i forbryterargot og senere kommet inn i språket til ungdommen. Eksempel fra teksten:

– Блин! Вот достал! Представляешь, хочет, чтобы на выходе у всех кошельки проверили. Говорит, у него штуку баксов украли, мудила, – хриплый женский голос изверг в адрес Гостинского поток нецензурной брани.(s. 270).

I utdraget ovenfor forekommer uttrykket *штука баксов*. Her får *штука* kun betydningen '1000', ikke '1000 rubler', siden det etterfølges av ordet *баксов*- dollar, penger. Ut i fra konteksten får hele uttrykket betydningen '1000 dollar'. *Баксы* har sannsynligvis først vært brukt i kriminelle kretser, og så har ordet blitt plukket opp av de unge språkbrukerne. Det kan vel ikke sies å være en del av forbryterargot lenger, for de fleste vet nå hva dette lånordet betyr og det er hyppig brukt i slang. Ordet anvendes i begge romanene.

Ordet *разборка* med betydningene 'krangel, konflikt, oppgjør' anvendes både i slang og argot. I Michail A. Gračevs *Slovar' tycjačeletnego russkogo argo*¹³⁰ er betydningen 'møte mellom kriminelle for å oppklare forhold seg i mellom' oppgitt. *Разборка* har først vært brukt i kriminelle miljøer og senere gått over i ungdommens tale, der det har fått en mer nøytral betydning. Ordet anvendes i begge romanene. I argot brukes også varianter som *разбор* og *разборня*. Nedenunder er det første utdraget hentet fra *Anja Karenina* og det andre utdraget tatt fra Vil'monts roman:

¹³⁰ Gračev, 2003, s. 776.

Разборка по поводу несчастного случая, задержка отправления поезда ему совсем не нужна.(s. 294).

– Боязно мне. Где большие деньги, там всякие разборки начинаются, вон как в кино показывают. Налетят какие-нибудь да пристрелят тебя под горячую руку...(s. 74).

Тусовка, som ble behandlet tidligere i oppgaven, kommer opprinnelig fra forbryterargot. Ordet har blitt brukt om en samling av kriminelle personer. Det har siden gått over i ungdommens språk. I slang får ordet en mer nøytral betydning. Det har blant annet betydningene 'omgangskrets, gruppe folk'. I romanene er ordet brukt flere ganger.

Ordet *мент*¹³¹ forekommer i begge romanene. Det har betydningene 'purk, politimann' i slang, argot og sjargong. Ordet er opprinnelig fra forbryterargot. I Gračevs *Slovar' tycjačeletnego russkogo argo*¹³² blir denne betydningen oppgitt: мент- purk, fengselsbetjent, fangevokter. Her blir det også hevdet at *мент* har sin opprinnelse i polsk argot: *mente, menta, menda-* soldat, politimann. Det hevdes her videre at teorien om at *мент* stammer fra ordet *полисмен*, for deretter å ha tilføyd en *m*, er feilaktig. I *Tolkovyj slovar' nenormativnoj leksiki russkogo jazyka* står det følgende om *мент*:

Слово «мент» в современном разговорном русском языке утратило свой уничижительный оттенок и стало синонимом американского жаргонизма «коп» – полицейский. Многие оперативники сами себя называют **ментами**, причём с гордостью: «Мы – настоящие **менты**».¹³³

Her blir det altså hevdet at ordet *мент* har mistet sin nedsettende nyanse og blitt synonymt med det amerikanske slangordet for politimann, nemlig *cop*. Eksempel fra *Anja Karenina* der ordet brukes:

Каренина-младшая встала и машинально полезла в свой секретер.
– Не трогайте ничего! – крикнул ей мент, нашедший вибратор.

¹³¹ Et sjargongord som kan nevnes i denne forbindelse er *оноп*- kriminaldetektiv. Det brukes en rekke ganger i *Anja Karenina*.

¹³² Gračev, 2003, s. 535.

¹³³ Kveselevič, 2003, s. 426.

– Мне документы надо, – еле слышно ответила Аня. Все происходящее снова начало казаться сном.(s. 340).

I *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* finnes dessuten disse ordene og uttrykkene som har sin opprinnelse i forbryterargot:

Det tidligere omtalte ordet *бабки* brukes i betydningen 'penger' i slang, argot og sjargong. Det er opprinnelig fra forbryterargot og har siden blitt tatt i bruk av ungdom.¹³⁴ Denne betegnelsen på penger oppstod i forbindelse med avbildningen av Ekaterina II på pengesedlene på 1700-tallet og frem til begynnelsen av 1800-tallet.¹³⁵

Det tidligere omtalte ordet *стольник* har også med penger å gjøre. Det har betydningen '100 rubler'. Det er med stor sannsynlighet dannet av det standardspråklige ordet *сто*- hundre. Ordet inngår i slang, argot og *prostorečie* og har muligens sin opprinnelse i forbryterargot med samme betydning.

Et annet ord som brukes i teksten er det tidligere omtalte ordet *бзик*. Det har betydningene 'underlighet, lune, nykke, grille(прост., сленг), underlighet, lune, nykke, grille, en altfor sterk iver'(apro). Dette ordet er muligens tatt fra forbryterargot: *бзик*- mål, som igjen går tilbake på polsk: *miec bzika*- ha mani, en fiks ide. Adjektivet *бзиканутый* forekommer flere ganger i romanen:

Тьфу, что за черт! Старая баба про которую говорят, что она «бзиканутая», невесть чего наболтала, а я и уши развесил, болван чертов!(s. 118).

Betegnelsen *лярва*, som også ble omtalt ovenfor, kan ha de ulike betydningene 'kvinne(сленг), dårlig kvinne(apro), utsvevende kvinne, prostituert(прост.), prostituert, kvinnelig tyv, forræder'(жарг.). Ordet stammer muligens fra forbryterargot: *лярва*-prostituert, som igjen kan gå tilbake på ordet *larva* i sigøynerspråk med samme betydning. Eksempel fra teksten:

– Ну ты и лярва, Маринхен! Не ожидала!

¹³⁴ Se 5.3 for eksempler med *бабки*.

¹³⁵ Gračev, 2003, s. 16.

Марине стало стыдно, но совсем чуть-чуть.

– Нора, если б ты меня предупредила, я была бы готова к твоему визиту. А ты как снег на голову...

– Вот лярва, – повторила Нора. – Ладно уж, отвези меня туда, где билеты продают, я ж тут ничего не знаю. Может, прямо сегодня и улечу! Не ожидала, что ты...(s. 67).

Обезьянник stammer fra forbryterargot. Det anvendes dessuten i ungdomsslang. Ordets betydning er '(celle i) varetektsarrest, sted i politiets avdeling for anholdte lovbrystere' (сленг, жарг., уголовное арго).

Ifølge Elistratov er verbet *развести*- lure(апро) muligens opprinnelig blitt brukt i forbryterargot.¹³⁶ Det anvendes også i slang og sjargong i samme betydning.

Товарка, som ble omtalt tidligere i oppgaven, er ikke å finne i noen ordbok. Jeg regner derfor med at det er en diminutiv til slang- og argotordet *товар*- jente, kvinne. Dette ordet stammer muligens fra forbryterargot.

Som nevnt tidligere har mange forskere hevdet at forbryterargot har hatt en stor innflytelse på ungdomsslang. Det er ikke vanskelig å se av eksempelordene ovenfor at argot, nærmere bestemt forbryterargot, må ha en ganske stor innvirkning på språket til ungdommen. Samtlige av disse ordene som stammer fra forbryterargot eller muligens har blitt brukt eller blir brukt i forbryterargot anvendes også i ungdomsslang(-sjargong). I ungdomsslang brukes disse ordene i tilnærmet lik betydning som i forbryterargot, om ikke i en noe modifisert betydning.

Dessuten finnes det ganske sikkert enda flere slangord som har sin opprinnelse i forbryterargot, men som ikke forekommer i disse romanene.

5.8 Språkelementer fra *prostorečie*

I begge romanene blir det brukt ord og uttrykk som kan karakteriseres som *prostorečie*.¹³⁷ I Vil'monts roman finnes det et stort antall språkelementer fra *prostorečie*. I *Anja Karenina* er

¹³⁶ Elistratov, 2000, s. 392.

¹³⁷ Dette kapitlet inneholder ikke ord og uttrykk som har karakteristikkene *зрyбо-/зрyб.-пpocт.* eller *вyльг.-пpocт.*, siden jeg anser disse for å tilhøre *mat* og *bran'*.

det en ganske høy frekvens av ord og uttrykk fra *prostorečie*, men en noe lavere frekvens sammenlignet med i den førstnevnte romanen.

I *Anja Karenina* anvendes de tidligere omtalte ordene *баба*, *бабуица* og *бабье*, som alle er vanlige betegnelser brukt om det kvinnelige kjønn. Adjektivet *бабский* forekommer også. Dessuten finnes uttrykket *ходить по бабам*- drive hor(прост.). I Vil'monts roman anvendes *баба* og *бабёнка*. *Бабёнка* har, som tidligere nevnt, betydningene '(rappkjeftet) fruentimmer, vulgær kvinne'. I denne romanen finnes også verbet *обабиться*. Det kan brukes om begge kjønn. Brukt om kvinner har ordet betydningene 'slutte å ta vare på sin helse, slutte å sørge for å se godt ut, forkomme', mens brukt om menn får verbet betydningene 'bli holdningsløs, overfølsom, altfor smålig'. Utdragene nedenfor er hentet fra Kims roman og viser bruken av noen av disse ordene og uttrykkene:

– Это ты сдурел! У тебя здесь жена, дети!! А если сразу какую подцепишь?! И вообще, в доме денег ни копейки, а он по бабам ходит! От семьи блядам таскает!(s. 204).

И вот у людей то же самое – поэтому, чем богаче мужик, тем больше он жене изменяет и тем больше баба к нему лезет.(s. 215).

Каренина даже зажмурилась, думая о том, что сейчас ее поймают, что сейчас эта бабуица в форме увидит деньги! Аня натянула на плечи рюкзак...(s. 269).

Вронский собирался к Варваре. Ему не очень сильно хотелось туда идти. Опять слушать, как юное бабье перемывает всем кости.(s. 301).

Betegnelsen *девка*- jente er meget frekvent i *prostorečie*. Dette ordet forekommer i begge romanene. I *Anja Karenina* finnes dessuten varianten *деваха*- sterk, frisk jente(прост.), jente, kvinne(vanligvis stor, røslig)(разг.-сниженное). Utdrag fra sistnevnte roman der de to ordene anvendes:

– Что?! Мам... – Веселовский подошел к матери и прижал ее голову к своей груди.

– Девку себе, что ли, завел? – в голосе Максима слышались скабрзные, сальные нотки.(s. 332).

– У тебя какой? – сердито буркнула сидевшая рядом деваха в красных клешеных брюках и красном коротком свитере.(s. 272).

Den nedsettende betegnelsen *дылда* har betydningene 'rekel(lang, mager person), branne'. Betegnelsen forekommer i begge romanene. Eksempel fra Vil'monts roman:

– Будто я не знаю, что ты западаешь на блондинистых дылд. Ага, вон она, смотри.(s. 36).

Придурок med betydningene 'tomsing, tulling' er en betegnelse som er hyppig brukt i *prostorečie*. Den anvendes i begge romanene. Eksempel fra *Anja Karenina*:

«Сейчас еще заплачет, придурок...» – подумал Алексей, прищутив свои горящие глаза, и уставился на Кити.(s. 284).

Verbet *вкалывать* har betydningene 'jobbe hardt, slite'. Det brukes også i slang. Ordet anvendes i begge romanene. Utdrag fra *Anja Karenina* der verbet forekommer:

– Трудофобия! Почему я должен вкалывать за копейки на какого-то лоха? Меня лично от этого тошнит!(s. 253).

Imperativen *валяй!* er meget vanlig i *prostorečie* og kan oversettes med 'kjør i vei!, klem på!'. Formen er dannet av verbet *валять*. Imperativen kan brukes i to funksjoner: 1) tilskyndelse til handling eller samtykke, enighet med en eller annen handling, 2) ha deg vekk, bort i form av *убирайся!*, *вон*. Den forekommer i begge romanene. Utdrag fra *Anja Karenina* der imperativen anvendes:

Давай, валяй, звони! Она еще шантажировать меня будет! Вылезай отсюда на хрен!(s. 320).

Et annet vanlig ord i *prostorečie* er *башка* med betydningene 'hue, knoll, nøtt'. Ordet stammer, som tidligere nevnt, fra turkotatarisk *baš*, *baška*- hode. *Башка* finnes i begge romanene. Eksempel fra Vil'monts roman der ordet brukes:

Уверяю вас, я знаю, что говорю, мой отец был нейрохирургом, он часто говорил: ребенок иногда так башкой треснется, что взрослый давно бы уже окоchureлся, а он полежит денек-другой – и как огурчик!(s. 83).

I eksemplet ovenfor brukes uttrykket *башкой треснуться* som har betydningen 'slå seg'. I dette utdraget forekommer også et annet ord som inngår i *prostorečie*, nemlig verbet *окоchureться*- krepere, daue. I romanen anvendes også *дать дуба*- å daue. Eksempel fra teksten:

– Нет, он мамин сын, она ему жениться не дает. Даже сегодня спектакль устроила. Он только приехал сюда, она ему позвонила, что дуба дает, он не поверил, но помчался – и вот вернулся...(s. 39).

Verbet *врезать* har betydningene 'klabbe til, dra til'. Det forekommer i begge romanene. Verbet *огреть*- rappe til, smekke til, dra til anvendes også i begge romanene. Dette ordet inngår også i slang med betydningene 'bli forslått, få straff'. Et tredje verb som finnes i begge romanene er *прибить*- slå noen helseløs(fordervet), banke, jule opp(прост.). I *Anja Karenina* brukes også et fjerde verb omtrent i den samme betydningen som de sistnevnte verbene, nemlig *треснуть*- dra til, klabbe til. Utdragene nedenfor fra sistnevnte roman viser bruken av to av disse verbene:

Черт! Так и врезал бы по башке, чтобы вся дурь вылетела! – орал на нее Алексей Иванович!(s. 349).

Неожиданно Алексей с размаху треснул его головой в переносицу.(s. 224).

I *prostorečie* brukes ordet *кофей*- kaffe i motsetning til det standardspråklige ordet for kaffe, *кофе*. *Кофей* bøyes i motsetning til den ubøyelige standardspråklige varianten:

– Что будешь? Виски? Коньяк? Водку?

– Не, спасибо, – Аня проглотила пивную отрыжку. – Мне бы кофе.
 – Кофе? – нервно рассмеялась Валерия Сергеевна. – Кто же отмечает успех кофеем? Шампанское! Могу спорить, ты никогда не пила настоящего французского шампанского!(s. 352).

I denne dialogen mellom Anja og Maksims mor ser vi at den standardspråklige varianten *кофе* brukes side om side med varianten *кофей* som anvendes i *prostorečie*. Det sistnevnte ordet er i dette tilfellet bøyd i instrumentalis: кофеем. Det er ikke overraskende at det nettopp er den eldre kvinnen Valerija Sergeevna som bruker formen *кофей*. Som nevnt tidligere er det jo ofte eldre kvinner som bruker *prostorečie* 1. I setningen forut anvender hun derimot den standardspråklige varianten. Den unge Anja bruker på sin side den standardspråklige varianten. Det maskuline substantivet *кофей* anvendes også i Vil'monts roman. Også her blir ordet bøyd i instrumentalis. Eksempel fra romanen:

– Да тот, новый, был. Хороший, кстати, мужик, душевный. Не то что этот балабол, маменькин сынок. Уважительный такой, я его кофеем поила.(s. 108).

Verbet *тпенать* har i *prostorečie* betydningen 'sladre', mens i *razgovornaja reč'* har ordet betydningen 'nevne alt for ofte'. Det forekommer i begge romanene. Eksempel fra *Anja Karenina*:

А он непременно пошлет, как только Щербацкая сама попросит его прийти! Такой уж говенный характер, ничего не поделаешь. Или, скорее всего, скажет, что приедет, а сам отправится к Варваре, где будет всем трепать, что Кити сама умоляла Алексея осчастливить ее своим визитом.(s. 256).

Uttrykket *вроде(бы)(как)* har i *prostorečie* betydningen 'liksom, lissom'. Det brukes en rekke ganger i begge romanene, men har høyest frekvens i Vil'monts roman. *Вроде* er en partikkel som anvendes i *prostorečie* i betydningene 'som, som om, angivelig'. Eksempel fra *Anja Karenina*:

– Меня зовут Алексей, я друг Кити, а это вот Максим – он у нас вроде как, с Аней.
 – Левин сделал акцент на «вроде как».(s. 307).

Interjeksjonen *xa* forekommer i begge romanene. Den brukes for å uttrykke ringeakt, ironi, hån eller spydigheter. I Berkovs *Russisk-norsk ordbok* er ordet oversatt med 'pøh'.¹³⁸ Eksempel på bruken av *xa*, der det første utdraget er fra *Anja Karenina* og det andre utdraget fra Vil'monts roman:

– Кем? Официанткой? Ха! И за сколько же? – Аню искренне возмутило предложение матери.(s.234).

– Ха! Она – меня? Смеешься, что ли? Я ей как врезала по сопатке, она и снюнилась!(s. 258).

Partikkelen *ишь* kan ha to funksjoner: 1) den brukes med det mål å tiltrekke seg oppmerksomhet, peke på noe, 2) den brukes for å uttrykke forbauselse, misnøye, harme. Den forekommer i begge romanene. I utdraget nedenfor, som er hentet fra Vil'monts roman, brukes partikkelen for å uttrykke misnøye:

– Ишь, бедолага, всем подарочки привез, а никого нету. Ладно уж, заходи, чаем напою, если не побрезгуешь со старухой-то чай пить.(s. 137).

Небось er en annen partikkel som blir brukt i *prostorečie*. Den har betydningene 'vel, nok'. Partikkelen anvendes i begge romanene. Eksempel fra Vil'monts roman:

– Да ну, надо было взятку дать, и все дела.

– Пробовали, отказался.

– Небось ему эта лысая сука больше сунула... Веришь, Маря, – она даже понизила голос, – я такое удовольствие получила...(s. 258).

Foruten de ordene og uttrykkene som anvendes i begge romanene, finnes det i *Anja Karenina* også en del ord og uttrykk fra *prostorečie* som ikke finnes i Vil'monts roman:

Зануда- tørrpinn blir brukt ved flere anledninger. Substantivet *занудство* forekommer også. Eksempel fra romanen:

¹³⁸ Berkov, 1994, s. 1058.

– Ну и хрен с ней! – Аня топнула ногой. – Зануда!(s. 265).

I romanen anvendes ulike ord som har betydningene 'bli gal, gå fra vettet':

Сбрендить (с ума)- bli gal, gå fra vettet(прост.), jf. *сбрендить*- gå fra forstanden, bli gal(сленг).

Сдуреть- være galen, gæren(прост.).

Очумелый- fra seg, forrykt, gæren(прост.).

Eksempler fra teksten:

– Ты что, с ума сбредила так одеваться! Все сиськи видно! Да ты трех метров по городу не пройдешь! В машину затолкают и привет! Изнасилуют, изуродуют и бросят где-нибудь в лесу! Аня, ну ты головой-то думай хоть немного! Ты же на работу идешь устраиваться, а не в бордель!(s. 247).

– Совсем сдурела?! Соображаешь?!(s. 204).

Максим спокойно пил кофе, глядя в окно, а его родители очумело наблюдали за происходящим.(s. 318).

Spørrepronomenet *čë* er *prostorečie* for det standardspråklige ordet *что*- hva. Det er hyppig brukt i romanen:

– Че, правда? – все высыпали в коридор. – Ты, че в натуре, пошел? – глаза загорелись, лица перекосило.(s. 305).

– Че ты лыбишься?! Лыбится он еще! Да чтоб ты окривел, сволочь! – и на Стиву посыпались удары пряжкой ремня, что было гораздо больше ударов брюками. (s. 204).

– Вронский! Да ты че, в натуре взбесился, что ли? – Петрицкий схватился за нос.

– Кровь! Ты смотри, че ты сделал, мутила, блин!(s. 225).

Аж er en forsterkende partikkel som brukes i betydningene 'selv om, endog, til og med'.
Eksempel fra romanen:

Однако одевалась семья Карениных-Облонских в секонд-хэнде, росту в Ане Карениной набралось всего метр шестьдесят три, зато размер аж сорок шестой.(s. 207).

Uttrykket *то бишь* anvendes noen ganger i romanen og har betydningen 'det vil si'. Det finnes i utdraget nedenfor:

Однако, к великому тинейджерскому расстройству, природа, то бишь предки, пожаловали Аню всего лишь округлыми, пухлыми красными губками, которые никак не выделялись на лице без толстой коричневой подводки и красной помады.(s. 245).

Навалом har betydningene 'flust, plenty':

— Тогда найди себе другую девку. Уж чего-чего, а этого добра вокруг навалом.
(s. 333).

Шмотки er en betegnelse som brukes i betydningen 'filler, pikk og pakk'. I *Anja Karenina* brukes ordet hyppig, hele 15 ganger. I nærmest alle tilfellene blir det brukt om klær. Anja anvender dette ordet mye, for hun er veldig opptatt av å få byttet ut sine gamle, umoderne klær med noe mer moderne. I denne forbindelse kan ordet *прикид*- (mote)klær, dyrt motetøy(сленг, апро, жарг.), mote, stil(жарг.) nevnes. Det er også hyppig brukt i romanen. Utdraget nedenfor viser bruken av begge ordene:

Я толстая и шмотки у меня дерьмовые, все из секонд-хэнда! Ни одного приличного прикида нет и никогда не будет, так я и проживу в облезлой холупе, с матерью инвалидкой в одной комнате, со Стивой, Долли и их гребаными детьми всю жизнь! Ненавижу! Всех ненавижу! И себя больше всех!(s. 212).

Одежда anvendes i ett tilfelle i romanen og har også betydningen 'klær'. Det ligner på det standardspråklige ordet for klær, *одежда*. Andre ord som brukes er *портки*, som i *prostorečie* er et ord for bukser, og ordet *треники*- treningsbukser(прост.).

Uttrykket *воротить рыло от* betyr 'rynke på nesen av'. *Рыло*- tryne får i ordbøker karakteristikken *груб*. I Vil'monts roman finnes for øvrig uttrykket *воротить нос от* som har tilsvarende betydning. Utdraget nedenfor viser bruken av det førstnevnte uttrykket:

И ты не смей рыло свое подтянутое, армированное от меня воротить!(s. 329).

Uttrykket *нюни распустить/распускать* har betydningene 'henge med hodet, miste motet, begynne å gråte, tute':

– В одиннадцать?! Так чего ты тут нюни распускаешь?!(s.249).

I Anjas dagboknotater blir uttrykket *на панели подрабатывать* brukt. Et nesten tilsvarende uttrykk, *работать на панели*, står oppført i *Slovar' russkoj brani* med betydningen 'drive med prostitusjon'.¹³⁹ Eksempel fra romanen:

(Кстати, она все время язвит на тему, что не может на панели подрабатывать.

Так, может, она это с сожалением говорит? Ха-ха!!).(s. 242).

Moren til Anja anvender et annet uttrykk fra *prostorečie* i betydningen 'bli prostituert', *выйти на панель*, når hun beklager seg ovenfor datteren sin:

– Ни хрена ты не знаешь! Потому что я инвалид! Потому что у меня нет ног!! По милости твоего отца у меня нет ног!!! И я не могу выйти на панель, чтобы заработать тебе на тряпки! Не могу, уж прости меня, пожалуйста!!! – из глаз Карениной-старшей брызнули слезы.(s. 247).

Uttrykket *шурь-мурь* anvendes i betydningen 'flørt'. Det brukes ofte i en spøkefull tone. I *Slovar' russkoj brani*¹⁴⁰ hevdes det at ordet *мурь* er en forvrengning av ordet *амурь*- flørt,

¹³⁹ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 241.

¹⁴⁰ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 400.

som igjen stammer fra fransk *amour*- kjærlighet. *Шуры* er lagt til ordet for å skape rim, jf. *шуровать*- henge i, stå på, kjøre i vei(прост.). Uttrykket forekommer i utdraget nedenfor:

Аня уже почти уверилась в том, что сейчас Максим заведет с Кити какие-нибудь разговоры, шуры-муры, и всему кронты.(s. 300).

Andre ord og uttrykk fra *prostorečie* som blir brukt i romanen:

Ляпнуть- buse ut med.

Чай гонять- drikke te(lenge).

Пузо- vom.

До заезу- endelig, koste hva det koste vil.

Вальяжный- staut, røslig, statelig.

Накрыться- gå i vasken, gå tapt.

Окрыситься- svare, si noe ilt.

Раздолбать- smadre.

Шарахнуть- slenge, smelle.

Обделаться (в этикете)- gjøre på seg, gjøre i buksa, drite seg ut, skjemme seg ut.

I *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* brukes det også ord og uttrykk fra *prostorečie*, som ikke finnes i Kims roman:

Айда! kan oversettes med 'kom an!'. Dette ordet er en interjeksjon som uttrykker en invitasjon eller tilskyndelse til handling. Ordet stammer, som tidligere nevnt, fra tatarisk.

Utdrag fra teksten der ordet forekommer:

Девчонка, поняв, что ее просто гонят, не собираясь требовать возмещения ущерба, огрела козла хворостиной и, шмыгнув носом, крикнула:

– Мишка, айда домой!

Тут уж Марина и Михаил Петрович чуть не умерли со смеху.(s. 125).

Verbet *втюриться* har betydningen 'bli oppover ørene forelsket'. Det blir også brukt i slang. *Втрескаться* er et annet verb som anvendes i betydningen 'bli forelsket'. Dette ordet inngår også i slang i den samme betydningen. I utdraget nedenfor opptrer de to verbene sammen:

Господи, господи, что же это делается? У меня сердце дрожит как заячий хвост. Я влюбилась, втюрилась, втрескалась. Мне еще ни один мужчина в жизни так не нравился.(s. 126).

I utdraget ovenfor ser man at det brukes tre ulike verb etter hverandre i den samme betydningen, nemlig i betydningen 'bli forelsket'. Det første verbet, *влюбиться*, tilhører standardspråket. De to understrekede verbene tilhører *prostorečie*.

Влипнуть anvendes i betydningen 'sitte pent i det'. I slang har ordet betydningen 'vise seg å være i en vanskelig situasjon'. Eksempel fra romanen:

Да я влип! Сроду со мной такого не было! И с этим надо что-то делать! Неужели мое счастье было таким недолгим? Неужели все рухнуло?(s. 261).

I en av de mange dialogene i romanen finnes setningen *Где там твоя мать запропастилась?*. Den kan oversettes med 'hvor (i all verden) er det blitt av moren din?'. Verbformen kommer av verbet *запропаститься*- forsvinne, bli borte(прост.):

- Вот сегодня надеюсь увидеть. Где там твоя мать запропастилась?
- Марафет наводит. Хочет сразить Мишкину пассиву своей молодостью.(s. 209).

Et annet uttrykk som finnes i eksemplet ovenfor er *наводить/навести марафет*. Det har i *prostorečie* betydningen 'stase seg opp'. Det brukes også i argot, men da i betydningen 'sminke seg'. I argot betyr ordet *марафет* 'sminke'.

Uttrykket *кабы знать!* har betydningen 'den som(bare) visste!'. *Кабы* er en vanlig konjunksjon og partikkel i *prostorečie*. Den har den samme betydningen som *если бы, когда бы*- om, hvis. Eksempel fra teksten:

- Что случилось?
- Кабы знать! Встали, и все! А мобильник разрядился!(s. 58).

Ordet *чай* anvendes i romanen i et par tilfeller. Det har da ikke den tradisjonelle betydningen 'te' som i standardspråket, men det brukes da i en av disse betydningene: jo, nok, vel, lell,

trolig, sannsynligvis. *Чай* kan sies å være et parentetisk ord, som vi har sett flere eksempler på tidligere. Utdraget nedenfor viser bruken av *чай*:

Так не поверишь, руку он мне поцеловал... Вот на старости лет удостоилась... Не побрезговал, руки-то у меня, чай, не барские...(s. 206).

Вона er en partikkel som anvendes når en peker på en gjenstand. Den kan også fungere som en intereksjon som uttrykker forbauselse, misnøye, bebreidelse eller forargelse.¹⁴¹

Надо же uttrykker forundring, forbauselse, misnøye eller skuffelse. Eksempel fra romanen:

– Ишь ты, надо же, удостоилась на старости лет! – засмеялась она, но явно была очень довольна.(s. 138).

Больно har i *prostorečie* betydningene 'veldig, svært så, altfor':

Но все эти мужики были мне не больно-то нужны, я всегда любила этого мерзавца, и теперь еще люблю, но сейчас мне страшно, мама.(s.171).

Verbformen *закачаешься* forekommer flere ganger i romanen. Ordet har betydningene 'alle tiders, prima'. Utdraget nedenfor viser bruken av ordet:

Когда рабочие уехали, Мишка сказал:

– Папа, а ты знаешь, что эти дядьки про маму сказали? Баба – закачаешься! Вот! Марина расхохоталась, а Михаил Петрович нахмурился.(s. 207).

Кобениться har betydningen 'gjøre seg kostbar'. Eksempel fra romanen:

– Вы боитесь? Золотая моя! – умилился Гусев. – Ничего не бойтесь! Обещаю, я буду с вами неотступно! Ну не кобеньтесь!(s. 220).

Uttrykket *кондрашка хватить/хватать*- å få slag brukes noen ganger i teksten:

¹⁴¹ Se side 118 for eksempel på bruken av ordet *вона*.

- Я чувствую, меня тут кондрашка хватит, – покачала головой Марина.
- Ха, ее хватит кондрашка! А меня? Меня кондрашка каждые два часа хватает! (s. 222).

Verbet *канючить* blir brukt flere ganger. Det har betydningene 'gnåle, syte, klage, mase'.
Eksempel fra romanen:

Ишь ты! Странный ты все-таки парень, тебе предлагают прогулять школу на законных основаниях, а ты еще выпендриваешься, – засмеялась Марина. – А кто, кстати, канючил: «Мамочка, какая клевая дача!»?(s. 90).

Adverbet *ззорно* og adjektivet *ззорный* har betydningene 'noe å skamme seg over, vanærende':

В домработницы. Ребятенка чужого нянчить. При нем и жить будешь, и кормиться... А у меня, у дуры, такое мнение было – на чужих работать вроде как ззорно.(s. 141).

Bruken av eiendomspronomenet *нашенский* er et typisk trekk i *prostorečie*. Det er dannet av det standardspråklige eiendomspronomenet *наш* og har betydningen 'vår(egen), en av våre'. I *prostorečie* brukes for eksempel også *ихный*, *ейный* og *евоный*. Utdrag fra romanen der *нашенский* blir brukt:

На мой лично взгляд, самое милое дело – взять бутылочку, обязательно водочки, с хорошим закусончиком, сесть уютненько и поговорить по душам! Не нашенское это дело – психоаналитики. У нас вместо них – подруги! Очень помогает.(s. 242).

Verbet *налопаться* har betydningene 'spise seg mett, fylle vomma'. Det blir regnet som en grov måte å uttale seg på. I romanen anvendes dessuten verbet *слопать*- sette til livs(прост.).

Partiklene *неужто* og *нешто* har begge betydningen 'virkelig'. I romanen er *неужто* det mest frekvente:

Это были те же глаза. Неужто есть еще женщина с такими глазами? Идиот, сказал он себе, не в силах оторвать взгляд от этой женщины, прошло ведь лет семнадцать, наверное, она постарела, она уже не хрупкая девочка...(s. 36).

Проворонить brukes i betydningene 'gå glipp av, la gå fra seg'. Eksempel fra romanen:

Марина потеряла дар речи.

– Да-да, еще помладше твоего есть! Проворонила сынишку, а теперь на меня все валишь!(s. 78).

С лица спасть har betydningen 'bli mager'. Utdrag fra romanen der uttrykket forekommer:

– Маря, так нельзя, ты себя уморишь, и так уж с лица спала...(s. 239).

Verbet *слямзить* har betydningene 'knabbe, kvarte, stjele':

– Даже кофе не дашь?

– Не дам! На те деньги, что ты у меня слямзила, вполне прилично можешь позавтракать в ресторане. Еще и на обед останется и на ужин...(s.77).

Verbet *снюниться* var ikke å finne i noen ordbøker, men jeg fant verbet *нюнить* med betydningen 'gråte plagsomt'(разг.-сниженное). I *prostorečie* finnes uttrykket *распустить нюни*- begynne å gråte, tute, miste motet(прост.).¹⁴²

Хороводиться har betydningen 'å omgås'. Eksempel fra romanen:

– Какой еще суженый? – улыбнулась Марина.

– Да уж какой-нибудь... Не век же тебе с Игорьком хороводиться. Он до сорока лет под мамкину дудку пляшет.(s. 80).

Uttrykket *хоть стой, хоть падай!* kan oversettes med 'det er til å bli skrullede av!'.
Eksempel fra teksten der uttrykket forekommer:

¹⁴² Se side 84 der dette uttrykket er omtalt.

– Именно так! Я не слепая, видела, как он на тебя пялился. И ты, между прочим, тоже глазки так отводила, что хоть стой, хоть падай. Но думаю, у него стоит, не падает!

– Нора! Что ты несешь?(s. 66).

Det understrekede verbet i utdraget ovenfor, *пялиться*, inngår også i *prostorečie* og brukes i betydningene '(ni)glane, (ni)glo'. Uttrykket *что ты несёшь?*, som også finnes i utdraget ovenfor, har betydningen 'hva er det du tuller, tøyser om?'. I slang anvendes presensformen *несёт* i betydningene 'tøver, tuller'.

Verbet *шастать* har betydningene 'gå omkring, luske omkring'. Et verb som har en lignende betydning er *шляться*- gå og drive(прост.). Eksempel fra romanen der det sistnevnte verbet brukes:

– А где Сидор, я что-то его сегодня не видел.

– Шляется где-то.

– Надо ему еду оставить, а то Туська может забыть.(s. 22).

Ordet *шугать* blir brukt i flere av de ikke-standardspråklige varietetene i omtrent samme betydning. I *prostorečie* har det betydningen 'skremme bort, vekk'. Det har i slang betydningene 'skremme, jage bort, vekk'. I argot har verbet betydningen 'jage(bort, vekk)'. Elistratov skriver at ordet stammer fra det foreldede dialektiske ordet *шугать*- skremme, jage.¹⁴³ Det er vanligvis blitt brukt om å skremme eller jage fugler.

Дрыхнуть- sove(прост., груб.) anvendes noen ganger i romanen. I argot brukes varianten *дрыхать*, som for øvrig også brukes i *prostorečie*, med betydningen 'sove, vanligvis mye og fast'. I utdraget nedenfor ser man bruken av verbet *дрыхнуть*:

– Чего ты в такую рань вскочила? – проворчала Алюша. – Вчера поздно приехала? Все ж таки подобрала эту подружку? Я уж видела, она в гостиной дрыхнет.(s. 55).

¹⁴³ Elistratov, 2000, s. 563.

Andre ord og uttrykk fra *prostorečie* som forekommer i romanen:

Окрутить- få til å gifte seg.

Спать без задних ног- sove som en stein.

Справный- god, rik, velhavende.

Хлестать- tulle i seg brennevin.

Что это тебя разобрало?- hva går det av deg?.

Ражий- kraftig, robust.

С души воротить- by imot, gjøre kvalm.

Укатать- sende/få noen over alle hauger.

Охолонуть- falle til ro, roe seg.

Сунуть- bestikke, smøre.

Вчистую- helt, fullstendig.

Сопатка- tryne, trut.

5.9 *Mat og bran'*

I *Anja Karenina* er det en høy frekvens av ord og uttrykk fra *mat* og *bran'*. Enkelte scener i romanen er nærmest pornografiske og inneholder svært vulgære ord og uttrykk. I Ekaterina Vil'monts roman derimot finnes det ingen av de tre ordene som utgjør *mat*. Romanen inneholder langt fra så grove ord og uttrykk som man finner i Lilija Kims roman. Her er det derfor ingen pornografiske beskrivelser, der det er naturlig med bruk av *mat*. Derimot finnes det her et stort antall ulike ord og uttrykk som inngår i *bran'*. Det finnes en del ord og uttrykk som i ordbøkene er oppført med blant annet karakteristikene *зрѣбо-/зрѣб.-нрост.* og *вульг.-нрост.*, det vil si grov og vulgær *prostorečie*. Siden romanene er ulike med hensyn til bruken av språkelementer fra *mat* og *bran'*, vil jeg først behandle romanene hver for seg. Til slutt vil jeg ta for meg de ordene og uttrykkene som er felles for de to romanene.

I *Anja Karenina* anvendes følgende ord og uttrykk som tilhører *mat* og *bran'*:

Verbet *ебать* er som kjent en sentral del av *mat*. Ordet har hovedbetydningen 'ha sex med noen', men det kan også ha andre betydninger som 'straffe noen, slå, skjelle ut, vekke irritasjon hos noen'. I *Slovar' russkoj brani*¹⁴⁴ er ordet oppført med karakteristikene

¹⁴⁴ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 131.

обценное, грубо-прост., noe som viser at det er et meget grovt ord. Ordet er urslavisk(*jebti, *jebati) og kjent for alle slaviske språk. Dette verbet har også en rekke avledninger. Noen av dem brukes i romanen:

Ебаться- ha sex, samleie(*грубо-прост.*).

Ёбань- feminint substantiv som er dannet av verbet *ебать*.

Выебать- ha sex(*грубо-прост.*).

Eksempler fra romanen der *ебать* og én av ordets avledninger anvendes:

– Ну, так еб-те! – Вронский похлопал себя ладонью по груди.(s. 324).

– Слушай, ты, – Левин окончательно рассвирепел, – или ты сейчас же прекращаешь свою ебань, прекращаешь корчить обиженные рожи и изображать целку-недотрогу, или, блядь, немедленно выметаешься, на хуй, из машины, и больше мне никогда не звонишь! Поняла, дура?!(s. 312).

I utdraget ovenfor brukes substantivet *ёбань* ikke i betydningen 'sex'. Her vil jeg heller si at ordet har betydningen 'prat' eller 'vås'.

Uttrykket *Твою мать!* (*вульг.-прост., эвфем., бранно*) er det samme som uttrykket *ёб твою мать!*.¹⁴⁵ Formen *ёб* kommer fra det ovenfor omtalte verbet *ебать*- ha sex med noen mm. (*обценное, грубо-прост.*). I Berkovs *Russisk-norsk ordbok*¹⁴⁶ får man opplyst at dette uttrykket er det groveste russiske skjellsord som alt etter intonasjonen uttrykker harme, indignasjon, forargelse: din forbanna kødd!, ditt rasshøl!, det var som faen! osv. I *Slovar' russkoj brani*¹⁴⁷ står denne betydningen av uttrykket: skjellsord som uttrykker en følelse av sterk misnøye, irritasjon, fornærmelse eller sinne mm. (*обценное, грубо-прост., бранно*). Eksemplet nedenfor viser bruken av uttrykket:

– Твою мать! – тихонько ругалась Аня, стараясь сильно не дышать, чтобы не поднимать пыль. – Ну, где это говно? А, вот...(s. 229).

¹⁴⁵ Se 2.10.2 for bruk av ordet *mat* i *mat*.

¹⁴⁶ Berkov, 1994, s. 218.

¹⁴⁷ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 201.

Хуй er et av kjerneordene i *mat*. Dette grove banneordet har betydningen 'mannlig kjønnsorgan' (обсценное, груб.-прост., бранно). I *Slovar' russkoj brani*¹⁴⁸ står det at etymologisk er *хуй* sannsynligvis forbundet med ordet *хвоя*- barnåler. I romanen finnes det to uttrykk som inneholder dette ordet:

На хуй har betydningene '(dra) til helvete (обсценное, грубо-прост.), hvorfor' (обсценное). I teksten anvendes uttrykket i den første betydningen.¹⁴⁹

Uttrykket *no хуй* har betydningen 'være likegyldig':

Аня сама удивлялась (правда, довольно вяло) своей неожиданно начавшейся тормознутости. Как-то сразу все в мире стало по хуй, хоть сейчас пожар начнись, хоть атомная война. (s. 341).

Det vulgære ordet *нужда* med betydningen 'kvinnelig kjønnsorgan' (обсценное, грубо-прост.) er kjent for alle de slaviske språk. I *Slovar' russkoj brani*¹⁵⁰ står det at ordets etymologi er omstridt. Noen mener at ordet stammer fra barnetale fra det lydmalende verbet **pisati*, jf. russisk *мочить*- urinere, og at ordet opprinnelig hadde denne betydningen. I romanen forekommer *нужда* aldri alene, men det finnes to avledninger av ordet. *Пиздосмотр* synes å være konstruert av forfatteren selv av de to ordene *нужда* og *осмотр*- undersøkelse, gransking, kontroll, sjekk. Det er moren til Anja som bruker dette ordet i en samtale med datteren:

Потом в голове мелькнула светлая мысль, сказать матери о просмотре в поп-группу. Как Мадонна!

– Мам, я сегодня иду в поп-группу записываться... – тихо сказала она.

– Что?!!! – Каренина сбросила одеяло и повернула к дочери обрубки ног. – Куда ты идешь?!!!

– На просмотр, – жалобно и еле слышно проговорила Аня, – для новой группы девочек...

¹⁴⁸ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 363.

¹⁴⁹ Dette uttrykket finnes for øvrig i det andre sitatet på forrige side.

¹⁵⁰ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 251.

– Каких девочек?! Ты в своем уме, дурища?! На просмотр! На пиздосмотр ты идешь! У тебя что, музыкальное образование есть?!(s. 248).

Verbet *пиздить* ser også ut til å være dannet av *пизда*. Ordets betydninger er 'slå hardt, jule opp, banke'(грубо-прост.). Eksempel fra romanen:

– Знаешь, если я на тебе женюсь, – начал рассуждать Максим, – буду пиздить нещадно каждый день, мне никто ничего не скажет – моя жену, хочу – бью, мое дело. Ты у меня будешь синяя, как баклажан, постоянно, это я тебе гарантирую.(s. 328).

Ordet *гандон*- kondom(вульг.-прост., сленг) blir brukt i romanen ved flere anledninger. Det anvendes også i slang. I *Slovar' russkoj brani* finnes dessuten varianten *гондон*. Her står det at *гандон/гондон* stammer fra fransk *condome*.¹⁵¹ Ordet kan også stamme fra engelsk *condom*. I teksten finner man dessuten avledningen *безгандонный*- ubeskyttet, uten kondom. I denne forbindelse kan det nevnes at slangordet *презик*- kondom også forekommer i romanen. Det kan knyttes til det standardspråklige ordet *презерватив*- kondom.

Дерьмо har betydningene 'dritt, drittsekk(прост.), ekskrementer, dritt-, et usselt menneske'(вульг.-прост.). Ordet blir brukt gjentatte ganger i romanen. I eksemplet nedenfor har *дерьмо* betydningene 'drittsekk, dritt, et usselt menneske':

В ее присутствии он чувствовал себя полным дерьмом.(s. 228).

Adjektivet *дерьмовый* finnes også i teksten:

Мать теперь строжайше бдила, чтобы дочь, не дай бог, не сделалась обязанной какому-нибудь мужику, поэтому как специально из всех дерьмовых шмоток, что есть в секонд-хенде, для Ани выбирала самые дерьмовые!(s. 229).

Дристать har betydningene 'drite, ha løs mage'(вульг.-прост.).

Дрочить er et verb som brukes flere ganger i romanen. Det kan oversettes med

¹⁵¹ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 109.

'onanere' og blir foruten i vulgær *prostorečie* brukt i slang og argot. Ordet *дрючить*, som ligner det forrige ordet, har betydningene 'ha sex(вульг.-прост., апро), utnytte, benytte seg av, plage'(сленг). Eksempel fra teksten der ordet anvendes i betydningen 'plage':

– А вы, мама, вообще не лезьте в нашу семейную жизнь! Дрючьте свою Аньку! Вырастили урода – теперь не возникайте! Все сказанное и к вам тоже относится! Сука старая! – заорала Долли в стену.(s. 206).

Evfemismen *елдак* har betydningene 'mannlig kjønnsorgan, som oftest av stor størrelse(вульг.-прост., эвфем.), noe stort, mannlig kjønnsorgan'(apro). I disse to ikke-standardspråklige varietetene og også i slang forekommer varianten *елда*, som har samme betydning som *елдак*. Eksempel fra romanen:

Внезапно ее охватило чувство чудовищного отвращения, она вскочила, хотелось блевануть, но страх, что ее могут застукать с этой находкой, вынудил ее опять опуститься на колени. Не в силах оторвать взгляд от чудовищных елдаков, Аня сидела некоторое время неподвижно, таращась полными ужаса глазами на это размноженное и гиперболизированное мужское естество.(s. 230).

Блин er, som tidligere nevnt, en innledende ordparasitt som brukes i stedet for ordet *блядь*(вульг.-прост., эвфем.)

Ordet *зад* med betydningen 'bak'(вульг.-прост.) anvendes noen ganger i romanen. *Задница* er derimot mer frekvent. Det blir brukt 7 ganger. Ordet kan ha to ulike betydninger:

1) bak(вульг.-прост.), rumpe, ræv(груб.), 2) tosk, dumrian(сленг, апро). I romanen forekommer begge betydningene. Et eksempel på den første betydningen av ordet finner vi i et avsnitt i ett av Anjas mange dagboknotater:

Знаешь, дневник, когда я смотрю на свои ляжки, мне не хочется жить. Если бы ты знал, какие у меня отвратительные ляжки! Галифе!
Задница торчит, как глобус, и толстые щиколотки!(s. 218).

Et annet sted i romanen brukes ordet *задница* i betydningene 'tosk, dumrian':

– А... У Варвары... Да, полный отстой! Все напились как свиньи. Петрицкий с Ольгой в ванной закрылся, кстати, интересно, как он там? Да в остальном-вообще полная задница! Я даже не ожидал, что там говенно все будет.(s. 310).

Her kan uttrykket *полная задница* oversettes med 'komplett idiot'.

Skjellsordet *мудак* kan ha flere ulike betydninger. Det kan blant annet brukes i betydningene 'naiv, treg, kjedelig person, mannlig kjønnsorgan' (обценное, грубо-прост.). I *Slovar' russkoj brani*¹⁵² står det at ordet også er kjent i andre østslaviske språk, som for eksempel ukrainsk: *мудак* 'простак, простофиля; дурак'. Det finnes også i hviterussisk, polsk og tsjekkisk. *Мудак* kan dessuten ha betydningene 'null, ubetydelig menneske' (обценное, грубо-прост., бранно). I argot har ordet betydningene 'idiot, tosk', mens hos Berkov er ordet oversatt med det grove norske ordet 'rasshøl'.¹⁵³ Varianten *мудила* anvendes ved flere anledninger. Det har betydningene 'naiv, treg person (обценное, грубо-прост.), null, ubetydelig menneske (обценное, грубо-прост., бранно), idiot, tosk' (арго, вульг.). Dette ordet står også oppført hos Berkov med betydningen 'rasshøl'. *Мудила* blir dessuten brukt i ukrainske dialekter og i *prostorečie*.¹⁵⁴ Ordet *мудачье* anvendes også i romanen. Det er et kollektivt ord som har betydningene 'tullinger, tosker, fjols, tomsinger' (арго, вульг.). Utdragene nedenfor viser bruken av disse ordene i romanen:

Ну так вот – короче, вот эти высокоморальные – это на самом деле самые большие мудаки.(s. 215).

– Вронский! Да ты че, в натуре Взбесился, что ли? – Петрицкий схватился за нос. – Кровь! Ты смотри, че ты сделал, мудила, блин!(s. 225).¹⁵⁵

Я считаю так – чем вкалывать за гроши на кого-то, лучше вообще не работать. Что интересно, хозяева этого кафе себе тоже по пятьдесят рублей оставляют в день? Вот сами пусть у себя и работают. Мудачье жидовское.(s. 242).

¹⁵² Mokienko og Nikitina, 2004, s. 213.

¹⁵³ Berkov, 1994, s. 426.

¹⁵⁴ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 214.

¹⁵⁵ I dette sitatet er det en skrivefeil fra forfatterens side. Verbformen *Взбесился* skal være skrevet med liten forbokstav: *взбесился*.

Мудя, som ligner de foregående ordene, har betydningen 'testikler' og er i ordboken oppgitt med karakteristikkene *обценное, груб.-прост.* Eksempel fra romanen:

– Никаких измен! А говорить откровенно надо только одно. Что ему мудя серпом отрежешь, если блядовать пойдет! И резать надо, чтоб другим неповадно было!(s. 217).

Шлюха er et velkjent skjellsord i russisk og er hyppig brukt i *Anja Karenina*. Det anvendes hele 16 ganger. Ordet betyr 'hore, ludder'(груб.-прост., бранно). Diminutiven *шлюшка* forekommer også, selv om den ikke er like frekvent som det førstnevnte ordet. *Шлюха* blir blant annet brukt i ett av Anjas dagboknotater:

Какой дурак Вронский! Влюбился в эту... в эту шлюху! Я его просто ненавижу. Я вообще всех ненавижу!(s. 212).

Щёлка kan ha betydningene 'kvinnelig kjønnsorgan(вульг.-прост., жарг., эвфем.), jente, kvinne'(apro). I romanen brukes ordet i den førstnevnte betydningen.

Uttrykket *чёрная дырка* har betydningen 'analåpning' i sjargong. I romanen brukes ordet *дырка* også alene, og det får da betydningene 'kvinnelig kjønnsorgan(apro, вульг.-прост.), analåpning, bak'(жарг.). I romanen anvendes *дырка* i den siste betydningen.

Ordet *яйца* brukes i betydningene 'baller(вульг.), pung, baller'(прост.). Det blir også benyttet i argot. I romanen forekommer ordet en rekke ganger. Uttrykket *чесать яйца* anvendes også. Det har betydningene 'drive dank, late seg'. Eksempel fra teksten:

Что тогда? А не спал бы, и на хрен не надо. Смотрел бы, да яйца чесал!(s. 217).

Срать har en rekke forskjellige betydninger: ha avføring, drite, være veldig redd, forakte, se ned på(вульг.-прост.), drite, gi blanke faen i, bry seg filla om(вульг.), ha avføring, drite, være redd, gi pokker i, blåse i(apro). Verbet *обосраться* forekommer også. Det har betydningene 'gjøre på seg(ofte av sterk skrekk), bli veldig skremt/redd, gjøre en grov feil, havne i en ubehagelig og vanskelig situasjon, gjøre noe ytterst dårlig, dumme seg ut(вульг.-

прост.), gjøre på seg, komme i en ytterst emosjonell tilstand, anstrenge seg'(apro). I romanen brukes *срать* i betydningen 'drite':

Да будь у тебя достоинства хоть капля – ты бы с ним на одном поле, извиняюсь, даже срать не присела!(s. 338).

Ordet *козёл*- ussel mann mm.(вульг.-прост., бранно), et dårlig menneske(сленг) er, som tidligere nevnt, en dyrebetegnelse hyppig brukt om mennesker. I romanen forekommer ordet 8 ganger.

Ordet *манда* brukes i ett tilfelle i romanen. Det har betydningene 'kvinnelig kjønnsorgan(грубо, жарг.), usselt menneske, skurk(бранно), skjellsord mm.'(apro). Ordets etymologi er noe uklar. Hos Elistratov står det at ordet har tilknytning til det foreldede ordet *манда*- bak, flyfille og at det muligens er tatt fra forbryterargot, eller så stammer det fra tsjekkisk *pani manda*- задница- bak, rumpe.¹⁵⁶ Utdraget nedenfor viser bruken av ordet:

– Да, пойдем к Варварке, и правда, обидится еще. Манда... (s. 301).

Imperativen *заткнись!* - hold kjeft!, hold snavla(på deg)!(груб.) er dannet av verbet *заткнуться*- holde kjeft. Eksempel fra teksten:

– Да пошла ты в жопу, сука! Заткнись!(s. 205).

Andre ord og uttrykk fra *bran'* som anvendes i romanen:

Хам- frekk person, pøbel, ramp.

Лизать- kysse.

Отодрать- ha sex med.

Отсасывать- ha oralsex.

I *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* forekommer, foruten ord og uttrykk som er felles for de to romanene, følgende ord og uttrykk som inngår i *bran'*:

¹⁵⁶ Elistratov, 2000, s. 240.

Adjektivet *сраный* har betydningene 'veldig skitten, veldig dårlig(вульг.-прост., бранно), bedriten, ussel, lusen(Берков), dårlig, slett'(apro). Adjektivet er sannsynligvis dannet av det vulgære verbet *срать*- drite, som ble omtalt tidligere. Eksempel fra teksten:

Я вчера знаешь сколько малолетних наркоманов повидала, пока по вашей сраной Москве гуляла!(s. 78).

Skjellsordet *зараза* brukes i betydningene 'beist, djevel'(вульг., бранно).

Ord og uttrykk som anvendes i begge romanene er følgende:

Adjektivet *говённый* har betydningene 'dritt-, fille-(вульг.), elendig, ussel, dritt-, dårlig, udugelig(вульг.-прост.), dårlig, elendig, verdiløs'(apro). I *Anja Karenina* forekommer dessuten adverbet *говённо*. I Vil'monts roman blir uttrykket *не тронь говно* brukt. Ordet *говно*, som for øvrig finnes i *Anja Karenina*, har betydningene 'dritt, ekskrementer, noe dårlig, elendig, et dårlig, usselt menneske'(вульг.-прост., апро). Direkte oversatt blir da betydningen av hele uttrykket 'ikke rør dritt'. Meningen med uttrykket er altså at man ikke vil ha noe med en person å gjøre. Ordet *говно* kan brukes i ulike ordkombinasjoner. I *Anja Karenina* brukes for eksempel uttrykket *говна-пирожка* ved banning. Dette er en diminutiv av uttrykket *говна-пирого* som uttrykker ringeakt, forsømmelse for noe/noen eller forbauselse på grunn av noe ubehagelig og uventet(вульг.):

Говна-пирожка, блин.(s. 325).

I *Anja Karenina* forekommer også substantivet *говнюк*. Det har betydningene 'drittsekk, ussel person, skurk'(вульг.-прост., бранно, апро).

I standardspråket betyr ordet *хрен* 'pepperrot'. I ikke-standardspråk brukes *хрен* i betydningene 'mannlig kjønnsorgan(вульг.-прост., эвфем.), person som ikke er høyt aktet(вульг.-прост., бранно), mannlig kjønnsorgan, ethvert menneske(vanligvis nedsettende)'(apro). Ordet er en evfemisme for *хуй*. I *Anja Karenina* er *хрен* meget frekvent. Ordet alene eller ulike setningskonstruksjoner med ordet forekommer rundt 30 ganger. Eksempel fra romanen der *хрен* blir brukt om en person:

Хрен теперь докажешь, что это его деньги.(s. 270).

I romanen finnes det en mengde ulike uttrykk med dette ordet:

На хрен er en forkortelse for uttrykket *иди на хрен!*, som er et utrop som uttrykker et ønske om å bli kvitt noen, dra til helvete!(вульг.-прост., бранно). I argot betyr uttrykket *на хрен* 'hvorfor'. Denne betydningen kan uttrykket ha i vulgær *prostorečie* også. Eksempel fra romanen der uttrykket brukes i den første betydningen:

Ну ее на хрен! Слава богу, что она скоро уедет отдыхать с мужиком на Ривьеру, а потом с родителями в Турцию, и я ее все лето не увижу.(s. 219).

Utdraget nedenfor viser bruken av *на хрен* i betydningen 'hvorfor':

«Блин! На хрен побрилась?!» – мелькнуло у Карениной в голове. Тщательно выбритая вчера «область бикини» сегодня целый день отчаянно чесалась.
(s. 211).

Uttrykket *какого хрена* har betydningene 'hvorfor, overhodet ikke'(вульг.-прост.) Eksempel fra romanen der uttrykket anvendes i betydningen 'hvorfor' :

– Тогда какого хрена ты сюда ходишь? – Максим встал. – Я для чего этот house снимаю, по-твоему? Из любви к уединению, что ли?(s. 324).

I et annet utdrag fra romanen finner vi uttrykket i en annen betydning:

Рядом кто-то настойчиво сигналил. Максим повернулся и увидел «ягуар» Левина! – «А он какого хрена тут делает?»(s. 300).

Her må betydningen av setningen være: "Men hva(fanden)gjør han her?".

Uttrykket *хрен с ней(с ним, с ними и т. д.)* kan gi uttrykk for samtykke med noen, at det er mulig å greie seg uten noen, likegyldighet, ringeakt. Det kan også ha betydningen 'la det bli slik'. Uttrykket blir brukt i vulgær *prostorečie*:

– Да? Ну и хрен с ними! Отпразднуем вдвоем, посидим, выпьем... – Каренина-младшая погладила подругу по спине.(s. 255).

Uttrykket *ни хрена* har betydningene 'absolutt ingenting, ikke det minste, slett ikke(вульг.-прост.), ingenting, nei'(apro). Eksempel fra romanen:

Не сможет, потому что ей элементарно нечего надеть! Потому что нет у нее ни платья, ни нормальной обуви, ни украшений, ни очков, ни мобильного телефона, ни сумочки! Кроме затертых, позорных шмоток из секонд-хэнда – ни хрена нет!(s. 244).

I romanen anvendes verbet *охренеть*. Dette verbet er en evfemisme for det mer grove ordet *охуеть*- bli dum, sløv, fortomset, være dødslei(вульг.). Verbet *хренеть* har betydningene 'oppleve sterke følelser av en eller annen grunn, f.eks. forbauselse, glede, være trøtt(apro), bli forbauset'(сленг). Utdraget nedenfor viser bruken av *охренеть*:

– Это ты меня пихнул?
– Я, – зло сказал Вронский, садясь.
– Ты че, охренел, в натуре? – делая грозный вид, типа, наехал в ответ Петрицкий.(s. 224).

Verbet *охренеть* anvendes i Vil'monts roman også. Der brukes det i betydningen 'bli forbauset'.

Adjektivet *хреновый* har betydningene 'ussel, dritt-(груб.), dårlig'(apro, вульг.-прост.).

Uttrykket *к хреновой матери*¹⁵⁷ blir brukt i *Anja Karenina*:

– Вышвырну тебя к хреновой матери, запомни! Разведусь! И баста.(s. 329).

I Vil'monts roman er ikke bruken av *хрен* eller avledninger av ordet så frekvent. I noen tilfeller brukes adjektivet *хреновый*.

¹⁵⁷ Se 2.10.2 for bruk av ordet *mat* i *mat*.

Хер har betydningene 'mannlig kjønnsorgan, skjellsord om en mann(общенное, вульг.-прост.), mannlig kjønnsorgan'(apro). I Berkovs *Russisk-norsk ordbok*¹⁵⁸ står det at *хер* egentlig er et gammelt navn på bokstaven *х(херъ)*. Det står videre at ordet opprinnelig ble brukt som evfemisme for ordet *хуй*, men at det nå stort sett har mistet sin evfemiske karakter, enda det likevel er litt mindre tabubelagt enn det sistnevnte ordet. *Хер* blir brukt i samme vendinger som *хуй*. Elistratov skriver at ordets etymologi er uklar. Han nevner også at det muligens stammer fra betegnelsen på bokstaven *х*. Han nevner videre det foreldede verbet *херить*- gjøre korsets tegn. Dessuten kan *хер* gjennom forbryterargot stamme fra *кар*, *кер*- penis og *хар*- kvinnelig kjønnsorgan, som anvendes i sigøynerspråk.¹⁵⁹ I *Anja Karenina* finnes det en rekke ulike uttrykk med *хер*:

Uttrykket *хер с ним* blir brukt når det er ytterst uønskelig å ha noe med en person å gjøre(вульг.-прост.):

– Ну хер с ним! Мы с тобой вдвоем проживем...(s. 332).

Послать на хер har betydningene 'jage vekk, bli kvitt, kvitte seg med'(вульг.-прост.):

– Черт! Итальянцы меня пошлют на хер с этой алкашкой!(s. 348).

Uttrykket *с гулькин хер* var ikke å finne i noen ordbok, men jeg fant uttrykket *с гулькин хуй* med betydningen 'ytterst lite av noe'(грубо-прост., шутивно-ироническое). I *prostorečie* finnes uttrykket *с гулькин нос*- så godt som ingenting, veldig lite(прост.). Disse betydningene passer alle til det førstnevnte uttrykket. Utdraget nedenfor viser bruken av uttrykket:

Альберт Георгиевич вдруг подумал, что больше может не встречать ни в какие проекты, не мучаться с шибанутыми «творческими личностями», где дарования с гулькин хер, зато апломба и гонору – мама не горюй!(s. 331).

Uttrykket *какого хера* har betydningen 'hvorfor(i helvete)?':

¹⁵⁸ Berkov, 1994, s. 1060.

¹⁵⁹ Elistratov, 2000, s. 512–513.

– А ты какого хера в моей кровати улегся? – Вронский действительно бесился. Ему хотелось наброситься на Петрицкого и насовать ему так, чтобы конопатый вообще больше никогда у него не появлялся.(s. 224).

Avledningen *херня* har betydningene 'tøv, en ting av dårlig kvalitet, en vemmelig, ussel sak'(вульг.-прост., апро). I romanen forekommer dessuten uttrykket *что за херня?*. Det kan oversettes med 'hva faen er dette for no'?' . Adjektivet *охеренный*- makeløs, fortreffelig, fantastisk(вульг.) finnes også i romanen.

Ordet *хер* forekommer også i Vil'monts roman, men i mye mindre grad enn i *Anja Karenina*. Det brukes her ikke alene, men i uttrykket *иди на хер!* som har betydningene 'dra til helvete!', pokker i vold!, ha deg vekk!'. I *Slovar' russkoj brani* har uttrykket fått karakteristikken *вульг.-прост.* Eksempel fra romanen:

– Да? Что ж, ты права – и в таком случае иди на хер! Довольна? – окончательно взбесилась Марина.(s. 70).

Ordet *фиг*(*фига*)(прост., эвфем.) fungerer som evfemisme for det grove ordet *хуй*. Det standardspråklige ordet *фига* har betydningene 'fikentre, fiken'. Allerede i antikken hos grekerne og romerne og i middelalderens Europa var frukten til fikentreet et fallistisk symbol som ble brukt i blant annet komedier. I russisk språk har ordet funksjonen *mat* brukt av barn.¹⁶⁰ *Фиг* og *фига* kan ha betydningen *кукиш*- en grov gest som symboliserer avslag, forakt, hån og så videre. I *Anja Karenina* finnes disse setningskonstruksjonene med ordet *фиг*:

Ни фигу - ingenting, overhodet ikke, slett ikke, langt ifra, på ingen måte(вульг.-прост.),
ingenting, nei(апро).

Ни фигу нет- fullstendig fravær av noe(грубо-прост.).

Ни фигу себе!- forbauselse, henrykkelse, opprørthet(вульг.-прост.).

Фиг forekommer en rekke ganger i Vil'monts roman. Ordet brukes imidlertid aldri alene, men i diverse uttrykk:

¹⁶⁰ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 339.

На фиг kan ha betydningene 'hvorfor(апро), til helvete, til Bloksberg'(прост./бранно).

Ekseplene nedenfor viser bruken av uttrykket:

– А мраморный дворец с бассейном, так?

– Ну на фиг нам с тобой дворец? Нет, просто там окажется... окажется...(s. 11).

– Ты купил цветы?

– Какие цветы?

– Ты собираешься идти на свадьбу без цветов?

– Да на фиг? Там и так будет море цветов!(s. 25).

У меня завтра самолет в Швейцарию, на фиг мне эта Сибирь... Если уж в Москве все так... то в Сибири еще хуже, так что...(s. 78).

Uttrykket *на фиг она нужна* anvendes i romanen i ett tilfelle. Betydningene av uttrykket er 'hva pokker skal vi/jeg med den, om noe fullstendig unødvendig'(вульг.-прост., апро):

– Да не очень. А что, пожалуй, и вправду съездим с утра, но думаю, я ее продам, эту дачу, на фиг она нужна, чужая развалюха? Продадим за сколько удастся и лучше смотаемся на Кипр, например, или в Испанию.(s. 10).

Hu fuga kan, som nevnt ovenfor, anvendes i betydningene 'ingenting, overhodet ikke, slett ikke, langt ifra, på ingen måte(вульг.-прост.), ingenting, nei'(апро). I slang er disse to ordene sammensatt i ordet *нифуга*. Det har betydningene 'slett ikke, langt ifra, på ingen måte'.

Uttrykket *ни fuga себе*, som også anvendes i *Anja Karenina*, brukes i motsetning til de foregående uttrykkene ikke ved nekting eller negativitet. Det gir derimot uttrykk for forbauselse, henrykkelse, opprørthet(вульг.-прост.).

Ordet *фигня* anvendes i begge romanene og er veldig utbredt i de ikke-standardspråklige varietetene. Det har betydningene 'tøv(вульг.-прост., эвфем. к хуйня), tøv, tull, noe dårlig, negativt, ord som erstatter enhver glemt betegnelse av noe(сленг), tøv, tull, noe dårlig, dritt'(апро). Ordet er en evfemisme for *хуйня*- tøv, noe ubetydelig, skrap(обценное, грубо-прост.).

Жона- rumpe, ræv(вульг.-прост., грубо, апро) finnes i begge romanene. I Vil'monts roman anvendes ordet i et par tilfeller. I *Anja Karenina* er det mer frekvent. 8 ganger forekommer ordet der. Blant annet brukes uttrykket *пошла(пошёл) в жону* som kan oversettes med 'kjøss meg i ræva!, ha deg vekk!'. Det gir uttrykk for forakt, det å ikke ville ha noe med en person å gjøre(вульг.- прост.). Uttrykket *за жону хватать* forekommer også. Det har betydningene 'arrestere og sette i fengsel, fange(вульг.-прост.), fange, anholde, arrestere'(апро). Utdrag fra romanen der ordet *жона* anvendes:

– Ай, папа, отстань! – капризно топнула ногой девица. – Все равно тут никого приличнее нету! Вон посмотри, у той ноги кривые, а у той, что рядом, жопа толстая, у третьей... с таким лицом можно только ночным сторожем пристроиться...(s. 267).

Verbene *трахнуть* og *трахаться* brukes ved flere anledninger i *Anja Karenina*. Begge ordene har betydningen 'ha sex'(апро, вульг.-прост., эвфем.). *Трахаться* anvendes også i slang. I denne romanen forekommer også den perfektive varianten av verbet, *потрахаться*. Et utdrag fra romanen viser bruken av *трахаться*:

Были бы у нее деньги, не надо было бы дрочить. Вызвала эскорт-услуги и... трахайся сколько влезет! У нас ничего и нет, потому что денег нет.(s. 243).

Verbet *трахаться* går igjen flere ganger i *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji*. *Потрахаться* anvendes også her. Det blir dessuten brukt et adjektiv *трахучий*, som må være en avledning av verbene ovenfor. Utdraget nedenfor viser bruken av disse ordene i romanen:

– Ущемлял, гад, еще как ущемлял, но я бы это стерпела, но он трахаться перестал, импотенто, понимаешь? То есть на стороне он, может, чего и может, но мне что с того? Мне мужик нужен, никуда не денешься, у меня, можно сказать, самый трахучий возраст подошел, и вот тебе – выкуси!(s.49).

Чёрт er et velkjent banneord som kan ha flere betydninger: faen, fanden, pokker, satan, søren, det var som pokker, fanden også, djevel(груб., прост., бранно). I Vil'monts roman er

det en utbredt bruk av *чёрт*. Ordet forekommer hele 38 ganger, enten alene eller i diverse uttrykk:

Uttrykket *иди к чертям собачьим!* har betydningen 'dra til helvete!' (вульг.-прост., бранно). Varianten *иди-ка к чертям собачьим!* brukes også:

- А чего ты злишься? Сам не знаешь, зачем приехал, да? И срываешь на мне зло? Вот что, Миша, иди-ка ты к чертям собачьим!
- Теперь опешил он.
- Что ты сказала? – переспросил Михаил Петрович, не веря своим ушам.
- Что слышал! Иди к чертям собачьим! (s. 150).

I russisk er *к чёрту!* det tradisjonelle uttrykket for 'dra til helvete!', pokker i vold!' (вульг.-прост., бранно). Det anvendes ofte sammen med verbet *идти*: иди к чёрту!. I romanen brukes det som et svar på det standardspråklige uttrykket *Ни пуха, ни пера!*, som til norsk kan oversettes med 'tvi, tvi!':

- Хотелось бы!
- Ни пуха тебе, ни пера, Миша!
- К чёрту. (s. 94).

Uttrykket *к чёртовой матери* brukes i en situasjon hvor man ønsker å bli kvitt noen (груб.-прост.).¹⁶¹

Uttrykket *за каким чёртом* har betydningene 'hva pokker, hva fanden, hvorfor' (груб., вульг.-прост.). Det brukes hyppig i romanen:

Когда через полчаса жена вышла из дому, он подумал: интересно, за каким чертом надо наводить марафет, если едешь в салон красоты? (s. 22).

Какого чёрта kan ha to betydninger: 1) hvorfor? (вульг.-прост.) og 2) hva pokker, fanden (Берков). Eksempel fra romanen:

¹⁶¹ Se 2.10.2 som omhandler ordet *mat*' sin rolle i *mat*.

– Ну какого черта я на своей машине поехал? Это ж свадьба!(s. 28).

Uttrykket *посылать/послать ко всем чертям* har betydningene 'grovt og bestemt jage bort noen(вульг.-прост.), gi fanden i noen'(груб.). Det nesten identiske uttrykket *посылать/послать к чертям* forekommer også. Eksempel fra romanen:

– Мы встретились случайно в той фирме, где я буду работать. Кстати, Кудашева я теперь пошлю к чертям.(s. 89).

Чёрт бы тебя(его, вас и т. д.) побрал/взял gir uttrykk for ergrelse, harme mot noen(вульг.-прост., бранно):

– Я пить не буду, мне же вести машину, черт бы тебя взял.(s. 43).

Uttrykket *чёрт возьми/побери* brukes i flere tilfeller i romanen og kan ha følgende betydninger: pokker, fanden ta, utrop som uttrykker beklagelse, forargelse over noe(прост.).

Чёрт его(тебя, вас и т. д.) знает har betydningene 'fanden/pokker vet, det vet da fanden, absolutt ukjent, vet ikke'(груб., прост., бранно). Uttrykket *чёрт знает* forekommer også i teksten og har betydningene 'ukjent, ingen vet, uttrykk for negativt forhold til noe'(прост.). Det lignende uttrykket *чёрт знает что* har betydningene 'det var som pokker, fanden også, fytte rakkern'(груб., прост., бранно).

Uttrykket *чёрт принёс* brukes om noen som er kommet ubeleilig(прост.). Uttrykket *чёрт с тобой(с ним, с вами и т. д.)* anvendes en rekke ganger i teksten. Det har betydningene 'til helvete med deg/ham osv., fanden ta deg/ham osv., uttrykk for innrømmelse, samtykke med noen/noe, uttrykk for likegyldighet, mulig å klare seg uten noen/noe, la det bli slik'(вульг.-прост.). *Что за чёрт?* kan oversettes med 'det var som pokker, fanden også(груб.), uttrykker irritasjon, forbauselse'(прост.).

Чёртов har betydningene 'satans, jævla, sabla'(Берков). Ordet anvendes i noen *bran'*-uttrykk og dessuten for negativ vurdering av noen/noe. Det tidligere omtalte *bran'*-uttrykket *чёртова кукла* kan her tjene som eksempel.

Ordet *чертовка* har betydningene 'erfaren tyv, prostituert(apro), heks'(прост., бранно). Det brukes altså som *bran* '-ord i forhold til en kvinne.

I Kims roman er *чёрт* ganske frekvent, men ikke så frekvent som i Vil'monts roman. Ordet blir brukt i 18 tilfeller, og i 14 av dem brukes det alene. I romanen anvendes ordet i uttrykket *тьфу ты чёрт!* som har betydningene 'utrop av ergrelse, den ytterste beklagelse(прост.), fy fanden'(разг.). Uttrykket *к чертям* har betydningen 'dra til helvete!'(вульг.-прост., бранно). Det ovenfor omtalte uttrykket *чёрт знает что* anvendes i denne romanen også. I tillegg brukes ordene *чёртов* og *чёртовый* i betydningene 'satans, jævla, sabla'. *Чёртов* blir, som nevnt ovenfor, brukt i noen *bran* '-uttrykk og dessuten for negativ vurdering av noen/noe. Uttrykket *чёртова кукла* finnes også her.

I *Anja Karenina* brukes ofte det også ellers frekvente ordet *блядь* eller en av ordets mange avledninger. *Блядь* har betydningene 'hore, prostituert, drittsekk'(обсценное, грубо-прост.):

От семьи блядям таскает! Детям бы фруктов хоть раз купил, гад!(s. 204).

Den innledende ordparasitten *бля*, som har samme funksjon som det tidligere omtalte ordet *блин*, forekommer noen ganger i romanen. Ordparasitten blir brukt i stedet for *блядь*. Den har fått karakteristikken *вульг.-прост.* I Berkovs *Russisk-norsk ordbok*¹⁶² blir ordet oversatt med 'faen ta meg'. Utdrag fra romanen der ordparasitten anvendes:

– Ой, бля! Бля! – Максим захныкал. – Малыш, что мне делать? – капризно надув губы, он уставился на Вронского.(s. 324).

От звонка мобильного Каренина подскочила и опрокинула вторую бутылку с пивом.

– Какая бля!! – вырвалось у нее. Схватив трубку, Аня зло буркнула, – Алло?
(s. 350-351).

Блядища er en mindre frekvent variant av ordet *блядь*:

¹⁶² Berkov, 1994, s. 41.

Каренина совсем взбесилась. Он куда-то торопится! Он куда-то идет один, с своими друзьями, там, наверное, пришла какая-то блядища типа Щербацкой, а этот уже всю лыжи наострил. А от нее – Карениной – хочет поскорее избавиться!(s. 319).

Andre ord som anvendes er verbet *блядовать* med betydningen 'drive hor' (обсценное, грубо-прост.), adjektivet *блядский* - hore-, forpult, faens, forbanna (грубо-прост.) og *блядун* som er en grov betegnelse på menn i betydningen 'horebukk'.

I Vil'monts roman finnes noen av avledningene til *блядь*. Verbet *блядовать* blir også brukt her. Varianten *сбляднуть* observeres også i romanen. Dessuten anvendes substantivet *блядство* - utukt mm. (груб.-прост.), horing, horeri, svineri (Берков).

I *Anja Karenina* anvendes uttrykket *кипятком ссать*. Det har betydningene 'bli overdrevent glad for noe, få stor nytelse/fornøyelse av noe (вульг.-прост., ироническое), være under sterkt inntrykk av noe (apro), være oppstemt, bli altfor henrykt' (сленг). Verbet *ссать* har betydningene 'urinere (apro, вульг.-прост.), pisse' (вульг.), mens det standardspråklige ordet *кипятком* har betydningen 'kokende vann'. I romanen brukes uttrykket i ett tilfelle:

– А папа наш, если узнает, что у него невесткой будет какая-нибудь дочка директора завода, от счастья кипятком ссать начнет.(s. 336).

I Vil'monts roman anvendes det perfekte verbet *поссать*. Det har betydningene 'pisse (вульг.), urinere' (вульг.-прост.). Et lignende ord som brukes er *уссаться* - tisse på seg (вульг.-прост.), oppleve en sterk følelse (som oftest: le av...)(apro). I romanen har verbet betydningen 'tisse på seg':

– Ой, Маря, ты бы видела... Я чуть со смеху не уссалась!(s. 258).

De tidligere omtalte personbetegnelsene *сука*, *сукин сын*, *стерва*, *кобель*, *тварь*, *кретин* og *гад* inngår alle i *bran'* og er grove i ulik grad. Alle ordene forekommer i begge romanene:

Сука har størst frekvens i *Anja Karenina*. Der forekommer det 15 ganger. I standardspråket har ordet betydningene 'tispe(hunnhund)' og er opprinnelig en dyrebetegnelse. I ikke-standardspråk har ordet betydningene 'hore(apro), tispe, hore, skurk'(груб.-прост., бранно). Diminutiven *сучка* er mye mindre frekvent i romanene. *Сукин сын* er et fast uttrykk med betydningene 'svinepels, krapyl(бранно), et usselt menneske, skurk'(груб.-прост., бранно). Eksempel fra *Anja Karenina* der uttrykket brukes:

Это волосяное убожество талантливый педерастический сукин сын превратил в шикарную, переливающуюся, словно жемчуг, копну светло-пепельных прядей!(s. 220).

Стерва er et ord som er hyppig brukt i *Anja Karenina*. Det har en lavere frekvens i Vil'monts roman. Ordet har betydningene 'beist, svinepels, dævel(груб., бранно), nedrig, sjofel person, skurk, kvinne med skandalekarakter'(прост., бранно). Til tross for sin feminine endelse, brukes betegnelsen om både kvinner og menn, men den anvendes hovedsakelig om kvinner. I *Anja Karenina* er det mindre frekvente ordet *стервоза* også brukt. I romanen forekommer dessuten adjektivet *стервозный* - fæl, avskyelig, vemmelig(прост.).

Кобель er, som tidligere nevnt, i standardspråket en dyrebetegnelse med betydningen 'hannhund'. I romanene blir den brukt på mennesker. Da får ordet betydningene 'kåt, lysten mann, dumrian, tosk(вульг.-прост.), skjørtejeger'(apro).

Det velkjente ordet *тварь* er en betegnelse brukt i betydningene 'utskudd, beist, svin, uverdigg, usselt menneske'(прост., бранно). Det går tilbake på det foreldede ordet *тварь* med betydningen 'ethvert levende vesen', som igjen kommer fra verbet *творити*- skape.

Кретин og *кретинский* anvendes ved flere anledninger i begge romanene. I Vil'monts roman forekommer dessuten kvinnebetegnelsen *кретинка*- dumma!. *Кретин* kan oversettes med 'idiot, fe'(прост., бранное). Ordet brukes også i slang, men da får det den ikke fullt så negative betydningen, 'dumrian, dumming'. Eksempel fra teksten:

Алексей Левин так и не устал поражаться тому, что большинство этих «недочеловек», как он называл юных прелестниц, – считает его кретином,

который ослеплен к ним страстною любовью, и в этой своей одержимости вообще ничего не сечет и готов на все!(s. 282).

Гад har betydningene 'круп, usselt, avskyelig menneske'(прост., бранно). Denne betegnelsen har størst frekvens i *Anja Karenina*. I Vil'monts roman forekommer dessuten ordet *гадёныш*-motbydelig, ussel unge(прост., бранно). I den sistnevnte romanen er det mest frekvente ordet med denne stammen *гадина*. Ordet brukes om et menneske som blir foraktet(прост., бранно).

5.9.1 Evfemismer

Evfemismer utgjør, som tidligere påpekt, en betydelig del av *mat* og *bran*'. De erstatter ord som er av en mye grovere og mer vulgær karakter. Evfemismer forekommer i begge romanene, men antallet av dem er høyest i *Anja Karenina*. Evfemismer som brukes i *Anja Karenina* er:

Блин er den desidert mest brukte evfemismen i denne romanen. Den anvendes i et antall av 28 ganger. Ordet blir brukt i stedet for *блядь*. Fra 1980-årene ble dette ordet en av de mest aktuelle evfemismene i språket til ungdommen.¹⁶³ I teksten finnes også den innledende ordparasitten *бля*, som også er en evfemisme for *блядь*.

Evfemismen *кончить* forekommer flere ganger i romanen og særlig i sexscenene som skildres. Ordet brukes her i betydningen 'få orgasme'(прост., эвфем., апро).

I romanen anvendes uttrykket *пошёл он*. Det uttrykker forakt, det å ikke ville ha noe med en person å gjøre(прост., эвфем., бранно). Evfemismen er forkortet ned til kun et verb og et pronomen og er en forkortelse av uttrykket *пошёл он знаешь куда(куда)?* Dette er en evfemisme som har samme betydning som de grove uttrykkene *пошёл ты в жопу!*, *пошёл ты в пизду!* og *пошёл ты в хуй!*, som alle brukes når man ønsker å bli kvitt noen, ikke ønsker ha noe med en person å gjøre. Eksempel fra teksten:

— Сказал, что разведется, если ты за три месяца не станешь «нормальным мужчиной»! — Валерия Сергеевна передразнила мужа.

¹⁶³ Mokienko og Nikitina, 2004, s. 82.

– Ну и пошел он!

– Пошел он?! Тоже мне умник выискался! Так просто – «пошел он». Это в конце концов твой отец! Он тебя вырастил, он тебя содержал все это время весьма неплохо...(s. 332).

Грёбанный- 1) ekspressivt epitet, 2) unormal, med psykiske avvik(apro) er en evfemisme for det mer grove ordet *ёбанный*. Adjektivet *долбанный*- unormal, dum(apro), dårlig, uinteressant(сленг) er også en evfemisme for *ёбанный*.

Det tidligere omtalte uttrykket *Твою мать!* er en evfemisme for det meget vulgære skjellsuttrykket *Ёб твою мать!*.

I romanen finnes det flere ulike evfemismer for det mannlige kjønnsorgan:

Елдак er en evfemisme som brukes noen ganger i *Anja Karenina*. Den har betydningen 'mannlig kjønnsorgan, som oftest av stor størrelse'.

Evfemismen *член* er en av de mest frekvente i romanen. Den forekommer 12 ganger. Ordet brukes i betydningene 'lem, mannlig kjønnsorgan'(эвфем., апро):

– Член, что ли, маленький? А? – Максим сел рядом, улыбался и толкал Вронского своим медвежьим плечом. – Отвечай, проказник, пиписька короткая? Да?(s. 325).

Тюбик er også en evfemisme for det mannlige kjønnsorgan(жарг., эвфем.).

Som tidligere nevnt er ordet *фиг* en evfemisme for det grove ordet *хуй*. I romanen forekommer ordet aldri alene, men det inngår i faste uttrykk som *ни фигу*, *ни фигу нет*, *ни фигу себе*. *Фиг* brukes også i Vil'monts roman i diverse uttrykk som ble omtalt tidligere.

Хрен er en annen evfemisme i betydningen 'mannlig kjønnsorgan'. Ordet er en evfemisme for *хуй*.¹⁶⁴ Denne evfemismen forekommer også i Vil'monts roman, men ordet er ikke på langt nær så frekvent som i *Anja Karenina*.

¹⁶⁴ Dette gjelder også avledninger av *хрен*. *Хреновый* er for eksempel en evfemisme for *хуёвый*.

I romanen finnes det en evfemisme for det kvinnelige kjønnsorgan også, nemlig ordet *щёлка*-kvinnelig kjønnsorgan(вульг.-прост., жарг., эвфем.), jente, kvinne(арго).

Det finnes flere ulike ord som fungerer som evfemismer for 'å ha sex':

Парить er en av evfemismene med betydningen 'ha sex'(прост., эвфем.). Ordet brukes også i slang og argot i betydningene 'ha sex, lyve mm.(сленг), lure, bedra, påvirke noen mm.'(арго). I romanen anvendes ordet i den første betydningen. *Поиметь* er en annen evfemisme for 'å ha sex'(прост., эвфем.). Ordet anvendes også i argot med samme betydning.

I romanen blir de tidligere omtalte verbene *трахаться/потрахаться* og *трахнуть* brukt. De er begge evfemismer med betydningen 'ha sex'. *Трахаться/потрахаться* anvendes også i Vil'monts roman. I begge romanene brukes dessuten evfemismen *переспать*- ligge med(груб.), være i sengen med en kvinne og ha sex(эвфем.).

Det velkjente ordet *фигня*- tøv(вульг.-прост., эвфем. к хуйня- tøв, noe ubetydelig, skrap), tøв, tull, noe dårlig, negativt, ord som erstatter enhver glemt betegnelse for noe(сленг), tøв, tull, noe dårlig, dritt(арго) er en evfemisme for ordet *хуйня*- tøв, noe ubetydelig, skrap(обценное, грубо-прост.). Det sistnevnte ordet er dannet av *хуй*, et av hovedordene i *mat*. *Фигня* blir brukt i begge romanene.

Andre evfemismer som anvendes i *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* er:

Det tidligere omtalte ordet *зашибись* kan ha de ulike betydningene 'noe bra, flott, utmerket(сленг), hør nå hva jeg sier til deg, se!(арго), alt i orden'(прост., эвфем. от заебись). Dette ordet er altså en evfemisme for det grove ordet *заебись*, som igjen er dannet av det tidligere omtalte verbet *ебать*.

Evfemismen *заколебать* har betydningen 'plage' både i argot, slang og *prostorečie*.

Vendingen *три буквы*, som inngår i det tidligere omtalte uttrykket *послать на три буквы кого*, er en vanlig evfemisme for ordet *хуй*.

5.10 Morfologiske kjennetegn i ikke-standardspråklige varieteter

Det finnes visse suffikser som kan sies å være karakteristiske for ikke-standardspråk. Chimik har foretatt en gruppering av de ulike suffiksene.¹⁶⁵ Noen av dem finnes i de to romanene. I Vil'monts roman blir suffikset *-бан* brukt i ordene *дружбан*- venn, kamerat(сленг, арго) og *чурбан*- kjøtthue(прост., бранное, арго). Det førstnevnte ordet anvendes i stedet for det standardspråklige ordet *друг*. Et annet suffiks som blir brukt i den nevnte romanen er *-он*. Det finnes i ordet *закусончик*- liten fest med drikkevarer og småretter(прост., шутовое), som er dannet av ordet *закусон*- rett som man tar til en dram/forrett(сленг, арго, прост.). Chimik sier at dannelsen av substantiver på *-он* er et nytt og uvanlig fenomen i leksikalsk derivasjon.¹⁶⁶ Disse substantivene er dannet av verb. *Закусончик* er dannet av *закусывать*. Suffikset *-он* finnes for øvrig ikke i standardspråket.

I *Anja Karenina* observeres suffikset *-ак* i de tidligere omtalte ordene *мудак*- naiv, treg person, kjedelig person, mannlig kjønnsorgan(обценное, грубо-прост.), null, ubetydelig menneske(обценное, грубо-прост., бранно), idiot, tosk(арго, вульг.), rasshøl(Берков) og *елдак*- mannlig kjønnsorgan(som oftest av stor størrelse)(вульг.-прост., эвфем., jf. *елда* med samme betydning), noe stort, mannlig kjønnsorgan(арго).

I *Anja Karenina* finner vi suffikset *-ло/-ла* i ordet *мудила*- naiv, treg person(обценное, грубо-прост.), null, ubetydelig menneske(обценное, грубо-прост., бранно), rasshøl(Берков), idiot, tosk(арго, вульг.). Dette suffikset finnes også i *недрило/недрила*, som i argot og sjargong brukes om en homofil person. Ordet blir brukt i begge romanene. Suffikset *-ло/-ла* har ofte en negativ konnotasjon. I *Anja Karenina* anvendes suffikset *-ан* i ordet *пацан*- ung mann(сленг), guttunge(пазг.), ung tyv(forbryterargot).

Chimik sier at i ikke-standardspråk brukes ikke kollektiver utelukkende for å uttrykke en mengde av personer eller gjenstander, men for å demonstrere en nedsettende holdning til objektet. Som eksempel nevner han her ordet *бабьё*, som jeg omtalte tidligere i oppgaven. Ordet er dannet av nominativ flertallsformen *бабы*. I denne sammenheng nevner han også ord

¹⁶⁵ Chimik, 2000, s. 130–157.

¹⁶⁶ Chimik, 2000, s. 140.

som ender på *-ня* , blant annet ordene *фигня* og *херня*, som også ble omtalt tidligere i oppgaven.¹⁶⁷

5.11 Språkbruk blant hovedkarakterene i romanene

Forfattere av skjønnlitteratur gir ofte sine romankarakterer en viss språkbruk. Noen bruker for eksempel ikke-standardspråklige varieteter som stilistisk virkemiddel i bøkene sine.

I Ekaterina Vil'monts roman *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* kan man tydelig se en forskjell i personenes språkbruk med hensyn til blant annet deres alder. Forfatteren har gitt hver og én av hovedpersonene en viss språkbruk.¹⁶⁸ For eksempel bruker den eldre damen Aljuša, Miškas barnepike, mange ord og uttrykk fra *prostorečie* i sitt språk. Forfatteren anvender altså *prostorečie* som stilistisk virkemiddel i romanen. Aljuša stemmer godt overens med karakteristikken på *prostorečie I*: eldre dame som bor i byen og som har mangelfull utdanning.¹⁶⁹ Den niårige gutten Miška anvender en del ord og uttrykk fra slang. Det at han bruker så mye slang i sitt språk, er noe hans mor Marina reagerer på:

- Ма, какой «мерс»! Просто классный! И дядька, кстати, суперский! Да, знаешь, у него кот Сидор! А у нас Сидора, прикольно, правда?
- Боже, Мишка, ну что за словечки! – поморщилась Марина.(s. 62).

Andre utdrag fra teksten der Miškas språkbruk kommer frem:

- Мамочка, миленькая, не надо продавать этот дом! Мамочка, ну пожалуйста! – взмолился Мишка. – Тут так клево!(s. 13).
- Тут просто классно! Суперски!(s. 17).
- Мам, он клевый! Мне кажется, мой папа был такой...(s. 169).
- Пап, а «БМВ» лучше, чем «Мерседес»?
- Да нет.
- А ты «мерс» не хочешь купить? Или он слишком дорогой?

¹⁶⁷ Chimik, 2000, s. 141–142.

¹⁶⁸ Alle de understrekede ordene i dette kapitlet, som enten tilhører slang eller *prostorečie*, er behandlet i sine respektive kapitler.

¹⁶⁹ Se 2.9 for mer om *prostorečie I*.

- Просто я люблю «БМВ», а почему, сам не знаю.
 - А ты на «Феррари» катался?
 - Катался. Но это спортивная машина, в ней не слишком удобно.
 - Зато круто! Пап, а ты, когда в путешествие соберешься, меня возьмишь?
- (s. 195).

Ved et tilfelle spør Marina sønnen sin om noe, men hun forstår ikke sønnens svar og spør da hva det betyr. Da prøver han å gjøre seg forstått ved bruk av enda ett slanguttrykk, og moren blir oppgitt over sønnens språk:

- Котятками больше не торговал? Кстати, где Сидора?
- У меня на столе дрыхнет, ей все фиолетово.
- Что? Как?
- Фиолетово!
- Что это значит?
- Значит, ей все по барабану!
- Господи помилуй! – тяжело вздохнула Марина.(s. 71–72).

Uttrykkene *фиолетово* og *по барабану* i utdraget ovenfor brukes begge i betydningen 'likegyldig'.

Marina anvender til og med slang selv i ett tilfelle, der hun prøver å snakke slik som sønnen hennes gjør:

- Да, как говорит мой сын, суперское платье... А такого же черного у тебя нет?
- (s. 227).

Miška bruker faktisk slangord når han får se Marinas nye spesialsydde kjole:

- Вечером, когда она наконец оделась, надушилась и вышла из комнаты, Алюша отшатнулась и достаточно неумело перекрестилась, а Мишка просто завопил:
- Мама! Супер! Улет, мама! Как жалко, что папы нет! Он бы просто охренел!
- Подожди, я тебя щелкну, чтобы папа видел!(s. 231).

Ved et annet tilfelle anvender Miška slang, og moren gjentar sønnens slangbruk på telefonen:

- Кляссер заполняю! Кстати, кляссер суперский, скажи Игорю!
- Ладно. Я еще позвоню! Игорь, велено передать, что кляссер суперский.(s. 28).

I noen tilfeller anvender de voksne personene i romanen ord og uttrykk fra slang i sin tale. Av hvilken grunn de gjør dette er uvisst. Kanskje er det fordi de tar etter den yngre garde, eller så er det slik at noen av disse slangordene og -uttrykkene har blitt allmenne. De har gått inn i dagligtalen og blitt gjengs der. Slang er jo ifølge Chimik et åpent undersystem.¹⁷⁰ Den kan brukes av den som måtte ønske det. Man behøver ikke å være medlem av en spesiell gruppe for å benytte seg av den. Ved et par tilfeller bruker Michail ord og uttrykk fra slang i sin tale:

- Умница! Ну пока, солнышко! Как освобожусь, звякну на мобильник!(s. 24).
- Круто! Ну я пойду, мне надо перед отлетом уладить еще кое-какие личные дела.(s. 93).

Den eldre barnepiken Aljuša, som har vært hos Marina siden Miška var baby, har en del ord og uttrykk fra *prostorečie* i sin tale:

- Сидор пропал, – мрачно отозвалась Алюша.
- Как – пропал?
- Кабы знать! Только нигде его нету. Мы с Мишкой уж обыскались. Везде смотрели, по двору шастали, звали, кричали, ушел поганец! Наша-то, барыня, все шугала его, он, видать, и обиделся, ушел.(s. 236).

Det er særlig én episode som er verdt å merke seg. Det er når Aljuša blir arrestert for å ha vært i bråk med Marinas tidligere venninne, Nora. Da må Marina dra og hente henne på politistasjonen, for hun sitter i varetekt. I denne episoden har Aljuša svært mange innslag av *prostorečie* i sitt språk:

- Алюша!

¹⁷⁰ Se side 19 i oppgaven for mer om dette.

– Ничего не Алюша! Тебе вши в доме нужны? Вы, девки, езжайте домой, я пешком дойду, чай, недалеко.(s. 253).

– Если мне та падла еще попадется, я ее опять прибью! Только уже по-тихому. Пойду сзади и дам кирпичом по башке...(s. 253).

– Ха! Она – меня? Смеешься, что ли? Я ей как врезала по сопатке, она и снюнилась! Подружка! Теперь вот новую приваживаешь? Мало тебе? Да выпиваешь с ней! Это куда годится? Вона как, цельную бутылку выжрали!
– Что ты разворчалась? Значит, мне так надо было! И Людка – совсем другое дело, я ее сто лет знаю, со школы еще...
– В школе-то небось вы не выпивали! Ишь, дела какие – водку с бабами хлестать! Вот Мише твоему скажу!(s. 258).

Det kan også nevnes at det er flere unge mennesker i romanen som har slangord og -uttrykk i sin tale, blant andre Michails datter. For øvrig bruker også andre voksne, for eksempel Michail, noen ord og uttrykk fra *prostorečie*.

I *Anja Karenina* er det, som tidligere nevnt, en utbredt bruk av slang blant de unge. Særlig hovedpersonen Anja benytter seg av mange ord og uttrykk fra slang. Hun bruker dessuten en del skole- og studentsjargong. Dette kommer særlig til uttrykk i hennes dagboknotater.¹⁷¹ Lilija Kim bruker en del ord og uttrykk fra *prostorečie* i sine beskrivelser i romanen. Ellers er det interessant å se at flere av de yngre personene anvender ord og uttrykk fra *prostorečie* i sin tale. Utdraget nedenfor er et eksempel på de yngre personenes bruk av *prostorečie*:

У меня через полчаса башка начинает раскалываться. Или про шмотки, или про мужиков.(s. 219).

De eldre personene i romanen, blant andre faren til Anja, Aleksej Karenin, og Maksims mor, Valerija Sergeevna, har også innslag av *prostorečie* i sin tale.

¹⁷¹ Se 5.6 for eksempler.

6.0 Oppsummering og konklusjon

Etter endt prosjekt er det nå mulig å trekke noen slutninger ut i fra de problemstillingene som jeg reiste i innledningen. Jeg har analysert romanene ut i fra hvilke ikke-standardspråklige varieteter som kan observeres i dem. Gjennom analysen av romanene er det gjort betydelige språkfunn fra slang, sjargong, argot, *prostorečie*, *mat* og *bran'*. Begge romanene er skrevet i et svært muntlig språk. Språkstilen til de to forfatterne er imidlertid ganske ulik, og frekvensen av språkelementer fra de ovenfor nevnte ikke-standardspråklige varietetene er ulik i de to romanene. *Anja Karenina* inneholder et stort antall språkelementer fra slang, argot og sjargong og dessuten en del ord og uttrykk som stammer fra *prostorečie*. Den skiller seg betraktelig fra Vil'monts roman med sitt store innslag av ord og uttrykk fra *bran'* og *mat*. *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* er skrevet i et mye enklere språk enn Kims roman. Ved nærmere undersøkelse av teksten ser man at den inneholder språkelementer fra slang, argot, sjargong, *prostorečie* og *bran'*. Antallet ord og uttrykk som stammer fra *prostorečie* er høyere her enn i *Anja Karenina*, men fordelt på antall sider i romanen er ikke frekvensen høyere.

Begge romanene inneholder også et stort antall ord og uttrykk som tilhører den talespråklige varieteten av standardspråket, *razgovornaja reč'*. Generelt er det størst forekomst av ord og uttrykk fra de ikke-standardspråklige varietetene i *Anja Karenina*. I den sistnevnte romanen er det en tettere bruk av ord og uttrykk fra de ikke-standardspråklige varietetene, tatt romanens 154 sider i betraktning. Vil'monts roman er på 272 sider. I *Anja Karenina* er frekvensen av *mat* og *bran'* meget høy, i motsetning til i *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* der det ikke forekommer ord og uttrykk fra *mat*, men kun visse ord og uttrykk fra *bran'*. Det er altså observert et mye mer vulgært språk i *Anja Karenina* enn i Vil'monts roman.

Slang, argot og sjargong inneholder en del ord og uttrykk som er lånt fra utenlandske språk, og da særlig fra engelsk språk. Forekomsten av språkelementer fra utenlandske språk, med unntak av engelsk, er størst i Vil'monts roman. Når det gjelder frekvensen av engelske lånord brukt i ikke-standardspråklige varieteter som slang, argot og sjargong, kan jeg konkludere med at den er forholdsvis høy i *Anja Karenina*, men svært lav i Vil'monts roman. Vi har sett at når disse lånordene kommer inn i russiske ikke-standardspråklige varieteter beholder de enten sin opprinnelige skrivemåte og betydning, eller så tilpasser de seg russisk morfologi. En interessant observasjon er at en betydelig andel av ordene brukt i slang, argot og sjargong

stammer fra tradisjonelle russiske ord. Disse standardspråklige ekvivalentene får da endret sin betydning når de tas i bruk i ikke-standardspråk.

Jeg har undersøkt den såkalte *forbryterargots* innflytelse på ungdomsslang/ungdomssjargong og kommet frem til at den faktisk er betydelig. Samtlige av ordene som jeg har dokumentert som tilhørende forbryterargot finnes også i ungdomsslang eller ungdomssjargong i samme betydning eller i en modifisert betydning. Flere av disse ordene som opprinnelig ble brukt innenfor kriminelle miljøer har altså fått en bredere bruk blant folk i samfunnet. Noen av disse ordene er nå allment kjent for de fleste.

Etter å ha undersøkt om det er noen morfologiske trekk i form av suffikser som kan sies å være typiske for de ikke-standardspråklige varietetene, har jeg kommet frem til at det i romanene finnes noen av de ikke-standardspråklige suffiksene som Chimik omtaler i sin bok. Dette er suffiksene *-бан, -он, -ак, -ло/ла, og -ан*.

Studiet av språkbruk blant hovedpersonene i romanen *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* har vist at forfatteren har utstyrt sine hovedkarakterer med språkelementer fra de ulike ikke-standardspråklige varietetene. Vil'mont bruker disse ikke-standardspråklige elementene som et stilistisk virkemiddel i romanen. Man kan se at de yngre personene har innslag av slang i sin tale, og at noen av de eldre personene har ord og uttrykk fra *prostorečie* i sitt språk. Enkelte av de voksne benytter seg av og til av noen slangord og -uttrykk. Dette skyldes antagelig påvirkning fra de yngre personene, eller at disse ordene og uttrykkene rett og slett har blitt allmenne. Det tyder på at også folk som ikke tilhører de typiske gruppene som benytter seg av slikt språk har plukket opp disse språkelementene og gjort dem til "sine egne".

I *Anja Karenina* ser man en hyppig bruk av slang og sjargong blant de unge personene. Hovedpersonen Anja anvender i betydelig grad ord og uttrykk som inngår i skole- og studentsjargong. Hos Vil'mont finnes det ikke noen slike ord. Når det gjelder bruken av ord og uttrykk fra *prostorečie*, er det særlig de eldre personene i romanen som benytter seg av denne varietet. Liliya Kim anvender også *prostorečie* i sine beskrivelser i romanen. Det observeres dessuten at de unge bruker enkelte ord og uttrykk fra *prostorečie*.

I romanene er det observert en hyppig bruk av metaforer innenfor de ulike ikke-standardspråklige varietetene. Her anvendes det opprinnelige dyrebetegnelser på mennesker i

negativ forstand. Overført betydning fra ting til personer forekommer også. Eksempler på metaforer som vi har sett i romanene er *сука*, *баран*, *корова*, *шнурки* og *вешалка*.

Slang, argot og sjargong er begreper som ofte blir brukt om hverandre. Dette har jeg sett i arbeidet med oppgaven. Ikke-standardspråklige ord og uttrykk anvendes ofte i flere av de ikke-standardspråklige varietetene på samme tid. De ulike sfærene låner ord og uttrykk fra hverandre. Det er altså et samvirke mellom de ikke-standardspråklige varietetene, og da særlig mellom slang, argot, sjargong og *prostorečie*, noe som blant annet ble illustrert i Chimiks fremstilling av de ikke-standardspråklige varietetene.¹⁷² I romanene brukes disse ikke-standardspråklige varietetene sammen. Språkelementer fra de ikke-standardspråklige varietetene, som tidligere var tabu, har blitt tatt i bruk av forfattere i større og større grad etter *perestrojka*. Dette har vi sett i analysen av oppgavens to romaner.

Standardspråket skiller seg fra ikke-standardspråk ved at fire kriterier må være oppfylt: 1) det må være kodifisert, 2) det må være polyvalent, 3) det må være allment anerkjent, 4) det må være stilistisk differensielt. I arbeidet med oppgaven har jeg tydelig sett at de ulike ikke-standardspråklige varietetene ikke oppfyller disse kravene. Det finnes ikke noen bevisst etablerte regler for dem. De eksisterer kun på det leksikalske plan, med unntak av *prostorečie* som blant annet har visse språklige trekk som trer frem på det morfologiske plan. De ikke-standardspråklige varietetene er verken polyvalente eller allment anerkjente, for de brukes kun innenfor bestemte sfærer. Tatt slang, argot og sjargong i betraktning er slang den ikke-standardspråklige varietet som kommer nærmest i å oppfylle kravene. Den har i sammenligning med de andre en videre bruk og er mer kjent for folk flest. Flere slangord og -uttrykk har gått inn i alminnelig bruk, til tross for at de ikke er godtatt som tilhørende standardspråket enda.

¹⁷² Se Chimiks fremstilling under 2.8.

7.0 Litteraturliste

7.1 Primærlitteratur

Kim, Lilija (2003): *Denezkina i Ko Antologija prozy dvadcatiletnich: Anja Karenina*. Sankt-Peterburg, Moskva: Limbus Press.

Vil'mont, Ekaterina N. (2004): *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji*. Moskva: Astrel'.

7.2 Sekundærlitteratur

Belikov, Vladimir I. og Leonid P. Krysin (2001): *Sociolingvistika*. Moskva: Institut "Otkrytoe obščestvo".

Bjørnflaten, Jan Ivar (2004): *Varieteter av russisk språk*. Forelesning. Oslo: Institutt for østeuropeiske og orientalske studier, 26.01.2004.

Chimik, Vasilij V. (2000): *Poëtika nizkogo, ili Prostorečie kak kul'turnyj fenomen*. Filologičeskij fakul'tet Sankt-Peterburgskogo gosudarstvennogo universiteta.

Ermakova, Olga (1994): "Sovremennij molodežnyj žargon i ego mesto sredi drugih nekodificirovannyh sistem russkogo jazyka". I: *Sprachlicher Standard und Substandard in Südosteuropa und Osteuropa: Beiträge zum Symposium vom 12.-16. Oktober 1992 in Berlin*. Norbert Reiter, Uwe Hinrichs, Jirina van Leeuwen-Turnovcova(red.). Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.(Balkanologische Veröffentlichungen; Bd. 25)

Ryazanova-Clarke, Larissa og Terence Wade (1999): *The Russian Language Today*. London: Routledge.

Sornig, Karl (1981): *Lexical Innovation: A study of slang, colloquialisms and casual speech*. Amsterdam: Benjamins.

Sovremennyy russkij jazyk: Social'naja i funkcional'naja differenciacija. Leonid P. Krysin(red.). Moskva: Jazyki slavjanskoj kul'tury, 2003.

Timroth, Wilhelm von (1986): *Russian and Soviet Sociolinguistics and taboovarieties of the Russian language: (argot, jargon, slang, and "mat")*. München: O. Sagner.

Zemskaja, Elena A. (2004): *Russkaja razgovornaja reč lingvističeskij analiz i problemy obučenija*. Moskva: Izdatel'stvo "Flinta", Izdatel'stvo "Nauka".

7.3 Ordbøker

Berkov, Valerij P. (1994): *Russisk-Norsk Ordbok*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bol'soj tolkovyy slovar' russkogo jazyka. Kuznecov, S. A.(red.). Sankt-Peterburg: Norint, 2000.

Chimik, Vasilij V. (2004): *Bol'soj slovar' russkoj razgovornoj ekspressivnoj reči*. Sankt-Peterburg: Norint.

Elistratov, Vladimir S. (2000): *Slovar' russkogo argo*. Moskva: "Azbukovnik", "Russkie slovari".

Gračev, Michail A. (2003): *Slovar' tycjaččetnogo russkogo argo*. Moskva: Rapol Klassik.

Kveselevič, Dmitrij I. (2003): *Tolkovyj slovar' nenormativnoj leksiki russkogo jazyka*. Moskva: Astrel', Ast.

Levikova, Svetlana I. (2003): *Bol'soj slovar' molodežnogo slenga*. Moskva: Fair-Press.

Mokienko, Valerij M. og Tat'jana G. Nikitina (2004): *Slovar' russkoj brani*. Sankt-Peterburg: Norint.

Oxford Advanced Learner's Dictionary. Jonathan Crowther(red.). Oxford: Oxford University Press, 1995.

Plucer-Sarno, Aleksej (2005): *Bol'shoj slovar' mata tom vtoroj*. Sankt-Peterburg, Moskva: Limbus Press.

Rozental', Ditmar E. og Margarita A. Telenkova (2003): *Slovar' lingvističeskich terminov*. Moskva: "Oniks 21 vek", "Mir i Obrazovanie".

Walter, Harry, Valerij M. Mokienko og Tat'jana G. Nikitina (2005): *Tolkovyj slovar' russkogo škol'nogo i studenčeskogo žargona*. Moskva: Ast, Astrel', Tranzitkniga.

7.4 Internettkilder

Belkina, Aleksandra (19.12.1997): *Uroven' šuma vremeni*. URL:
http://www.russ.ru/journal/odna_8/97-12-19/belkin.htm [lesedato 02.08.2005]

Ėtimologičeskij slovar' Fasmera. URL: <http://vasmer.narod.ru/p279.htm> [lesedato 03.08.2005]

Kēster-Toma, Zoja (1993): *Standart, substandart, nonstandart*. URL:
<http://www.philology.ru/linguistics2/koester-93.htm> [lesedato 21.09.2005]

Kidsbook Biblioteka detskoj literatury: Ekaterina Vil'mont. URL:
http://kidsbook.narod.ru/library/ekaterina_vilmont.htm [lesedato 05.08.2005]

Klinovskaja, Ljubov' N.: *Čto za ptica ètot sleng?* URL:
<http://www.mg.chita.ru/archive.php?number=11&cat=1&article=178>
[lesedato 15.05.2005]

Lilija Kim. URL: <http://az.gay.ru/authors/contemporary/kim.html> [lesedato 03.04.2005]

Maročkin, Sēndi (1997): *O bednoj "kajfuške" zamolvite slovo...* URL:
<http://sandy.voronech.net/kaif.htm> [lesedato 04.06.2005]

Putin: "My žuem sopli". URL: <http://hghltd.yandex.com/yandbtm?url> [lesedato 15.05.2005]

Solodova, Nadežda: *Vse baby – dury, vse mužiki – kozly, odna Ekaterina Vil'mont – umnaja?*

URL: http://www.pr.azov.net/archiv/2004/N_138/kni.htm [lesedato 05.08.2005]

Tolkovyj slovar' V. Dalja ON-LINE. URL: <http://vidahl.agava.ru/> [lesedato 03.08.2005]

Šukšin, Vasilij: *Mil' Pardon, Madam!* URL:

http://lib.fictionbook.ru/author/shukshin_vasiliyi/mil_pardon_madam/shukshin_mil_pardon_madam.html [lesedato 19.09.2005]

7.5 Øvrig litteratur

Blomberg, Wenche (2000): *Vade me cum. Liten kokebok for kildehenvisnings- og litteraturlisteskrivere*. Oslo: Universitetet i Oslo.

Scando-Slavica (1999), 45. København: Munksgaard.

8.0 Appendiks

8.1 Alfabetisk ordliste over ikke-standardspråklige ord og uttrykk i romanen *Anja Karenina* av Lilija Kim

Forkortelser i ordlisten¹⁷³:

бранно – бранное

вульг. – вульгарное

вульг.-прост. – вульгарно-просторечное

груб. – грубое слово, выражение

грубо-прост. – грубо-просторечное

детск. – в детской речи(или при обращении к детям)

жарг. – жаргонное

прост. – просторечное

разг. – разговорное

сленг – молодежный сленг

эвфем. – эвфемизм

А

Аж- forsterkende partikkel med betydningene 'selv om, endog, til og med'(прост.)

Алкаш- alkis, fyllik(сленг, арг, прост., жарг.)

Алкашка- fyllik(сленг, арг), jf. *алкаш*

Б

Баба- kjerring, kvinnfolk, kone(прост.)

Бабища- stor, tykk kvinne(прост.), jf. *баба*

Бабский- jf. *баба*

Бабьё- kollektivt ord om kvinner, kvinnfolk(разг.-сниженное), jf. *баба*

Байда- sladrebotte, tull(сленг), tull(агг)

Баксы- dollar, penger(сленг, арг), av amerikansk *buck*- dollar

Баланда- skvip, skval, sludder, tøv, ljug(прост.), enhver mat av lav kvalitet, uklar tale(агг)

Баран- sløv, treg person(агг)

Башка- hue, knoll, nøtt(прост.), av turkotatarisk *baş*, *başka*- hode

Без балды- for alvor, på ramme alvor, selvfølgelig, sikkert(сленг), helt riktig, helt sikkert, ganske bestemt, uten

bedrag(агг), uten bedrag(прост., жарг.), jf. *балда*- hode, dumrian, penis(сленг), hode, mannlig

kjønnsorgan(агг), tosk, fehode(бранно), mannlig kjønnsorgan(av stor størrelse)(жарг., эвфем.)

Безгандонный- ubeskyttet, uten kondom, jf. *гандон*- kondom(сленг, вульг.-прост.), jf. *гондон*-

kondom(вульг.-прост.), av fransk *condome*

Блевануть- perfektivt verb til *блевать*- spy(груб.-прост.)

Блин- 1) ordparasitt som brukes til å binde sammen ord i en samtale, 2) utrop ved ergrelse, analogisk med «О, чёрт», 3) utrop ved henrykkelse, 4) cd-plate, 5) dataharddisk(сленг), uttrykker enhver følelse(агг), innledende ordparasitt som blir brukt i stedet for ordet *блядь*(вульг.-прост., эвфем.)

Блинчики- lette treningshansker(bånd)(агг спортсменов)

Бля- (вульг.-прост.), faen ta meg(Берков), innledende ordparasitt som blir brukt i stedet for

блядь- hore, prostituert, drittsekk(обсценное, грубо-прост.)

Блядища- prostituert(обсценное, грубо-прост., бранно)

Блядовать- drive hor(обсценное, грубо-прост.)

Блядский- hore-, forpult, faens, forbanna(грубо-прост.)

Блядун- mann som er tilbøyelig for å drive hor, horebuk(обсценное, грубо-прост.)

Блядь- hore, prostituert, drittsekk(обсценное, грубо-прост.)

¹⁷³ Disse forkortelsene, med unntak av forkortelsen *сленг*, er tatt fra *Slovar' russkoj brani*, 2004, s. 62–64.

Боди- undertøy, body(сленг), av engelsk *body*- undertøy, body, kropp
 Бодяга- tøv, rot, misforståelse(прост.), tøv, tull(арго, muligens fra foreldet *бадяга*- en ting for moro skyld, *бадяжничать*- tøyse), skravlebøtte, sladrebøtte, sak(сленг)
 Боров- tjukkas(груб.), tykk, treg, klossete mann(прост.)
 Ботва- tøv(сленг), noe tarvelig(арго)
 Бред- uttrykker misnøye, irritasjon(арго)
 Быть в ауте- være fraværende, ikke delta i noe, bli veldig forundret, forbauset over noe(сленг), av engelsk *out*
 Бэк-вокал- бэк- bak(сленг, арго), av engelsk *back*, вокал- stemme(сленг, арго), av engelsk *vocal*

В

В лом- alt er dårlig, fælt, latskap, ulyst, uvilje(сленг), latskap, ulyst(арго), jf. *быть в лом*- ikke like, synes noe er kjedelig, ergerlig(жарг.)
 В натуре- 1) virkelig, 2) uttrykk for fornærmelse, skuffelse, frustrasjon, irritasjon(сленг), 1) parentetisk ord eller partikkel med betydningene 'selvfølgelig, definitivt, absolutt', 2) partikkel/interjeksjon med betydningene 'jöss, fy, nå'(арго), virkelig(прост.), parentetisk ord som gir en uttalelse ulike forsterkende nyanser(жарг.)
 Вальяжный- staut, røslig, statelig(прост.)
 Валай- kjør i vei, klem på(прост.), av *валить*, imperativ som brukes i funksjonene 1) tilskyndelse til handling eller samtykke, enighet med en eller annen handling, 2) ha deg vekk, bort i form av *убирайся!*, *вон*
 Вау- uttrykker hvilken som helst følelse, som oftest positiv(арго), av engelsk *wow*
 Ветровка- jakke av tynt stoff(арго)
 Вечерина- fest(сленг)
 Вешалка- hurpe, utsvevende kvinne, veldig mager, lite tiltrekkende kvinne(прост.), fotomodell, ironisk henvendelse(арго)
 Видик- videobåndopptaker(сленг, арго, прост, разг.)
 Вкалывать- jobbe hardt, slite(прост., сленг)
 Вляпаться- tråkke, komme opp i en fin suppe(прост., разг.)
 Воротить рыло от- gynke på nesen av(прост.), jf. *рыло*- tryne(груб.)
 Врезать- klabbe til, dra til(прост.)
 Вроде(бы)(как)- liksom, lissom(прост.), jf. *вроде*- partikkel brukt i *prostorečie* med betydningene 'som, som om, angivelig'.
 Выебать- ha sex(грубо-прост.)
 Выйти на панель- bli prostituert(прост.)
 Выкобениваться- gjøre seg kostbar, være sta, egensindig(прост.), prøve å få oppmerksomhet(разг.- сниженное), jf. *кобениваться*- gjøre seg kostbar(прост.)
 Выметаться- pakke seg vekk(груб., разг.)
 Выпасть/выпадать в осадок - komme i en ytterst emosjonell tilstand(арго), bli forundret, overrasket, bli lei seg, nyte(сленг), bli ytterst forbauset, føle seg ytterst trøtt, miste bevisstheten(прост.).
 Выпендириться- stikke seg frem(прост.), skryte(сленг), oppføre seg overlegent, arrogant, hovmodig, frekt(арго)

Г

Гад- kryp, usselt, avskyelig menneske(прост., бранно)
 Галифе- brede, tykke kvinnelår(сленг), jf. standardspråklig betydning: ridebukser
 Гандон- kondom(вульг.-прост., сленг), jf. *гондон*- kondom(вульг.-прост.), av fransk *condome*
 Гей- homofil(жарг.), av engelsk *gay*
 Гнида- nedrig person(прост.)
 Гнусавить- snøvle(standardspråk), si noe(vanligvis noe kjedelig, uinteressant)(арго)
 Гоблин- tosk, særting, lite pen person(сленг)
 Говённо/говённый- dritt-, fille-(вульг.), elendig, ussel, dritt-, dårlig, udugelig(вульг.-прост.), dårlig, elendig, verdiløs(арго)
 Говна-пирожка- diminutiv av *говна-пирог*- uttrykker ringeakt, forsømmelse, forbauselse på grunn av noe ubehagelig og uventet(вульг.), uttrykk som brukes ved banning, jf. *говно*
 Говно- dritt, ekskrementer, noe dårlig, elendig, et dårlig, usselt menneske(вульг.-прост., арго)
 Говнюк- drittsekk, ussel person, skurk(вульг.-прост., бранно, арго)
 Головка- mannlig kjønnsorgan(прост., шутовое, арго)
 Голубой- homofil, homoseksuell person(сленг, арго, жарг.)
 Грёбанный- 1)ekspressivt epitet, 2)unormal, med psykiske avvik(арго), evfemisme til *ёбанный*
 Гулять- stå i, drive med prostitusjon, feste, more seg, rangle(прост.)

Гундосо- jf. *гундосый*- snøvlete(прост.), *гундосить*- mase, snøvle(прост.), *гундос*- menneske med en ubehagelig stemme(арго)

Д

Дебил- person som er treg i oppfattelsen(бранно, прост.)
Дебильный- tungnem, treg, sløv(бранно, прост.)
Деваха- sterk, frisk jente(прост.), jente, kvinne(vanligvis stor, røslig)(разг.-сниженное)
Девка- jente(прост.), utsvevende kvinne, flyfille(груб.-прост.)
Дежурный- vanlig, tilvant(арго)
Дерьмо- dritt, drittsekk(прост.), ekskrementer, dritt-, et usselt menneske(вульг.- прост.)
Дерьмовый- dritt-(прост.), dritt-, ussel, dårlig(вульг.-прост.)
Дефолт- slutt, ende, uheldig utfall, fiasko(арго), av engelsk *default*
До зарезу- endelig, koste hva det koste vil(прост.)
Долбаный- unormal, dum(арго), dårlig, uinteressant(сленг), evfemisme til *ёбанный*(вульг.)
Домашка- hjemmelekse, hjemmeoppgave(школьный жаргон, сленг)
Достать- være/bli lei av, plage, mase på(арго), plage, kjede, bli dødsens lei av(сленг), være/bli lei av, skake opp, opprøre, bekymre(прост.)
Дошло- jf. *дохлый*- skral, passiv(арго), svakelig, skrøpelig, skral(прост.), jf. standardspråklig *дохлый*- skral
Дристь- drite, ha løs mage(вульг.-прост.)
Дрочить- onanere(вульг.-прост., сленг, арго)
Дрючить- ha sex(вульг.-прост., арго), utnytte, benytte seg av, plage(сленг)
Дылда- rekel(lang, mager person), branne(прост.)
Дырка- kvinnelig kjønnsorgan(арго, вульг.-прост), analåpning, bak(жарг.)

Е

Ебать- ha sex med noen, straffe noen, slå, skjelle ut, vekke irritasjon hos noen(обценное, грубо-прост.)
Ебаться- ha sex, samleie(грубо-прост.)
Елдак- mannlig kjønnsorgan(som oftest av stor størrelse)(вульг.-прост., эвфем., jf. *елда* som har samme betydning), noe stort, mannlig kjønnsorgan(арго), jf. *елда*- noe stort, penis(сленг, арго)

Ё

Ёбань- feminint substantiv, jf. *ебать*- ha sex med noen mm.(обценное, грубо-прост.)

Ж

Жид- jødetamp(груб.), gjerrigknark(арго, бранно)
Жидовский- uforståelig, uvant, urimelig, absurd, merkelig(арго), jf. *жид*
Жопа- rumpe, ræv(вульг.-прост., грубо, арго)
Жопу(пошла в-)- kjøss meg i ræva, ha deg vekk!, uttrykk for forakt, ikke ville ha noe med en person å gjøre(вульг.-прост.)
Жрать- ete, spise(груб., прост.), drikke(mye) sprit/alkohol(арго, прост.)
Жрачка- mat(сленг, жарг.), jf. *жрать*

З

За жопу хватать- arrestere og sette i fengsel, fange(вульг.-прост.), fange, anholde, arrestere(арго)
Зад- bak(вульг.-прост.)
Задница- bak(вульг.-прост.), rumpe, ræv(груб.), tosk, dumrian(сленг, арго)
Задолбать- utmatte, gjøre lei(сленг)
Задолбаться- være trøtt(сленг)
Зануда- tørrpinn(прост.)
Занудство- jf. *зануда*
Запарить- slite ut, lei av(арго), slite ut(прост.)
Заржать- jf. *ржать*- gapskratte, skoggerle(груб.), le(сленг)
Застукать- overgaske, overrumple, forråde, svike(арго), avsløre, knipe(сленг), overgaske, overrumple(прост.), overgaske, knipe(разг.)
Заткнись! - hold kjeft!, hold snavla(på deg)!(груб.), av *заткнуться*- holde kjeft

Заява- erklæring(сленг)

Звездануть- gjøre noe intensivt(vanligvis slå eller drikke alkohol)(apro), slå veldig hardt(прост.), jf.

звездячить- slå kraftig, jule opp, banke, drikke alkohol i store mengder(жарг.), drikke alkohol, jule opp(сленг)

Зелёные- amerikanske dollar(сленг, апро)

Зелёный- uerfaren(apro, разг.)

И

Инглиш-руссиш- инглиш- engelsk(сленг), skolefaget engelsk(школьный и студенческий жаргон), av engelsk *English*, руссиш- jf. *русиш*- russisk språk(skolefag)(школьный жаргон), etterlikning av tysk *russisch*
Испоганить- grise til, søle til(прост.)

Ишь- partikkel i *prostorečie* som kan brukes i to betydninger: 1) Den brukes med det mål å trekke til seg oppmerksomhet, peke på noe, 2) Den brukes for å uttrykke forbauselse, misnøye, harme

К

К хреновой матери- jf. *хреновый*- ussel, dritt-(груб.), dårlig(apro, вульг.-прост.), jf. *хрен*

К чертям- dra til helvete!(вульг.-прост., бранно)

Кайфовый- flott(сленг, апро), av *кайф*- berusningstilstand som følge av inntak av narkotika eller alkohol, nytelse, fornøyelse, tilfredsstillelse, flott mm.(сленг, av arabisk *kef*- berusningstilstand ved bruk av hasj, lediggang, ørkesløshet, hvile i form av røyking), fornøyelse, tilfredsstillelse, nytelse mm.(apro)

Какого хера- jf. *хер*- mannlig kjønnsorgan(apro, общенное, вульг.-прост.), her: hvorfor(i helvete)?

Какого хрена- hvorfor, overhodet ikke(вульг.-прост.)

Каракатица- kortbent(прост.)

Кипятком ссать- bli overdrevent glad for noe, få stor nytelse/fornøyelse av noe

(вульг.-прост., ироническое), være under sterkt inntrykk av noe(apro), være oppstemt, bli altfor henrykt (сленг), jf. *ссать*- urinere(apro, вульг.-прост.), pisse(вульг.), jf. *кипяток*- kokende vann(standardspråk)

Классный- flott(сленг), flott, utmerket(apro), utmerket(прост.)

Клеить- flørte med, kurtisere(сленг, апро)

Клёво- bra, interessant, utmerket(сленг), utmerket(apro)

Кобель- kåt, lysten mann, dumrian, tosk(вульг.-прост.), skjørtejeger(apro)

Козёл- ussel mann mm.(вульг.-прост., бранно), et dårlig menneske(сленг)

Колбаситься- more seg, bli gal, danse mm.(сленг), få fornøyelse, nyte, late seg mm.(apro), flokke seg(груб.-прост.).

Колледж- institutt, høyskole, universitet, akademi(студенческий жаргон), av engelsk *college*

Кончить- få orgasme(прост., эвфем., апро)

Корова- tykk jente, kvinne(сленг), stor, dum kvinne(apro), tykk, sen, klossete kvinne, dundre, sugge(прост.)

Кофей- kaffe(прост.)

Кретин- idiot, fe(прост., бранное), dumrian, dumming(сленг, kjæleform)

Кретинский- jf. *кретин*

Крутой- tøff, interessant, flott(сленг), fremragende, spesiell(apro)

Круче- komparativsform av *крутой*

Крыша- hode, hjerne, forstand(сленг, апро), hode(жарг.)

Крыша поехала- hun/han er blitt (spenna) gæren(сленг)

Курица- jente(сленг), sen, dum, klossete kvinne, smålig, grisk, grådig kvinne(прост.)

Л

Ладошка- dagdriver, lathans(жарг., шутивно-ироническое)

Лады- alt i orden(apro), partikkel i *prostorečie* med betydningene 'bra, ok, enig'

Лапища- arm eller ben hos en person, vanligvis av stor størrelse(прост.)

Лейбл- firmamerke på klær(сленг, апро), av engelsk *label*

Лизать- kysse(вульг.-прост.), jf. betydningen 'slikke' i standardspråket

Литра- skolefaget litteratur(сленг школьников, школьный жаргон, сленг)

Лобуда- tøys(жарг.)

Лох- tosk(сленг), ubehøvlet person, knøl, klossete person(apro), naiv, enfoldig person(жарг.)

Лыбиться- smile, glise, flire(груб.-прост.)

Ляпнуть- buse ut med(прост.)

М

Мажор- spissborger, besteborger, sønn av velstående foreldre(apro, muligens fra forbryterargot), besteborger, spissborger, sønn av foreldre av høy rang(сленг)
Манда- kvinnelig kjønnsorgan(грубо, жарг.), usselt menneske, skurk(бранно), skjellsord(apro), jf. foreldet *манда*- bak, flyfille, muligens fra forbryterargot, muligens fra tsjekkisk *pani manda*- задница- bak, rumpe
Матера- jf. *матра*- matematikk(школьный жаргон)
Мент- purk, politimann(арго, сленг, жаргон), stammer fra polsk argot
Мёртво- jf. *мёртвый*- sterkt beruset(арго)
Минет- oralsex(жарг.)
Минетчик- en som bedriver oralsex(жарг., сленг), mann som foretrekker oralsex(прост.)
Митинг- møte(сленг, standardspråk), av engelsk *meeting*
Мобильник- mobiltelefon(сленг, арго, разг.)
Молотить- slå(сленг), hamre løs på(standardspråk)
Мудак- naiv, treg, kjedelig person, mannlig kjønnsorgan(обсценное, грубо-прост.), null, ubetydelig menneske(обсценное, грубо-прост., бранно), idiot, tosk(арго, вульг.), rasshøl(Берков)
Мудачьё- kollektivt ord for tullinger, tosker, fjols, tomsinger(арго, вульг.)
Мудила- naiv, treg person(обсценное, грубо-прост.), null, ubetydelig menneske(обсценное, грубо-прост., бранно), rasshøl(Берков) idiot, tosk(арго, вульг.), jf. *мудак*
Мудя- testikler(обсценное, грубо-прост.)
Мужик- ung mann(сленг, арго), mann, ektemann(прост.), mannfolk, kar, mann(разг.)
Мужик-насос- jf. *мужик*, jf. *насос*-flott, utmerket(сленг)
Мужикашка- jf. *мужик*
Муть- tøv, skitt, svineri(арго), dårlig, av lav kvalitet(сленг), vrøvl, vås(прост., разг.)

Н

На панели подрабатывать- jf. *работать на панели*- drive med prostitusjon(прост.)
На трассу- prostituere seg(жарг.), jf. *трасса*- gate(жарг.), standardspråklig *трасса*- vei
На хрен- her- jf. *иди на хрен!*- utrop som uttrykker et ønske om å bli kvitt noen, dra til helvete!(вульг.-прост., бранно), jf. *на хрен*- hvorfor(арго, вульг.-прост.)
На хуй- (dra) til helvete(обсценное, грубо-прост.), hvorfor(обсценное), jf. *хуй*- mannlig kjønnsorgan(обсценное, грубо-прост., бранно)
Навалом- flust, plenty(прост.)
Навороченный- kostbart, moteriktig, moderne(сленг), moteriktig(арго)
Наехать в ответ- angripe med trussel (жарг.)
Накрыться- gå i vasken, gå tapt(прост.)
Намалевать- male(прост.), male dårlig, klatte(разг.)
Насовать- banke, slå(жарг.)
Небось- vel, nok(прост.)
Нефигово- jf. *фигово*- dårlig(сленг, арго, жарг.), elendig, dritt- (прост.)
Ни фига- ingenting, overhodet ikke, slett ikke, langt ifra, på ingen måte(вульг.-прост.), ingenting, nei(арго), jf. *нифига*- slett ikke, langt ifra, på ingen måte(сленг)
Ни фига нет- fullstendig fravær av noe(грубо-прост.)
Ни фига себе!- uttrykk for forbauselse, henrykkelse, opprørthet(вульг.-прост.)
Ни хрена- absolutt ingenting, ikke det minste, slett ikke(вульг.-прост.), ingenting, nei(арго)
Нора- hus, leilighet, bolig(сленг, арго), hule, hi, krypinn(standardspråk)
Нюни распустил/распускать- henge med hodet, miste motet, begynne å gråte, tute(прост.)

О

Обалдеть- komme i en ytterst emosjonell tilstand(apro), bli forbauset, bli forbløffet, nyte, gå fra forstanden(сленг), komme i en ivertilstand(жарг.), bli ør, fortomset, sløv, dum(прост.)
Обделаться (в этикете)- gjøre på seg, gjøre i buksa, drite seg ut, skjemme seg ut(прост.)
Облом- uhell, fiasko, latskap, situasjon uten utvei mm.(сленг), uhell, fiasko, nederlag, uflaks(apro)
Обосраться- gjøre på seg(ofte av sterk skrekk), bli veldig skremt/redd, gjøre en grov feil, havne i en ubehagelig og vanskelig situasjon, gjøre noe ytterst dårlig, dumme seg ut(вульг.-прост.), gjøre på seg, komme i en ytterst emosjonell tilstand, anstrenge seg(арго)
Обрыдло- jf. *обрыдлый*- kjedelig, lei av(арго), dødsens lei av(прост.)
Обсирать- få til å mislykkes, ødelegge(арго), si stygge ting om noen, ødelegge noens rykte(вульг.-прост.)

Обтекать- bli behagelig forbauset/forundret(сленг)
 Огреть- rappe til, smekke til, dra til(прост.), bli forslått, få straff(сленг)
 Одежа- klær(прост.)
 Окрыситься- svare, si noe iltert(прост.)
 Опер- kriminaldetektiv(жарг.)
 Опосля- senere(арго, прост.)
 Отвалить – gå, stikke av(сленг, арго), stikke av(прост., жарг.), jf. *отвали!*- ha deg vekk!(груб.)
 Отвесить- svare frekt, gi et slag(разг.-сниженное)
 Отодрать- ha sex med(вульг.-прост.), jule opp(разг.)
 Отсасывать- ha oralsex(вульг.-прост.)
 Отстой- alt kjedelig, uinteressant, dårlig(сленг)
 Офигенно- flott, veldig bra(сленг, арго, жарг.)
 Офигенный- flott(сленг, арго, жарг.), fantastisk, forbløffende(вульг.)
 Офигеть- bli frekk, forbauset, miste evnen til å forstå seg på hva som skjer(сленг, жарг.), bli forbauset(арго), bli sløv, dum, bli fortomset(вульг.)
 Охеренный- makeløs, fortreffelig, fantastisk(вульг.), jf. *хер*
 Охренеть- evfemisme til *охуять*- bli dum, sløv, fortomset, være dødslei(вульг.), jf. *хренеть*- oppleve sterke følelser av en eller annen grunn, f.eks. forbauselse, glede, være trøtt(арго), bli forbauset(сленг), jf. *хрен*
 Очумелый- fra seg, forrykt, gæren(прост.)
 Очухаться- komme til seg selv(прост., сленг)

II

Падаль- skjellsord(арго), slyngel, kjeltring(груб.-прост.), jf. standardspråklig betydning: åtsel
 Папик- pappa, far(арго, сленг)
 Парить- ha sex(прост., эвфем.), ha sex, lyve mm.(сленг), lure, bedra, påvirke noen mm.(арго)
 Паскуда- svinebeist(прост., груб.), slyngel, skurk(груб.-прост., бранно)
 Пацан- ung mann(сленг), guttunge(разг.), jf. betydningen av ordet i forbryterargot: ung tyv
 Педрило/педрила- homofil(арго, жарг., презрительное)
 Пердолить- ha sex(жарг.)
 Переспать- ligge med(груб.), være i sengen med en kvinne og ha sex(эвфем.)
 Пёр- hell, fremgang(арго)
 Пидор- homofil, skurk, slyngel(вульг.-прост., жарг., бранно), homofil(арго, сленг)
 Пиздить- slå hardt, jule opp, banke(грубо-прост.)
 Пиздосмотр- jf. *низда*- kvinnelig kjønnsorgan(обсценное, грубо-прост.)
 Пиндюлить- her: kjøre(жарг.)
 Пиписька- kjønnsorgan(детск., уменьшительно-ласкательная форма, арго), kjønnsorgan til en liten gutt eller jente(прост.), jf. *пиши*- tisse(детск.)
 По барабану- likegyldig(сленг, арго, жарг.)
 По хуй- være likegyldig, jf. *хуй*- mannlig kjønnsorgan(обсценное, грубо-прост., бранно)
 Погулять- jf. *гулять*- stå i, drive med prostitusjon, feste, more seg, rangle(прост.)
 Подстава- noe ubehagelig, forræderi, svik, noe vanskelig, uforståelig(сленг, жаргон)
 Поиметь- ha sex(прост., эвфем.), ha sex(арго)
 Понт- nytte, fordel, bedrag(арго), bedrag, morsomt tilfelle, uoppriktighet, arroganse(сленг)
 Понтово- flott, utmerket(сленг)
 Понтовый- utmerket, bra, interessant, moderne, moteriktig(сленг), bra, gunstig, positiv(арго, av *понт*)
 Попа- bak, rumpe(прост.), rumpe, bak(разг., арго, muligens fra *детск.*, детск., эвфем.)
 Попереться- gå, bevege seg mm.(разг.-сниженное)
 Порево- porno(арго), narkotika, porno(сленг), gruppesex(жарг.)
 Портки- bukser(прост.)
 Послать- kvitte seg med, jage ut(арго)
 Послать на хер- jage vekk, bli kvitt, kvitte seg med(вульг.-прост.)
 Последний писк моды- noe nytt, moteriktig, siste mote(арго)
 Потрахаться- ha sex(прост., вульг., эвфем., арго), jf. *трахаться*- ha sex(сленг, арго, вульг.-прост., эвфем.)
 Потрясно- flott, utmerket(сленг, жарг.), jf. *потрясный*- flott, gjøre et uutslettelig inntrykk(арго)
 Потусоваться- være sammen med venner(сленг)
 Пошёл он- uttrykk for forakt, ikke ville ha noe med en person å gjøre(прост., эвфем., бранно)
 Пошла(пошёл) в жопу- kjøss meg i ræva!, ha deg vekk!, uttrykk for forakt, ikke ville ha noe med en person å gjøre(вульг.- прост.)

Предки- foreldre(сленг, жарг., арг)
 Презик- kondom(сленг)
 Прибабах- merkelighet, abnormitet, psykisk avvik, lune, nykke(арг), merkelighet(сленг), lune, nykke, underlighet, ting, sak(прост.)
 Прибамбас- historie, skrøne, anekdote, noe unødvendig, pynt(арг), aksessorier, noe overflødig, anekdote(сленг), sak, ting affære, historie(прост.)
 Прибить- slå noen helseløs(fordervet), banke, jule opp(прост.)
 Придурок- tulling, tomsing(прост.)
 Прикалываться- spøke, vitse, le av(арг, сленг)
 Прикид- (mote)klær, dyrt motetøy(сленг, арг, жарг.), mote, stil(жарг.)
 Прикол- spøk, morsom historie(сленг, арг), spøk, forsøke å bli kjent med noen med mål om å flørte(жарг.)
 Приколоться- spøke, vitse, le av(арг, сленг)
 Прикольный- flott, bra, original, morsom, interessant mm.(сленг), morsom, vittig(арг, fra *прикол*)
 Припереть- komme slepende på, komme med, komme(груб.)
 Припереться- komme, komme med, komme slepende på(сленг, груб.)
 Притулиться- ligge på et skjult sted(разг.), jf. *тулиться*- skjule seg, skjule noe, være tilstede, være altfor beskjeden, trykke seg inntil mm.(арг, muligens fra foreldet, dialektisk *туляться/тулиться*- skjule seg)
 Приход- det at et narkotisk middel begynner å virke(сленг)
 Прогундосить- uttale, si(арг)
 Продвинутый- hypermoderne mm.(сленг)
 Пропахнуть- bidra, hjelpe noen i form av å bruke forbindelser og innflytelse(арг)
 Прошмандовка- prostituert(сленг, арг, жарг.)
 Пузо- vom(прост.)
 Путяга- ПТУ(Профессиональное техническое училище)- yrkesskole(сленг, арг, школьный и студенческий жаргон)
 Пучком- utmerket(арг), av *пучок*- noe bra, utmerket(арг), noe utmerket, flott(сленг)
 Пятихатка- pengeseddel på 500 rubler(сленг)

Р

Разборка- krangel, konflikt, oppgjør(сленг, арг)
 Раздолбать- smadre(прост.)
 Рашен- russisk(сленг), av engelsk *Russian*
 Реальный- respektert, bra(сленг)
 Ржать- gapskratte, skoggerle(груб.), le(сленг)
 Родичи- foreldre(сленг)
 Рожа- ansikt, tryne(грубо)
 Рыло- tryne(груб.)

С

С гулькин хер- jf. с *гулькин хуй*- ytterst lite av noe(грубо-прост., шутливо-ироническое), jf. с *гулькин нос*- så godt som ingenting, veldig lite(прост.), jf. *хер*
 Сбрэндить(с ума)- bli gal, gå fra vettet(прост.), jf. *сбрэндить*- gå fra forstanden, bli gal(сленг)
 Сволочный- jf. *сволочь*
 Сволочь- pakk, svinebeist, svin, djevel(груб.)
 Сдуреть- være galen, gæren(прост.)
 Секонд-хэнд- jf. *хэнд*- hånd(арг, сленг), av engelsk *hand*
 Секондхэнд- jf. *секонд-хэнд*
 Сечь- skjønne, ha greie på, holde under kontroll, observasjon(прост.), forstå(жарг.)
 Синий- beruset, full(сленг, арг)
 Сиська/сиськи- kvinnebryst, pupper/-er(прост., арг)
 Слететь с катушек - miste selvkontrollen(сленг)
 Слиться- dra, reise, rømme(сленг), forenes, bli til ett(standardspråk)
 Сопля- snøtt(груб., прост.)
 Срать- ha avføring, drite, være veldig redd, forakte, se ned på(вульг.-прост.), drite, gi blanke faen i, bry seg filla om(вульг.), ha avføring, drite, være redd, gi pokker i, blåse i(арг)
 Стерва- beist, svinepels, dævel(груб., бранно), nedrig, sjofel person, skurk, kvinne med skandalekarakter(прост., бранно)
 Стервоза- dævel, beist(прост., бранно), jævlig kjerring(груб., бранно), jf. *стерва*

Стервозный- fæl, avskyelig, vemmelig(груб.-прост.)
 Стрелять- be om, bomme(for eksempel røyk)(арго), bomme(разг.)
 Сука- hore(арго), tise, hore, skurk(груб.-прост., бранно)
 Сукин сын- svinepels, krapyl(бранно), et usselt menneske, skurk(груб.-прост., бранно), jf. *сука*
 Супер- bra, flott(сленг)
 Суперхит- jf. *супер*, jf. *хит*- noe aktuelt, moteriktig, populært(сленг), av engelsk *hit*
 Сучка- tøs, ludder(груб.-прост., бранно), jf. *сучка*

T

Таз- bak, rumpeballer(арго, ироническое), jf. standardspråklig betydning: bekken
 Тачка- bil, taxi(сленг, прост.)
 Тварь- utskudd, beist, svin, uverdig, usselt menneske(прост., бранно)
 Твою мать!- (вульг.-прост., эвфем., бранно), samme som *ёб твою мать!*- det groveste russiske skjellsord som alt etter intonasjonen uttrykker harme, indignasjon, forargelse: din forbanna kødd!, ditt rasshøl!, det var som faen! osv.(Берков), skjellsord som uttrykker en følelse av sterk misnøye, irritasjon, fornærmelse eller sinne mm.(обсценное, грубо-прост., бранно)
 Телек- tv(арго, прост.), jf. *телик*- tv(сленг, арго, прост.)
 Тёлка- kvinne som er beregnet for seksuell tilfredsstillelse, jente(арго, muligens fra forbryterargot), jente, venninne, elskerinne(жарг.), stor, røslig kvinne(прост.)
 Тётенька- kvinne, jente, venninne(арго)
 Тётка- kvinne, jente, venninne(арго), voksen kvinne, henvendelse til eldre kvinne(прост.), kjerring, kone(разг.)
 Тинейджерский- jf. *тинэйджер*- ungdom(арго), av engelsk *teenager*
 Типа- lik(e)som, som, som om, i retning av, bortimot, lik, liknende(сленг, жарг.)
 То бишь- det vil si(прост.)
 Ток-шоу- jf. *ток*- samtale, snakk(сленг), av engelsk *to talk*
 Топлесс- toppløs, bart kvinnebryst(сленг), av engelsk *topless*
 Торчать- elske, være begeistret for, få nytelse av(сленг), få fornøyelse av(арго)
 Трахаться- ha sex(арго, сленг, вульг.-прост., эвфем.)
 Трахнуть- ha sex(арго, вульг.-прост., эвфем.)
 Треники- treningsbukser(прост.)
 Трепать- sladre(прост.), nevne altfor ofte(разг.)
 Треснуть- dra til, klabbe til(прост.)
 Труба- undergang, slutt mm.(сленг, прост.), slutt, fiasko mm.(арго, muligens fra forbryterargot), jf. *это труба!*- det er/går skitt(разг.)
 Туца- selskap, tidsfordriv, flokk, forsamling(сленг, арго), jf. *тусовка*
 Тусоваться- tilbringe tid et sted og omgås med mennesker som står en nær, befinne seg blant "sine", ha en fast omgangskrets med noen, være venner med mm.(сленг), befinne seg et sted det er mye folk, være blant "sine" mm.(арго), samles i selskap/lag for felles tidsfordriv(жарг.)
 Тусовка- omgangskrets, gruppe folk(сленг), møte, forsamling(жарг., арго)
 Тыфу ты чёрт!- utrop av ergrelse, den ytterste beklagelse(прост.), fy fanden(разг.)
 Тюбик- mannlig kjønnsorgan(жарг., эвфем.)

У

Уболтать- overtale(сленг)
 Угробить- ødelegge, drepe(прост., вульг.)
 Универ- universitet(сленг, арго, студенческий жаргон)

Ф

Фанат- lidenskapelig beundrer, fan, tilhenger(сленг, прост.), tilhenger, fan(арго)
 Феньки- nipsgienstand, noe interessant, morsomt, anekdote, nyhet, bak(арго), liten morsom historie, bak, problemer, hjemmelaget pynt av tre, skinn osv. mm.(сленг)
 Фигня- tøv(вульг.-прост., эвфем. к хуйня- tøv, noe ubetydelig, skrap(обсценное, грубо-прост.)), tøv, tull, noe dårlig, negativt, ord som erstatter enhver glemt betegnelse for noe(сленг), tøv, tull, noe dårlig, dritt(арго)
 Физра- gymnastikk, kroppsøving(студенческий и школьный жаргон, сленг), av standardspråklig *физкультура*
 Физручка- kvinnelig gymlærer(школьный жаргон)

X

Ха- intereksjon som brukes for å uttrykke ringeakt, ironi, hån eller spydigheter(прост.)
Хабарик- sigarettstump, sneip(сленг)
Хай- hei(сленг), av engelsk *hey*
Халява- noe man får gratis(сленг, прост.)
Хам- frekk person, pøbel, ramp(бранно), penis(сленг)
Харя- fleis, tryne(груб.-прост.)
Хер- mannlig kjønnsorgan, skjellsord om en mann(обценное, вульг.-прост.), mannlig kjønnsorgan(арго)
Хер с ним- ytterst uønskelig å ha noe med en person å gjøre(вульг.-прост.)
Херня- tøv, en ting av dårlig kvalitet, en vemmelig, ussel sak(вульг.-прост., арго)
Хлам- dårlig menneske(арго), jf. standardspråklig betydning *skrammel*
Ходить по бабам- drive hog(прост.)
Хрен- mannlig kjønnsorgan(вульг.-прост., эвфем.), person som ikke er høyt aktet(вульг.-прост., бранно), mannlig kjønnsorgan, ethvert menneske(vanligvis nedsettende)(арго)
Хрен с ней(с ним, с ними и т. д.)- uttrykk for samtykke med noen, mulig å greie seg uten noen, la det bli slik, uttrykker likegyldighet, ringeakt(вульг.-прост.)
Хреновый- ussel, dritt(груб.), dårlig(арго, вульг.-прост.), av *хрен*
Хрущёвка- Khrusjtsjovhus: 5 etasjers bygning, leilighet i en slik bygning(арго, прост., разг.)

Ц

Целка- uskyldig jente, ny ubrukt ting, inkompetent person mm.(арго), jomfru mm.(вульг.-прост.), absolutt ny ting(сленг)
Цеплять- flørte med en representant for det motsatte kjønn, trekke til seg oppmerksomhet(сленг), jf. gripe fatt i(standardspråk)

Ч

Чаи гонять- drikke te(lenge)(прост., шутовое)
Чао- på gjensyn, ha det(сленг), hei, ha det(арго), av italiensk *ciao*- hei, ha det
Чесать яйца - drive dank, late seg, jf. *яйца*- baller(вульг.), pung, baller(прост.), testikkelpung(арго)
Чё- spørtepronomen, i stedet for *что*- hva(прост.)
Чёрная дырка- analåpning(жарг.), jf. *дырка*- kvinnelig kjønnsorgan(арго, вульг.-прост.), analåpning, bak(жарг.)
Чёрт- faen, fanden, pokker, satan, søren, det var som pokker, fanden også, djevel(груб., прост., бранно)
Чёрт знает что- det var som pokker, fanden også, fytte rakkern(груб., прост., бранно)
Чёртов- satans, jævla, sabla(Берков), brukes i noen *bran*-uttrykk og dessuten for negativ vurdering av noen/noe
Чёртова кукла- brukes som *bran*-uttrykk(груб.-прост.), jf. *кукла*- jente, kvinne(арго)
Чёртовый- jf. *чёртов*, *чёрт*
Член- lem, mannlig kjønnsorgan(эвфем., арго)
Чмо- ekstraordinært klokt individ, et menneske med et frastøtende utseende mm.(сленг), brukt som forkortelse til «Человек, морально опустившийся»- om en person som er forkommen, gått i hundene(арго, жарг.), dårlig menneske(жаргон хиппи), lathans(жарг.)
Чмошница- jf. *чмошник*(сленг, арго, жарг.) som betyr det samme som *чмо*
Чмырь-ботаник- jf. *чмырь*- dårlig, udugelig person, dranker(арго), sjuskete person, dranker(жарг.), jf. *ботаник*- begynnende narkoman, fremragende arbeider, skolelys mm.(сленг), skolelys(арго школьников), aldrende mann som gjør kur til en yngre kvinne(арго)
Что за херня?- hva faen er dette for no'?, jf. *херня*- tøv, en ting av dårlig kvalitet, en vemmelig, ussel sak(вульг.-прост., арго)
Чувырла- jente, kvinne(арго), fæl, dum jente(сленг), kvinne, stygg jente, dum person(жарг.)
Чумной- dårlig, bra, gal, vanvittig, sprø mm.(сленг), klin gæren(прост.)

Ш

Шарахнуть- slenge, smelle(прост.)
Шваль- rakk, verdiløs person, utsvevende kvinne(прост.)
Шибануть- drikke alkohol(арго)
Шипучка- champagne(арго), jf. adjektivet *шипучий*- brusende(standardspråk)
Шлюха- hore, ludder(груб.-прост., бранно)

Шлюшка- jf. *шлюха*
 Шмотки- filler, pikk og pakk(прост.)
 Шнобель- nese(сленг, арг, груб.-прост.), av jiddisk *Schnobel*
 Шоу-гёрлы- jf. *герла*- jente(сленг, жарг.), av engelsk *girl*
 Шоу-мены- jf. *мэн*- mann(сленг, арг), av engelsk *man*
 Штука- 1000 rubler(сленг, арг, жарг.)
 Штука баксов- 1000 dollar, jf. *баксы*- 1)dollar, 2)penget(сленг, арг), *штука*- 1000 rubler(сленг, арг)
 Шуры-муры- flørt(прост., часто шутовское)

Щ

Ща- nå, straks, uttrykker ofte protest, uenighet i noe(арг, прост.)
 Щас- nå, straks, uttrykker ofte protest, uenighet i noe(прост., разг.-сниженное)
 Щёлка- kvinnelig kjønnsorgan(вульг.-прост., жарг., эвфем.), jente, kvinne(арг)

Ю

Юрфак- jf. *фак*- fakultet(студенческий жаргон, сленг, арг)

Я

Ягодица- kinn(жарг., устарелое, народное), rumpeballe(standardspråk)
 Яйца- baller(вульг.), pung, baller(прост.), testikkelpung(арг)

8.1.1 Frekvensordliste over ikke-standardspråklige ord og uttrykk som forekommer tre ganger eller flere i romanen¹⁷⁴:

Баба	7
Блин	28
Бля	3
Блядь	6
В натуре	3
Вау	3
Вроде(бы)(как)	8
Гад	6
Гандон	5
Гей	5
Грёбанный	3
Гулять	3
Девка	3
Дерьмо	10
Дерьмовый	3
Долбанный	6
Достать	8
Дрочить	6
Елдак	3
Жопа	8
Зад	4
Задница	7
Зануда	3
Заткнись/заткнитесь	3
Какого хрена	4
Козёл	8
Колледж	5
Кончить	4
Корова	4
Кретин	5

¹⁷⁴ I teksten forekommer disse ordene i ulike former. Her er kun utgangsformen oppgitt.

Крутой	4
Мудила	3
Мужик	28
На хрен	9
Ни фига себе	3
Обалдеть	4
Опер	9
Очумелый	3
Пацан	3
Переспать	4
Пидор	6
Понтовый	3
Послать	5
Пошёл он	3
Прикид	5
Продвинутый	7
Реальный	3
Сволочь	12
Секонд-хэнд	5
Сиська	9
Стерва	9
Сука	15
Супер	10
Тачка	4
Тварь	3
Телек	3
Тётка	4
Типа	17
Торчать	4
Трахнуть	3
Туса	4
Тусовка	3
Хрен	5
Хренов	6
Чё	12
Чёрт	14 ¹⁷⁵
Член	12
Шлюха	16
Шмотки	15
Щас	7
Ягодица	3
Яйца	5

8.2 Alfabetisk ordliste over ikke-standardspåklige ord og uttrykk i romanen *Plevat' na vse s gigantskoj sekvoji* av Ekaterina Vil'mont

Forkortelser i ordlisten¹⁷⁶:

бранно – бранное

вульг. – вульгарное

вульг.-прост. – вульгарно-просторечное

груб. – грубое слово, выражение

грубо-прост. – грубо-просторечное

детск. – в детской речи(или при обращении к детям)

жарг. – жаргонное

прост. – просторечное

разг. – разговорное

сленг – молодёжный сленг

¹⁷⁵ Чёрт forekommer til sammen 18 ganger i teksten, da enten alene eller i diverse uttrykk.

¹⁷⁶ Disse forkortelsene, med unntak av forkortelsen *сленг*, er tatt fra *Slovar' russkoj brani*, 2004, s. 62–64.

эвфем. – эвфемизм

А

А?- hæ?(прост.), hva?(разг.)

Абы- konjunksjon og partikkel med betydningen (hvis/om) bare(прост.)

Айда!- kom an!(прост.), interjeksjon som uttrykker en invitasjon eller tilskyndelse til handling, av tatarisk *aida*-ангор

Алкаша- alkoholiker, dranker(сленг, арго, прост., жарг.), fyllik, alkis(разг.)

Б

Баба- kjerring, kvinnfolk, kone(прост.)

Бабёнка- (rappkjeftet) fruentimmer, vulgær kvinne(прост.)

Бабки- penger(сленг, арго, жарг.)

Баксы- dollar, penger(сленг, арго), av amerikansk *buck*- dollar

Башка- hue, knoll, nøtt(прост.), av turkotatarisk *baş*, *başka*- hode

Башкой треснуться- slå seg(прост.), jf. *башка*

Башля- penger(сленг)

Бзик- underlighet, lune, nykke, grille(прост., сленг), underlighet, lune, nykke, grille, en altfor sterk iver(арго(ordet er muligens tatt fra forbryterargot: *бзик*-mål, som igjen går tilbake på polsk *mieć bzika*- ha mani, en fiks ide))

Бзиканутый- jf. *бзик*, adjektivet betyr det samme som *с бзиком*- en skruet løs

Блонда- blonde(сленг, арго)

Блядовать- drive hog(обценное, грубо- прост.)

Блядство- utukt mm.(груб.-прост.), horing, horeri, svineri(Берков)

Бодяга- tøn, rot, misforståelse(прост.), tøn, tull(арго, muligens fra foreldet *бадяга*- en ting for moro skyld, *бадяжничать*- tøyse), skravlebøtte, sladrebøtte, sak(сленг)

Больно- veldig, svært så, altfor(прост.)

Бред сивой кобылы!- 1) noe absurd, søkt, 2) uttrykk for ergrelse, misnøye (арго), fullstendig meningsløst, tøn(груб.-прост.), jf. *кобыла*- merr(standardspråklig), digert kvinnfolk, dundre(груб., прост.)

Будьте-нате- alle tiders, det må jeg si(сленг)

В

Валандаться- somle, innlate seg med(прост., арго)

Валаяй- kjør i vei!, klem på!(прост.), av *валять*, imperativ som brukes i funksjonene 1) tilskyndelse til handling eller samtykke, enighet med en eller annen handling, 2) ha deg vekk, bort i form av *убирайся!*, *вон*

Вкалывать- jobbe hardt, slite(прост., сленг)

Влипнуть- vise seg å være i en vanskelig situasjon(сленг), sitte pent i det(прост.)

Водить- motta kvinner hjemme for samleie(прост.)

Вона- partikkel brukt i *prostorečie* når man peker på en gjenstand. Den kan også fungere som en interjeksjon som uttrykker forbauselse, misnøye, bebreidelse, forargelse(прост.)

Воротить нос от- gynke på nesen av(прост.)

Врезать- klabbe til, dra til(прост.)

Вроде(бы)(как)- liksom, lissom(прост.), jf. *вроде*- partikkel brukt i *prostorečie* med betydningene 'som, som om, angivelig'.

Втрескаться- bli forelsket(прост., сленг)

Втюрился- forelske seg(сленг), bli oppover ørene forelsket(прост.)

Вундеркинд- mirakelbarn(сленг: кинд- barn, fra tysk *Kind*- barn, jf. tysk *Wunder*- under, mirakel), om en *отличник*- en utmerket elev, elev som har de beste karakterer, skolelys(жаргон школьников)

Вчистую- helt, fullstendig(прост.)

Выгваздаться- jf. *гваздать*- skitne til(арго)

Выжрать- drikke alkohol(сленг, арго), grådig spise eller drikke noe til siste rest(груб.-прост.), jf. *жрать*- ete, spise(груб., прост.), drikke(мье) sprit/alkohol(арго)

Выпендриваться- stikke seg frem(прост.), skryte(сленг), oppføre seg overlegent, arrogant, hovmodig, frekt(арго)

Г

Гад- krypt, usselt, avskyelig menneske(прост., бранно)
Гадёныш- motbydelig, ussel unge, ungdom(прост., бранно)
Гадина- et menneske som blir foraktet(прост., бранно), jf. *гад*
Где там твоя мать запропастилась- hvor(i all verden) blir det av/er det blitt av moren din, av *запропастилась*- forsvinne, bli borte(прост.)
Геморрой- noe kjedelig, problem(сленг), noe kjedelig, ubehagelig(арго)
Глюк- hallusinasjon(сленг, арг)
Говённый- dritt-, fille-(вульг.), elendig, ussel, dritt-, dårlig, udugelig(вульг.-прост.), dårlig, elendig, verdiløs(арго)
Голубенький- homoseksuell person(сленг)
Голубой- homofil, homoseksuell person(сленг, арг, жарг.)

Д

Давить на- øve press på(арго)
Дать дуба- daue(прост.)
Девка- jente(прост.), utsvevende kvinne, flyfille(груб.-прост.)
До печёнок достать- jf. *достать*- være/bli lei av, plage, mase på(арго), plage, kjede, bli dødsens lei av(сленг), være/bli lei av, skake opp, opprøre, bekymre(прост.), jf. *печёнка*- lever
Дружбан- venn, kamerat(сленг, арг)
Дрыхнуть- sove(прост., груб.), jf. *дрыхать*- sove(vanligvis mye og fast)(арго)
Дылда- rekel(lang, mager person), branne(прост.)

Ж

Жмот- gjeggrigknark(молодёжный жаргон, прост.)
Жопа- rumpe, ræv(вульг.-прост., грубо, арг)
Жрать- ete, spise(груб., прост.), drikke(mye) sprit/alkohol(арго, прост.)

З

За каким чёртом- hva pokker, hva fanden, hvorfor(груб., вульг.-прост.)
Загрести- attestere, pågripe(сленг, прост.)
Зазорно/ззорный- noe å skamme seg over, vanærende(прост.)
Закачаешься- alle tiders, prima(прост.)
Заколебать- plage(арго, сленг, прост., эвфем.)
Закусончик- liten fest med drikkevarer og småretter(прост., шутовское), jf. *закусон*- rett som man tar til en dram/forrett(сленг, арг, прост.)
Залететь- bli gravid, være i en vanskelig situasjon(сленг), komme i en ubehagelig situasjon(ofte om uønsket graviditet)(арго), bli gravid(uønsket)(прост.)
Замажем- vi får se(арго)
Замётано! - avgjort, bestemt, det er en avtale!, forstått, bra, enig(сленг), bra, det er en avtale!(арго), bestemt, enig(прост.), enig!, greit!, saken er i boks!(разг.)
Заморочка- problem, sak(арго), problem(сленг), hodepine, trøbbel(разг.)
Замотаться- bli utslitt, utmattet, trett(сленг)
Замыкаться- lukke/stenge seg inne(прост.), gjemme seg, skjule seg(арго)
Западать на- forelske seg i(сленг), bli oppover ørene forelsket i, falle pladask for(арго)
Зараза- beist, djevel(вульг., бранно)
Захомутать- ta(арго)
Зашибись- noe bra, flott, utmerket(сленг), hør nå hva jeg sier til deg, se!(арго), alt i orden(прост., эвфем. от заебись)
Звякнуть- ringe(сленг, разг.)

И

Иди к чертям собачьим!- dra til helvete!(вульг.-прост., бранно)
Иди-ка к чертям собачьим!- dra til helvete!(вульг.-прост., бранно)

Иди на хеп!- dra til helvete!, pokker i vold!, ha deg vekk!(вульг.-прост.), jf. *хеп*- mannlig kjønnsorgan, skjellsord om en mann(обсценное, вульг.-прост.), mannlig kjønnsorgan(арго)
 Интеллигент- en som går på yrkesskole(сленг), jf. standardspråklig betydning av ordet: slapp, holdningsløs person, intellektuell
 Ишь- partikkel i *prostorečie* som kan brukes i to betydninger: 1) den brukes med det mål å trekke til seg oppmerksomhet, peke på noe, 2) den brukes for å uttrykke forbauselse, misnøye, harme

К

К чёртовой матери- ønske om å bli kvitt noen(груб.-прост.)
 К чёрту- dra til helvete!, pokker i vold(вульг.-прост., бранно), her: svar på lykkeønskningen *Ни пуха, ни пера!*- tvi, tvi!
 Кабы знать!- den som bare visste(прост.)
 Кадриться- kurtisere, flørte(сленг, арго, жарг.)
 Кайф- berusningstilstand som følge av inntak av narkotika eller alkohol, nytelse, fornøyelse, tilfredsstillelse, flott mm.(сленг, av arabisk *kef*- berusningstilstand ved bruk av hasj, lediggang, ørkesløshet, hvile i form av røyking), fornøyelse, tilfredsstillelse, nytelse mm.(арго)
 Кайфец- jf. *кайф*
 Какать- ha avføring(прост.), brukes hovedsakelig i barnetale eller om barn
 Какого чёрта- hvorfor?(вульг.-прост.), hva pokker, fanden(Берков)
 Канючить- gnåle, syte, klage, mase(прост.)
 Катись!- ha deg vekk!, se og pell deg vekk!(груб.)
 Киска- veldig vakker jente(сленг), jente, kvinne(прост.), sympatisk jente(пазг.), jf. standardspråklig betydning: rus
 Классно- utmerket(прост.), jf. *классный*
 Классный- flott(сленг), flott, utmerket(арго), utmerket(прост.)
 Клевейший- jf. *клевый*
 Клёво- bra, interessant, utmerket(сленг), utmerket(арго)
 Клёвый- interessant, bra, utmerket, munter(сленг), bra, flott, bemerkelsesverdig(арго, fra *клевый*- bra, nyttig, vakker, som er et foreldet og dialektisk ord)
 Кобелина- samme betydning som *кобель*
 Кобель- kåt, lysten mann, dumrian, tosk(вульг.-прост.), skjørtejeger(арго)
 Кобениться- gjøre seg kostbar(прост.)
 Кондрашка хватить/хватать- få slag(прост.)
 Корова- tykk jente, kvinne(сленг), stor, dum kvinne(арго), tykk, sen, klossete kvinne, dundre, sugge(прост.)
 Кофей- kaffe(прост.)
 Краля- sympatisk, bra kledd kvinne(сленг), jente(арго: пренебрежительно-ироническое), skjønnhet, elskerinne(прост.)
 Красотка- sympatisk, bra kledd jente(сленг), pen jente, skjønnhet(пазг.)
 Кретин- idiot, fe(прост., бранное), dumrian, dumming(сленг, kjæleform)
 Кретинка!- dumma!, jf. *кретин*
 Кретинский- jf. *кретин*
 Кровиночка- jf. *кровный*- egen(арго, сленг)
 Круто- flott, veldig bra(сленг)
 Курва- prostituert(арго, вульг.-прост.), stammer fra polsk forbryterargot

Л

Лажа- tøv, løgn, bløff(арго, сленг, жарг.)
 Лапочка- jf. *лапа*- sympatisk jente(сленг)
 Липа- tøv, juks, falsum(арго, сленг), falsk dokument, løgn(прост.)
 Ломать (мне) кайф- forhindre nytelse(сленг), ødelegge noens fornøyelse(арго)
 Лохушка- dum jente, fjols(сленг)
 Лямзить- stjele(арго, груб.-прост.)
 Лярва- kvinne(сленг), dårlig kvinne(арго, muligens fra forbryterargot: *лярва*- prostituert, som igjen kan gå tilbake på ordet *larva* i sigøynerspråk med samme betydning), utsvevende kvinne, prostituert(прост.), prostituert, kvinnelig tyv, forræder(жарг.)

М

Малец- gutt, unge, tenåring, ungdom(прост.)
Марафет наводит/навести- stase seg opp(прост.), sminke seg(арго), jf. *марафет*- sminke(арго)
Мачо- pen, rik, flott kar(сленг)
Мент- purk, politimann(сленг, арго, жарг.), stammer fra polsk argot
Мерс- Mercedes(сленг, арго, жарг.)
Мобила- mobiltelefon(сленг, жарг.)
Мобильник- mobiltelefon(сленг, арго, разг.)
Молодка- kvinne(ofte om en aldrende/eldre kvinne)(арго, ироническое), ung, gift kvinne(прост.)
Морда- fleis, tryne(груб.), ansikt(груб.-прост.)
Мотануть- jf. *мотануться*- dra(сленг)
Мужик- ung mann(сленг, арго), mann, ektemann(прост.), mannfolk, kar, mann(разг.)
Мужичок- jf. *мужик*

Н

На фиг- hvorfor(арго), til helvete, til Bloksberg(прост., бранно)
На фиг она нужна- hva pokker skal vi/jeg med den, om noe fullstendig unødvendig(вульг.-прост., арго)
Наводит/навести марафет- stase seg opp(прост.), sminke seg(арго), jf. *марафет*- sminke(арго)
Надо же- uttrykker forundring, forbauselse, misnøye eller skuffelse(прост.)
Назююкаться- drikke seg full(арго, груб.-прост.)
Налопаться- spise seg mett(прост.), fylle vomma(груб.)
Наплюй и разотри!- ikke bry seg om, glemme(арго)
Нашенский- vår(egen), en av våre(прост.), dannet av eiendomspronomenet *наш*
Не раскатывай губешки- ønske noe veldig(арго)
Не смотрите на меня как солдат на вошь!- ikke se på meg med uvennlighet, uvilje, (for)dømmende(арго)
Не тронь говно- ikke rør dritt, jf. *говно*- dritt, ekskrementer, noe dårlig, elendig, et dårlig, usselt menneske(вульг.-прост., арго)
Небось- vel, nok(прост.)
Немерено- mye, tilstrekkelig, fullt(арго, av det standardspråklige ordet *мерить*- måle), jf. *немеренно*- veldig mye(сленг)
Неужто- partikkel som har betydningen 'virkelig'(прост.)
Нехило- utmerket, bra(арго, жарг.), utmerket, flott(сленг)
Нешто- partikkel som har betydningen 'virkelig'(прост.)
Ни фига- ingenting, overhodet ikke, slett ikke, langt ifra, på ingen måte(вульг.-прост.), ingenting, nei(арго), jf. *нифига*- slett ikke, langt ifra, på ingen måte(сленг)
Ни фига себе- uttrykk for forbauselse, henrykkelse, opprørthet(вульг.-прост.)
Ну ты даёшь!- det må jeg si!, det var da svært!(сленг)

О

Обабиться- om kvinner: slutte å ta vare på sin helse, slutte å sørge for å se godt ut, forkomme(прост.), om menn: bli holdningsløs, overfølsom, altfor smålig(прост.), jf. *обабить*- gjøre en jente til en kvinne, gjøre en jente gravid(прост., диалектное), fra *баба*- kjerring, kvinnfolk, kone(прост.)
Обезьянник- (celle i) varetektsarrest, sted i politiets avdeling for anholdte lovbrøyttere(сленг, жарг., уголовное арго)
Обматерить- jf. *материть*- 1) skjelle ut noen grovt og uanstendig(прост.), 2) kalle noen ved navn eller klengenavn(жарг.)
Обрыдло- jf. *обрыдлый*- kjedelig, lei av(арго), dødsens lei av(прост.)
Обтёрханный- slitt, fillete, herjet, medtatt(прост.), jf. *обтерхать*- søle/grise til(арго)
Огреть- rappe til, smekke til, dra til(прост.), bli forslått, få straff(сленг)
Окочуриться- krepere, daue(прост.)
Окрутить- få til å gifte seg(прост.)
Отключить- slå hardt til tap av bevisstheten(сленг)
Отпадно- flott, utmerket(сленг), jf. *отпадный*- utmerket(арго)
Отравить- lure(сленг), forgifte(standardspråk)
Оттянуться- få fornøyelse, glede, nyte(сленг), slappe av, atsprede seg, more seg(жарг.)
Офигительный- veldig bra, flott(сленг, арго, жарг.), fantastisk, forbløffende(вульг.)
Охолонуть- falle til ro, roe seg(прост.)

Охренеть- evfemisme til *oxyemь*- bli dum, sløv, fortomset, være dødslei(вульг.), jf. *хренеть*- oppleve sterke følelser av en eller annen grunn, f.eks. forbauselse, glede, være trøtt(апро), bli forbauset(сленг), jf. *хрен*
Ошиваться- (gå og) henge(прост., груб.)

П

Падла- svinebeist, dævel(прост., груб.), et veldig dårlig menneske, gjerrigknark, grov henvendelse til en person(сленг), verdiløs, ubrukelig person mm.(вульг.-прост., бранно), ironisk-vennskapelig henvendelse, skjellsord, ukvemsord(апро), slyngel, kjeltring(груб.-прост.), stammer fra polsk forbryterargot
Паскуда- svinebeist(прост., груб.), slyngel, skurk(груб.-прост., бранно)
Пасть- munn, lepper, ansikt(апро), munn(груб.-прост.), munn, kjeft, gap(standardspråk)
Педераст- homofil(прост., жарг.), skurk, usling(бранно)
Педрило- homofil(апро, жарг., презрительное)
Перекантоваться- tilbringe tid, vente, greie seg uten(апро), bli overført/flyttet til et annet sted, midlertidig bo et sted en viss tid(прост.)
Переспать- ligge med(груб.), være i sengen med en kvinne og ha sex(эвфем.)
Писать- urinere(апро, прост.), pisse, tisse(детск., разг.), muligens fra dialektisk *пысать* med samme betydning, jf. fransk *pisser*, italiensk *pisciare* med samme betydning
По барабану- likegyldig(сленг, апро, жарг.)
Побой- slag, spor etter slag(прост.)
Поганец- ussel person, drittsekk(прост., бранно)
Поганка- prostituert med venerisk sykdom, sladderhank, løgn, bedrag(жарг.), svineri, skitt, åpen løgn(сленг)
Погулять- jf. *гулять*- stå i, drive med prostitusjon, feste, more seg, rangle(прост.)
Подцепить- bli kjent med et menneske av motsatt kjønn(сленг), bli kjent med noen med mål om flørtning og ha sex(прост.), få, få tak i(разг.)
Покантоваться- jf. *кантоваться*- befinne seg et sted en viss tid(сленг), tilbringe tid, bo, arbeide(апро)
Послать- kvitte seg med, jage ut(апро)
Послать меня на три буквы- jf. *послать на три весёлых буквы*- kvitte seg med, jage ut(апро)
Поссать- pisse(вульг.), urinere(вульг.-прост.)
Посылать/послать к чертям- grovt og bestemt jage bort noen(вульг.-прост.), gi fanden i noen(груб.)
Посылать/послать ко всем чертям- grovt og bestemt jage bort noen(вульg.-прост.), gi fanden i noen(груб.)
Потрахаться- ha sex(прост., вульг., эвфем., апро), jf. *трахаться*- ha sex(сленг, апро, вульг.-прост., эвфем.)
Потрепнуться- jf. *трепаться*- skravle(прост.), skravle, samtale, snakke(сленг)
Прибить- slå noen helseløs(fordervet), banke, jule opp(прост.)
Придурок- tulling, tomsing(прост.)
Прикид- (mote)klær, dyrt motetøy(сленг, апро, жарг.), mote, stil(жарг.)
Прикипеть- like(сленг), bli glad i noen/noe(прост.)
Прикольно- morsomt, originalt, med humor mm.(сленг)
Прикольный- flott, bra, original, morsom, interessant mm.(сленг), morsom, vittig(апро, fra *прикол*- spøk, morsom historie(сленг, апро), spøk, forsøke å bli kjent med noen med mål om å flørte(жарг.))
Припереть- komme slepende på, komme med, komme(груб.), jf. *припереться*- komme, komme med, komme slepende på(сленг, груб.)
Проворонить- gå glipp av, la gå fra seg(прост.)
Прописать- jf. *писать*- pisse, tisse(детск., разг.), urinere(апро), muligens fra dialektisk *пысать* med samme betydning, jf. fransk *pisser*, italiensk *pisciare* med samme betydning
Протянуть ножки(ноги)- dø, trekke sitt siste sukk(апро, standardspråk)
Прошлёпать- subbe med beina(разг.), jf. *шлёпать*- gå, legge i vei(апро)
Пузо- vom(прост.)
Пялиться- (ni)glane, (ni)glo(прост.)

Р

Ражий- kraftig, robust(прост.)
Разборка- krangel, konflikt, oppgjør(сленг, апро)
Развести- lure(апро, muligens fra forbryterargot), lure mm.(сленг, жарг.)
Расслабиться/ расслабляться- hvile(сленг), slappe av, stress ned(standardspråk)

С

С души воротить- by imot, gjøre kvalm(прост.)

С лица спасти- bli mager(прост.)
 Сблуднуть- jf. *блудовать*- drive hog(обсценное, грубо-прост.)
 Свинья- usselt menneske, et menneske som opptrer grovt og uanstendig, egoist(прост., бранно), svin(разг.)
 Сволочь- pakk, svinebeist, svin, djevel(груб.)
 Сгинуть- sette livet til, bli borte(прост.), forsvinne(разг.)
 Сделать- skaffe, erverve(сленг)
 Секретутка- sekretær(арго)
 Сиська/сиськи- kvinnebryst, pupp/-er(прост., арго)
 Скотина- beist, svin, ussel person(прост., бранно), krøtter, buskap, dyr(разг.)
 Сlinyть- stikke av, forsvinne, rømme(сленг, арго, жарг., прост.)
 Сlopать- sette til livs(прост.)
 Слямзить- knabbe, kvarte, stjele(прост.)
 Смыться- stikke av(разг., сленг)
 Снюниться- jf. *нюнить*- gråte plagsomt(разг.-сниженное), jf. *распустить нюни*- begynne å gråte, tute, miste motet(прост.)
 Собака- djevel(арго), brukes som *bran'*-ord
 Сожрать- ete opp(груб.)
 Сопатка- tryne, trut(прост.), ansikt(арго), nese(груб.-прост.)
 Соплюха- uerfaren jyping, grønnskolling, barn(арго), jf. *сопля*- snørr(груб., прост.)
 Сортир- dass, do(груб.-прост.)
 Спать без задних ног- sove som en stein(прост.)
 Справный- god, rik, velhavende(прост.)
 Сраный- veldig skitten, veldig dårlig(вульг.-прост., бранно), bedriten, ussel, lusen(Берков), dårlig, slett(арго, av *срать*- drite)
 Стерва- beist, svinepels, dævel(груб., бранно), nedrig, sjofel person, skurk, kvinne med skandalekarakter(прост., бранно)
 Стольник- 100 rubler(арго(muligens fra forbryterargot med samme betydning), сленг, прост.)
 Сука- hore(арго), tise, hore, skurk(груб.-прост., бранно)
 Сукин кот- kjeltring, usling, skurk, trollunge(груб.-прост., бранно, шутивно-ироническое), jf. *сука*
 Сукин сын- svinepels, krapyl(бранно), et usselt menneske, skurk(груб.-прост., бранно), jf. *сука*
 Сунуть- bestikke, smøre(прост.)
 Супер- bra, flott(сленг)
 Суперский- jf. *супер*
 Сучка- tøs, ludder(груб.-прост., бранно), jf. *сука*
 Схильнуть- jf. *схилать*- dra, stikke av(сленг)

T

Тачка- bil, taxi(сленг, прост.)
 Тварь- utskudd, beist, svin, uverdig, usselt menneske(прост., бранно)
 Телик- tv(сленг, арго, прост.)
 Тётка- kvinne, jente, venninne(арго), voksen kvinne, henvendelse til eldre kvinne(прост.), kjerring, kone(разг.)
 Товарка- jf. *товар*- jente, kvinne(сленг, арго, muligens fra forbryterargot)
 Трахаться- ha sex(арго, сленг, вульг.-прост., эвфем.)
 Трахучий- jf. *трахаться*
 Трепать- sladre(прост.), nevne alt for ofte(разг.)
 Труха- tull(арго), noe unyttig(разг.), rask, skrap(standardspråk)
 Тусовка- omgangskrets, gruppe folk(сленг), møte, forsamling(жарг., арго)

У

Укатать- sende/få noen over alle hauger(прост.)
 Улёт- noe flott, utmerket, fornøyelse(сленг), uttrykker enhver følelse(арго)
 Уссаться- tisse på seg(вульг.-прост.), oppleve en sterk følelse(som oftest: le av...)(арго)

Ф

Фигня- tøv(вульг.-прост., эвфем. к хуйня- tøv, noe ubetydelig, skrap(обсценное, грубо-прост.)), tøv, tull, noe dårlig, negativt, ord som erstatter enhver glemt betegnelse for noe(сленг), tøv, tull, noe dårlig, dritt(арго)
 Фиолетово- likegyldig(сленг, арго, жарг.)

Фотка- fotografi(сленг, арго, прост.)

Х

Ха- intereksjon som brukes for å uttrykke ringeakt, ironi, hån eller spydigheter(прост.)

Халявный- gratis mm.(сленг, прост.)

Хахель- jf. *хахаль*- elsker(груб.-прост.)

Хватить/хватать кондрашка- få slag(прост.)

Химия- skadelig industri, produksjon, bedrift(арго), tvangsarbeid for fanger på en fabrikk, i industrien osv.(жарг.)

Хлестать- tulle i seg brennevin(прост.)

Хороводиться- omgås(прост.)

Хоть стой, хоть падай!- det er til å bli skrullete av!(прост.)

Хрен- mannlig kjønnsorgan(вульг.-прост., эвфем.), person som ikke er høyt aktet(вульг.-прост., бранно), mannlig kjønnsorgan, ethvert menneske(vanligvis nedsettende)(арго)

Хренов- jf. *хреновый*

Хреновый- ussel, dritt-(груб.), dårlig(арго, вульг.-прост.), av *хрен*

Ц

Цацка- рунт(сленг)

Ч

Чай- jo, nok, vel, lell, trolig, sannsynligvis(прост.)

Чао- på gjensyn, ha det(сленг), hei, ha det(арго), av italiensk *ciao*- hei, ha det

Чертовка- erfaren tyv, prostituert(арго), heks(прост., бранно)

Чёрт- faen, fanden, pokker, satan, søren, det var som pokker, fanden også, djevel(груб., прост., бранно)

Чёрт бы тебя(его, вас и т. д.) побрал/взял- uttrykk for ergrelse, harme mot noen(вульг.-прост., бранно)

Чёрт возьми/побери- pokker, fanden ta, utrop som uttrykker beklagelse, forargelse over noe(прост.)

Чёрт его(тебя, вас и т. д.) знает- fanden/pokker vet, det vet da fanden, absolutt ukjent, vet ikke (груб., прост., бранно)

Чёрт знает- ukjent, ingen vet, uttrykk for negativt forhold til noe(прост.)

Чёрт знает что- det var som pokker, fanden også, fytte rakkern(груб., прост., бранно)

Чёрт принёс- om noen som er kommet ubeleilig(прост.)

Чёрт с тобой(с ним, с вами и т. д.)- til helvete med deg/ham osv., fanden ta deg/ham osv., uttrykk for innrømmelse, samtykke med noen/noe, uttrykk for likegyldighet, mulig å klare seg uten noen/noe, la det bli slik(вульг.-прост.)

Чёртов- satans, jævla, sabla(Берков), brukes i noen *bran*-uttrykk og dessuten for negativ vurdering av noen/noe

Чёртова кукла- brukes som *bran*-uttrykk(груб.-прост.), jf. *кукла*- jente, kvinne(арго)

Что за чёрт- det var som pokker, fanden også(груб.), uttrykker irritasjon, forbauselse(прост.)

Что ты несёшь?- hva er det du tuller, tøyser om?(прост.), jf. *несёт*- tøver, tuller(сленг)

Что это тебя разобрало?- hva går det av deg?(прост.)

Чурбан- kjøthue(прост., бранное, арго)

Ш

Шалава- jente, prostituert(сленг), utsvevende kvinne, prostituert(жарг.), prostituert(арго, прост., бранно)

Шастать- gå omkring, luske omkring(прост.)

Ширяться- bruke narkotika, være narkoman(сленг, арго), junke(standardspråk)

Шишка- ramp, storkar(прост.)

Шляться- gå og drive(прост.)

Шнурки- foreldre(сленг, арго)

Шныра- en som graver, roter i fremmede saker(разг.-сниженное), jf. *шнырь*- vakt, en som snuser omkring(арго, jf. *шнырять*- vimse hit og dit, snuse omkring(разг.)), tyv, vakt, mistenkelig type, luring, snushane(жарг.)

Шугать- skremme bort, vekk(прост.), skremme, jage bort, vekk(сленг), jage(bort, vekk)(арго, fra det foreldede dialektiske ordet *шугать*- skremme, jage(vanligvis fugler)

8.2.1 Frekvensordliste over ikke-standardspråklige ord og uttrykk som forekommer tre ganger eller flere i romanen¹⁷⁷:

Баба	43
Башка	3
Бзиканутый	6
Больно	5
Вроде(бы)(как)	16
Гадина	6
Голубой	15
Девка	5
Дрыхнуть	3
За каким чёртом	5
Закачаешься	4
Заморочка	3
Ишь	8
Канючить	3
Киска	3
Классно	3
Классный	3
Клёвый	6
Кретин/-ка	3
Лапочка	3
Липа	3
Мобильник	17
Морда	5
Мужик	41
На фиг	3
Надо же	3
Небось	6
Неужто	5
Ну ты даёшь!	3
Падла	3
Переспать	4
Подцепить	3
Послать	7
Расслабиться	8
Сволочь	5
Скотина	5
Слинять	4
Смыться	3
Стерва	3
Сука	5
Суперский	10
Тачка	4
Тварь	6
Тётка	5
Трахаться	4
Тусовка	4
Фигня	3
Хреновый	3
Чёрт	4 ¹⁷⁸
Чёрт побери	4
Чёрт с ним, тобой, вами и т. д.	6
Чёртов	3

¹⁷⁷ I romanen finnes disse ordene i ulike former. I denne listen er kun utgangsformen oppgitt.

¹⁷⁸ Sammenlagt opptrer ordet *чёрт* enten alene eller i ulike uttrykk i et antall av 38 ganger.

